

LIETUVOS Farmacijos žinios

Lithuanian Pharmaceutical News

2016 m. Nr. 5-6 (242-243)

1991

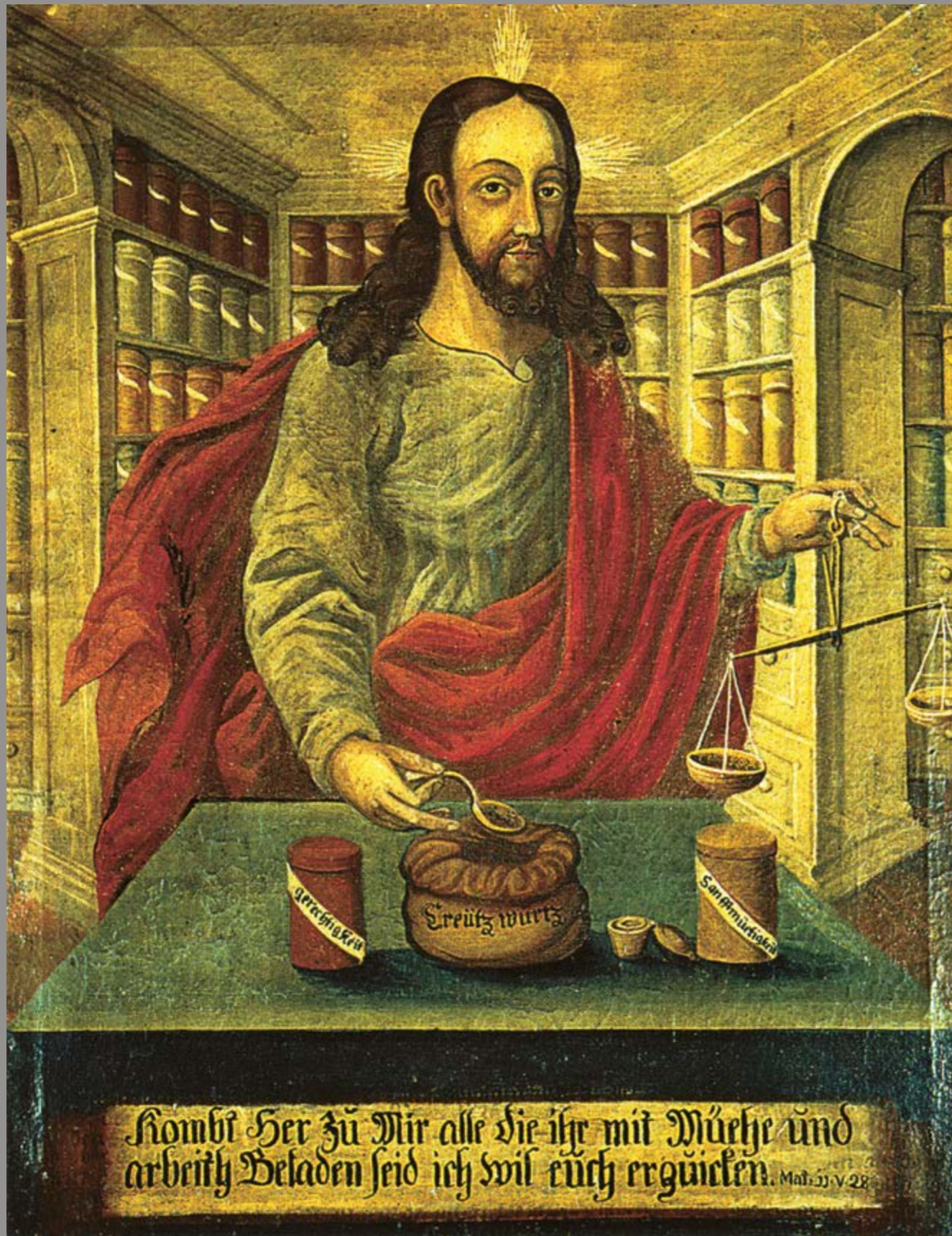
2016

„LAPAS“ Čikagos vaistininų delegacija pažymėjo organizacijos įkūrimo 25-metį Lietuvoje

(plačiau 45 psl.)

ISSN 1648-0066

Paveikslas, priklausantis Piemenių Gildijai baukščiosios Švabijos miestelyje Trilfingene, buvo nutapytas 18-ame amžiuje. Kristus, šiame paveiksle iš maišelio su užrašu „Creutzwurtz“ (Kryžiaus šaknėlės) sveria mažus kryželius, kurie simbolizuoja, kad krikščionis turi priimti kryžiaus naštą. Tarp maišelio ir dviejų vaistinei būdingų medinių štanglazų, su užrašais „Teisingumas“ ir „Švelnumas“ pavaizduoti maži darbiniai svoreliai, kurie tuo metu buvo naudojami vaistinėse.

Paveikslo užrašas: „Ateikite pas mane visi kurie esate prislėgti nuo pastangų ir darbų, aš jus atgaivinsiu“.

Iš knygos „Christus als Apotheker“, 1992, Frankfurt am Main.

Minčių aruodas		4
Interviu su Farmacijos fakulteto dekanu prof. Viltaliu Briedžiu		6
Iš LFS veiklos		
LFS XXXI suvažiavimo ir tarptautinės konferencijos programa		10
Iš FIP veiklos		
Įspūdžiai iš FIP 76-jo kongreso		12
FF absolventų susitikimai		14
Iš LFS veiklos		
Įspūdžiai iš Ukrainos nacionalinio farmacininkų VIII-jo kongreso		18
Oficiali kronika		23
Iš FIP veiklos		24
Iš LFS veiklos		26, 41, 48
Naujos knygos		27
Ką rašo spauda apie farmaciją		28
Ką rašė „Farmacijos žinios“ prieš 80 metų		35
Kas, kur, kada		45, 61
Iš farmacijos istorijos		25
Memuarai „Prisiminimai“ dr. Regina Stonkutė Žukienė		41
Farmacijos muziejai		63

*Rudens
minčių
puokštę mums
dovanoja
provizorius
Kęstutis
Orinas*

*Prof. Johano Volfgango (1776-1859)
amžino poilsio vieta Rusų kapinėse
Vilniuje.*

*Doc. Alfonso Kaikario (1922-1997)
amžino poilsio vieta Panemunės
kapinėse Kaune.*

*Prof. Kazimiero Grybausko
(1886-1953) amžino poilsio vieta
Petrašiūnų kapinėse Kaune.*

*Tau atnešiau aš rudeninį laišką –
Lietaus išblukintas rudens mintis.
Bet mano pėdomis gegužis vaikšto
Ir tavo šypsena man šviečia pilnatis.*

*O šitiek rudenu, žiemų šerkšnotų
Pulkais, procesijom giedojo, nugiedojo.
Kiek išdegė per vasaras žaliausių plotų,
Bet liko dar gyva žolė po kojom.*

*Bet liko dar tie topoliai prie kelio
Ir mūsų žodžių virpuliu dar snara,
Vis drasko paryčiais mūs pieva žalią
Ir vis kažką grėsmingai bara.*

*Tau rudeninį laišką atnešiau per lietu
Ir paguldžiau po medžiais purvinoj nakty,
Ant akmenio padėjau – šalto, kieta,
Liūdnam nusišypsojęs mūsų pilnaty.*

**Artėja mirusiųjų pagerbimo diena -
Vėlinės. Kviečiame Kolegas ir Koleges
lankant artimųjų kapus neužmiršti
uždegti atminimo žvakutes ir buvusių
dėstytojų, bendramokslų, bendradarbių
amžino poilsio vietose.**

*Prof. Petro Raudonikio (1869-1950) amžino poilsio vieta
Panemunės kapinėse Kaune.*

**„Lietuvos farmacijos žinios“ – Lietuvos farmacijos
sąjungos periodinis žurnalas, skirtas farmacijos
specialistams, tęsia „Farmacijos žinių“
(1923-1940) tradicijas**

Vyr. redaktorius prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

REDAKCINE KOLEGIJA

Vaist., gyd. Laimis Akramas, klinikinė farmacija, mikrobiologija; doc. dr. Zita Barsteigienė, farmakognozija; dr. Romualdas Basevičius, farmakologija; prof. dr. Vitalis Briedis, vaistų technologija; prof. dr. Liudas Ivanauskas, toksikologinė chemija, vaistų technologija; doc. dr. Rimantas Klimas, vaistų technologija; doc. dr. Romaldas Mačiulaitis, klinikinė farmacija, farmakoterapija; doc. dr. Tauras Antanas Mekas, farmacijos istorija, socialinė farmacija; doc. dr. Vaidas Skyrius, socialinė farmacija; prof. habil. dr. Paulius Vainauskas, toksikologinė chemija; dr. Regina Žukienė, farmacijos istorija, socialinė farmacija; dr. Jonas Grincevičius, socialinė farmacija; doc. dr. Raimondas Radžiūnas, socialinė farmacija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS PATARIAMOJI VALDYBA

Vaist. Marytė Ūzienė – LFS Vilniaus krašto pirmininkė; vaist. Astrida Tamošiūnienė – LFS Kauno krašto pirmininkė; vaist. Jolanta Narbutienė – LFS Panevėžio krašto pirmininkė; vaist. Vida Grušienė – LFS Šiaulių krašto pirmininkė; vaist. Danutė Varvolytė – LFS Klaipėdos krašto pirmininkė.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS KONSULTANTAI

Doc. dr. Algis Baranauskas, socialinė farmacija; doc. dr. Jurga Bernatienė, vaistų technologija; doc. dr. Vidmantas Dirsė, organinė chemija; doc. dr. Valdas Jakštas, farmakognozija; doc. dr. Audronis Lukošius, farmakognozija; doc. dr. Rūta Markšienė, toksikologinė chemija; dr. Žydrūnas Martinėnas, vaistų technologija; vaist. Jadvyga Mikalauskienė, farmacijos istorija; dr. Vilma Petrikaitė – vaistų chemija; doc. dr. Ona Ragažinskienė, farmakognozija; dr. Saulė Velžienė, vaistų technologija; vaist. Liudvikas Rulinskas, farmacijos istorija; vaist. Birutė Varanavičienė, klinikinė farmacija; vaist. Liudas Šlepikas, vaistų chemija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS GARBĖS NARIAI

Farm. dr. Juozas Kalvaitis, klinikinė farmacija, JAV, Čikaga; farm. dr. Algirdas Lukoševičius, klinikinė farmacija, JAV, Niujorkas; farm. dr. Algis Pliūra, vaistų informacija, JAV, Niujorkas; farm. dr. Jerzy Lazowski, onkologinė farmacija, Lenkija, Varšuva.

Leidėjo ir redakcijos adresas:

Universiteto g. 2, 01122 Vilnius,
tel. (8 5) 262 87 58, faksas (8 5) 262 87 58
El. paštas: LFSpharm@takas.lt

Šiame leidinyje pateikta informacija skirta tik
farmacijos ir medicinos specialistams.

Straipsnių autorių nuomonė gali nesutapti su redakcijos
nuomone. Recenzuojame tik mokslinius straipsnius.

Rankraščių negražiname. Redakcija už reklamos turinį neatsako.

© „Lietuvos farmacijos žinios“
2016, Nr. 5-6 (242-243)

Numerį parengė LFS leidybos centras,
Universiteto g. 2, LT-01122 Vilnius

Tiražas: 200 egz.

Spausdino:
UAB „Regrafas“
Piliakalnio g. 3, Kaunas. LT-46224
Tel. (8-37) 44 11 11

**MIELOS KOLEGĖS IR
MIELI KOLEGOS!**

*Sveikinu visus
„Lietuvos farmacijos
žinių“ žurnalo skaitytojus,
sulaukus dvigubo žurnalo
numerio, kuris išėjo iš
spaudos 2016 metų rudenį.*

*Svarbu mums, vienos
seniausių žmonijos isto-
rijoje profesijų atstovams
ypač jautriai ir atsakingai
aptarnauti pacientus ir tuo būdu prisidėti prie mūsų
profesijos prestižo kėlimo. Šiame žurnalo numeryje Jūs
rasite straipsnius apie farmacijos sektoriaus aktualijas.
Skaitytojams pateikiame medžiagą iš FIP kongreso
vykusio Buenos Airėse. Žurnale patalpinta LFS XXXI-
ojo suvažiavimo ir tarptautinės konferencijos programa.*

*Farmacijos istorijos mėgėjai galės susipažinti
su „Farmacijos žinių“ žurnalo aprašomais
įvykiais prieš 80 metų. Skaitytojai susipažins
su dr. Reginos Žukienės memuarų tęsiniu
ir Farmacijos fakulteto dekano prof. V. Briedžio
interview, kurį perspausdiname iš žurnalo „Internistas“.*

*Žurnale patalpinta išsami informacija ir fotoreportažas
apie Ukrainos nacionalinio farmacininkų VIII-ji
kongresą, kuris įvyko Charkove.*

*Skaitytojai galės susipažinti su „LAPAS“ Čikagos
vaistininkų viešnage Lietuvoje.*

*Žurnale patalpinta informacija apie įdomų farmacijos
muziejų Varšuvoje.*

*Tradicškai pateikiama medžiaga apie Farmacijos
dienas-2016, kurios vyko prie Rubikių ežero.*

*Laukiame naujų mūsų žurnalo skaitytojų, kurie
perskaitę mūsų žurnalą sulauks naujų žinių šaltinio
ir naujienų iš kolegų profesinės veiklos, ir farmacijos
mokslo bei praktikos apžvalgos ir naudingų patarimų
bei atsakymų į Jus dominančius klausimus.*

*Linkiu visiems mūsų žurnalo skaitytojams puikios
sveikatos, sėkmės darbe ir asmeninės laimės!*

Pagarbiai,
prof. habil.dr. Eduardas Tarasevičius

Interviu su Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Farmacijos fakulteto dekanu prof. VITALIU BRIEDŽIU

Generiniai vaistai: nauda pacientui ar valstybei?

Sveikatos apsaugos ministerijos politika – pereiti prie generinių vaistų, kurie šaliai kainuoja mažiau. To siekiant, jau senokai įsigaliojo receptų rašymo tvarka, pagal kurią recepte galima nurodyti tik bendrinį vaisto pavadinimą, taip jo pasirinkimo teisę paliekant pacientui. Tačiau ligoniai dažniausiai klauso gydytojo, kuris ir rekomenduoja, kokį vaistą, etinį ar generinį, rinktis. Tiesa, ir tarp medikų nėra bendros nuomonės apie generinius ir etinius vaistus.

Generinis vaistas pigesnis, o tai neretai asocijuojasi su prastesne kokybe. Prašome pakomentuoti, kas lemia etinių ir generinių vaistų kainų skirtumus?

Pagrindinis veiksnys, kuris lemia kainų skirtumus, yra mažesnės išlaidos, kurias patiria generinius vaistus gaminančios kompanijos. Kur sutaupoma? Generinių vaistų gamintojai neatlieka išsamių klinikinių tyrimų

– jie laikomi brangiausia vaisto kūrimo dalimi. Paskaičiuota, kad statistiškai klinikiniai tyrimai sudaro iki 70 proc. vaisto kūrimo kainos. Tai ir lemia lūkesčius, kad generiniai vaistai gali būti iki 70 proc. pigesni.

Kita vertus, ne visada ir ne kiekvienam vaistui galima pritaikyti šią vidutinę statistiką: kuo vaistinė medžiaga šiuolaikiškesnė, vaisto forma pažangesnė, pvz., modifikuoto atpalaidavimo, tuo juos sudėtingiau kurti. Tai atitinkamai didina išlaidas. Todėl negalima teigti, kad visi generiniai vaistai turėtų būti 70 proc. pigesni.

Taigi kaina – pagrindinis skirtumas, kalbant apie preparatus, kurių vaistinės medžiagos yra cheminės kilmės. Visai kitokia finansinė padėtis vertinant „biogenerikus“ arba biopanašiuosius vaistus. Siekiant patvirtinti tokių vaistų „biopanašumą“, nustatyti kitokie reikalavimai, reikalaujama papildomų klinikinių tyrimų, o tai didina jų kainą. Todėl biopanašūs vaistai negalėtų būti 70 proc. ar net 50 proc. pigesni.

Kiekvienas vaistas, etinis ar generinis, turi pagrindinę veikliąją medžiagą, kuri lemia jo poveikį, veiksmingumą ir t.t. Etinių ir generinių vaistų veiklioji medžiaga ta pati, bet etinių vaistų gamintojai visais balsais teigia, kad negalima tapatinti, dėti lygybės ženklą tarp šių vaistų. Prašome pakomentuoti.

Be abejonės, veiklioji medžiaga, kuri yra vaisto sudėtyje, lemia jo poveikį, kuris priklauso nuo to, koku greičiu ir koks vaistinės medžiagos kiekis yra atpalaiduojamas ir absorbuojamas. Vaistinės medžiagos kokybiniai rodikliai yra gana svarbūs. Tačiau to paties bendrinio pavadinimo generinio vaisto ir originalo arba 2 skirtingų gamintojų generinių vaistų veiklioji vaistinė medžiaga ne visada yra ta pati. Tarkime, gali būti naudojamos skirtingos tos pačios vaistinės medžiagos druskos. Ar tai svarbu? Manyčiau, kad svarbu tiek, kiek druskos savybės

lemia vaistinės medžiagos tirpumą. Vaistinės medžiagos druska, jos tirpumas negali tapti kliūtimi veikliajai medžiagai atpalaiduoti, t. y., kad pakankami jos kiekiai iširtų gana greitai. Praktikoje paprastai taip ir būna. Dažniausiai generinių kompanijų gamintojai arba pasirenka tapačią druską, kaip ir inovatoriaus, arba sukuria druskas, kurios dar geriau tirpsta. Ir tuomet vaistinės medžiagos savybės neturi įtakos jos biologiniam prieinamumui. Tiesa, teko girdėti komentarų, kad vaistinė medžiaga, kurią gamina inovatorius, kokybe skiriasi nuo generinio. Vargu ar galima būtų sutikti su tokiu argumentu dėl labai paprastos priežasties. Kokybės rodiklius vaistinei medžiagai ir produktui teikia vaistinė medžiaga sukūrusi kompanija, o juos vertina, analizuoja, ar produktas atitinka nurodytus kriterijus, nepriklausomi ekspertai – dažniausiai nacionalinės arba tarptautinės vaistų agentūros. Šiuo atveju būtų daugiau nei keista, jeigu vaistų agentūros, vertindamos generinius vaistus, jiems patvirtintų žemesnius kokybės parametrus.

Kita vertus, lygybės ženklą tikrai dėti negalima. Šio ženklą dėti negalima net ir tarp to paties gamintojo (nesvarbu, etinio ar genetinio) skirtingų vaisto serijų. Tiriant to paties gamintojo to paties vaisto skirtingas serijas, gali būti nustatytos skirtingos kokybės parametrų reikšmės, bet jei jos yra priimtinių ribų – tokios vaistų serijos leidžiamos vartoti. Laikoma, kad vaisto kokybinių rodiklių buvimas specifikacijoje nustatytose ribose užtikrina būtiną vienodą vaisto gydomąjį poveikį.

Kam reikalingas biologinio ekvivalentiškumo tyrimas? Ką jis parodo?

Bioekvivalentiškumo (biologinio lygiavertiškumo) tyrime lyginami 2 produktai – pirmasis sukurtas (referencinis) produktas ir pretendentas tapti generiniu. Lyginami jų farmakokinetikos rodikliai, t. y., kaip greitai ir kokia vaistinės medžiagos dalis patenka į sisteminę kraujotaką ir kaip greitai iš organizmo pašalinama. Vertinami 3 pagrindiniai rodikliai: plotas po farmakokinetine kreive (rodantis į sisteminę kraujotaką patekusios vaistinės medžiagos kiekį), maksimali veikliosios medžiagos koncentracija kraujyje ir laikas, per kurį ji susidaro. Kaip lyginama? Tyrimai atliekami su sveikais savanoriais, kurie gauna ir vieną, ir kitą vaistą. Bioekvivalentiškumo tyrimas patvirtina arba paneigia, kad, vartojant abiejų

preparatų, į kraują vienodu greičiu patenka vienodas vaistinės medžiagos kiekis. Ir jeigu taip yra, manoma, kad preparatai turėtų suteikti tokį patį terapinį poveikį, pasižymėti tokiomis pačiomis saugumo ir veiksmingumo charakteristikomis.

Etinių ir generinių vaistų skirtumai? Vienas jų – pagalbines medžiagas. Ar jos gali temti silpnesnį ar stipresnį vaisto poveikį, turėti įtakos gydymo rezultatams?

Kalbėdamas apie bioekvivalentiškumo tyrimus, jau minėjau, kad generinio vaisto poveikis negali skirtis nuo originalo, nes jis lemia, kaip greitai ir koks medžiagos kiekis patenka į kraujotaką. Bioekvivalentiškumo tyrimu būtent ir siekiama patvirtinti, kad vaistinių medžiagų farmakokinetika, pavartojus referencinio ir tiriamojo vaisto, yra analogiška, tuo pagrindžiant lygiavertį terapinį poveikį, kai jie vartojami tokiomis pačiomis dozėmis.

Pagalbinės medžiagos išlieka diskusijų objektu, nes vis dar pasirodo pranešimų apie vaistų šalutinio poveikio reiškinius. Kartais tai bandoma susieti su kai kuriomis vaistų gamyboje naudojamomis pagalbėmis medžiagomis. Visada bus tokių atvejų, kad vieniems žmonėms kokios nors medžiagos kels alergiją ar kitą šalutinį poveikį. To negalima paneigti. Ir vaisto originalo aprašyme rasime skiltį apie galimą šalutinį poveikį. Svarbu nustatyti tikrąsias tokio poveikio pasireiškimo priežastis. Ar jį sukelia vaistinė medžiaga, ar jos skilimo produktai, ar jos sintezės metu susidariusieji tarpiniai produktai, kurie nebuvo visiškai pašalinti vaistinės medžiagos gryninimo metu, nors tai ir yra griežtai kontroliuojama. Kita vertus, technologiškai sudėtinga pagaminti 100 proc. grynumo vaistinę medžiagą. O galbūt šalutinį poveikį sukėlė pagalbines medžiagas?

Reikalavimus pagalbinių medžiagų kokybei nustato farmakopėja, t. y. standartų rinkiniai, kuriuose surašyti tarptautiniai reikalavimai vaistinėms ir pagalbėms medžiagoms. Pagrindinės pagalbines medžiagos yra plačiai ištyrinėtos, jos naudojamos tikrai ne vienoje unikaloje kompozicijoje, t. y. ir tabletėse, ir kapsulėse, ir suspensijose, ir t. t. Jų saugumas yra patvirtintas. Deja, kaip jau minėjau, visada gali atsirasti individų, kurie bus alergiški, netoleruos kokios nors vaisto sudedamosios dalies.

Generinių vaistų pranašumai?

Generinių vaistų pranašumu galima laikyti mažesnę kainą. Kitas svarbus jų pranašumas, kad šių vaistų gamintojai turi galimybę stebėti, vertinti naujo vaisto vartojimo patirtį. Kurdami generinį produktą, kai naujas vaistas jau rinkoje, gamintojai gali diskutuoti su gydytojais, dalyvauti konferencijose, kaupti duomenis apie produkto vartojimą, stebėti, ar naujas vaistas tinka visoms amžiaus grupėms, vienodai veikia vyrus ir moteris, ir t. t. Kuriant generinį vaistą, kompanijų rizika sumažėja, nes jos gauna papildomų duomenų, kurių naujos vaistinės medžiagos kūrėjas, pradėdamas tiekti naują vaistą į rinką, neturi.

Su generiniais vaistais nėra atliekami klinikiniai tyrimai. Ar yra skirtumų tarp kokybės standartų, kurie taikomi etiniams ir generiniams vaistams?

Ne, skirtingų standartų negali būti. Kaip minėjau, nacionalinės ar tarptautinės vaistų agentūros registruoja ir etinį, ir generinį vaistą, kuriems taiko vienodus standartus. Naują vaistinę medžiagą ir naują vaistą sukūrusi kompanija, teikdama naują vaistų agentūrai vertinti, nurodo ir kokybės parametrus – tiek vaistinės medžiagos, tiek jos formos. Ir tai tampa kokybės kriterijumi ir standartu visiems kitiems vaistų gamintojams. Todėl ir kokybės skirtumų negali būti. Taigi generinių vaistų kokybės rodikliai negali būti prastesni.

Ką patartumėte gydytojams, kurie abejoja dėl generinių vaistų?

Jei kyla abejonių dėl generinių vaistų kokybės, saugumo ir veiksmingumo, būtina atkreipti dėmesį į keletą esminių dalykų. Pirma, sukurtą naują vaistą ar jo generinius analogus, siekiant gauti teisę tiekti tokius produktus į rinką, vertina tos pačios jau minėtos nacionalinės ar tarptautinės vaistų agentūros. Biologinio ekvivalentiškumo tyrimai atliekami, siekiant suteikti produktui generinio vaisto statusą. Jei patvirtinamas bioekvivalentiškumas, tokiame produktui pritaikomi ikiklinikinių ir klinikinių tyrimų rezultatai, gauti tiriant inovatyvios vaistinės medžiagos ir naujo vaisto saugumą ir veiksmingumą. Todėl iš generinių vaistų gamintojų nereikalaujama atkartoti klinikinių tyrimų ir skirti tam papildomų investicijų. Be abejo, inovatoriai nuveikia milžinišką darbą: jie iširia vaistinę medžiagą ir vaistą, surenka daugybę įrodymų, kad

jis saugus, veiksmingas, stabilus ir tinka tam tikroms būklėms gydyti. Kita vertus, jų duomenys yra saugomi ir ginami įvairiais būdais, išskirtinumo terminais arba patentais atitinkamą laiko tarpą, per kurį, tikėtina, susigrąžinamos didžiulės investicijos.

Taigi rinkoje esantys genetiniai produktai yra ekvivalentiški biologiniu poveikiu ir turėtų būti vertinami kaip vienodai veiksmingi.

Kokios generinių vaistų vartojimo kitose šalyse tendencijos?

Yra šalių, kuriose plačiai diegiamos naujosios technologijos, gydymo būdai, tačiau visos šalys skaičiuoja pinigus, ypač Skandinavijos šalys, Vokietija. Taigi per pastaruosius 10 metų generinių vaistų vartojimas pagal pinigine išraišką Europos Sąjungos šalyse didėjo apie 10 proc. Danijoje apie 60 proc. visų vartojamų vaistų yra generiniai. JAV irgi skatinamas generinių vaistų vartojimas, čia jie sudaro 70-80 proc. visų vaistų. Ir ši tendencija išlieka, nes nauji vaistai brangūs, o patys naujausi – dar brangesni. Todėl nuo biudžeto siekiama nuimti finansinę brangių vaistų naštą ir kuo greičiau pareiti prie generinių. Visose šalyse generiniai vaistai vertinami kaip identiški inovatorių sukurtiesiems. Jeigu vaistas teisėtai pateko į rinką, vadinasi, įgaliotos institucijos įvertino jo kokybinius rodiklius, saugumą, veiksmingumą ir suteikė leidimą. Daugiau dėl to nediskutuojama, ir vaisto kokybės niekas neginčija. Žinoma, įgaliotos institucijos vykdo nuolatinę vaistų gamintojų kontrolę ir siekia užtikrinti pacientų saugumą, veiksmingą gydymą, nuolat stebi rinkoje esančius vaistus.

Generinių vaistų paskirtis – būti prieinamiems kuo didesniai žmonių skaičiui, padidinti konkurenciją rinkoje, skatinančią tyrimus, siekiant atrasti naujus gydymo metodus, užregistruoti naujus vaistus. Generinių vaistų patekimas į rinką stipriai motyvuoja farmacijos kompanijas toliau ieškoti naujų vaistinių medžiagų ir kurti naujausiomis technologijomis pagrįstus vaistinių preparatų veikimo mechanizmus.

Dėkojame už pokalbį.

*Kalbėjosi Natalija Voronaja
„Internistas“, 2014 Nr. 2*

.....

LIETUVOS FARMACIJOS SAJUNGA
(Įkurta 1819, atkurta 1990)

Trakų 14, LT-01132 Vilnius, Lietuva
Tel.: (8 5) 2628758
Faks.: (8 5) 26287a58
El. paštas: LFSpharm@takas.lt

SOCIETAS PHARMACIAE LITHUANIAE
(Founded 1819, refounded 1990)

Traku str. 14, LT-01132 Vilnius, Lithuania
Phone: (+370 5) 2628758
Fax: (+370 5) 2628758
E-mail: LFSpharm@takas.lt

Gerb. Rasai Balserienei

SAM Farmacijos departamentas

Vilnius, 2016 08 29

Farmacinės rūpybos papildomų paslaugų sąrašas

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) siūlo paskelbti Lietuvos vaistinėms galimų teikti **farmacinės rūpybos papildomų (FR) paslaugų sąrašą**, remiantis Europos Sąjungos (ES) šalių patirtimi. Visose ES šalių vaistinėse teikiama pagrindinė FR paslauga, t. y. vaistų (receptinių ir bereceptinių) atleidimas pacientams suteikiant išsamią reglamentuotą informaciją apie juos. Manome, kad ir papildomos FR paslaugos turėtų būti naudingos pacientams, o jų prioritetus galima būtų nustatyti atlikus pacientų apklausas. Taigi ES šalių vaistinėse teikiamos tokios FR papildomos paslaugos:

- Paslaugos astma sergantiems pacientams (specialių reikalavimų akreditacija –SR)
- Paslaugos cukriniu diabetu sergantiems pacientams (SR)
- Išsamios farmakoterapinės apžvalgos paslaugos pagyvenusiems pacientams (SR)
- Individualizuotos rūkymo nutraukimo paslaugos (SR)
- Sveikatos rodiklių kontrolės paslaugos (bendrijų reikalavimų akreditacija – BR)
- Vaistų vartojimo tinkamu laiku priminimo paslaugos (BR)
- Automatizuotų vienkartinų dozuočių paruošimo paslaugos (SR)
- Inhaliacinės ir kitokios technikos įvertinimo paslaugos (SR)
- Vaistų pristatymo neįgaliems pacientams paslaugos (BR)
- Individualių vaistų gamyba (SR)
- Naktinis ir švenčių dienomis darbas (BR)
- Pristatymas vaistų į namus (BR)
- Biologinių skysčių mėginių analizė (SR)
- Švirkštų pakaitos ir metadono programos vykdymas (SR)
- Vakcinacijos programų vykdymas (SR)
- Vaistų receptų pakartotiniam vartojimui išrašymas (SR)
- Paslaugos pacientams sergantiems hipertenzija (SR)
- Nuolatinis farmakologinio budrumo monitoringas (SR)
- Pasenusių vaistų surinkimas ir monitoringas (BR)
- Kitos paslaugos

Visos FR papildomos paslaugos yra apmokamos iš įvairių šaltinių (tai gali būti Ligonų kasos, Savivaldybės, Specialūs fondai, Pacientai). Toliau pateikiama informacija, kurios FR papildomos paslaugos buvo teikiamos ES šalių vaistinėse 2014 m.:

- Vaistų atliekų tvarkymas – 23 šalyse
- Darbas naktimis ir švenčių dienomis – 22 šalyse
- Kraujo spaudimo matavimas – 21 šalyje
- Gliukozės kiekio matavimas – 20 šalių
- Kūno masės indekso nustatymas – 19 šalių
- Cholesterolio matavimas – 18 šalių
- Pagalba metant rūkyti – 17 šalių
- Diabeto valdymo paslauga – 16 šalių
- Astmos valdymas – 13 šalių
- Receptų pratęsimas – 15 šalių
- Rūpyba namuose – 11 šalių
- Vakcinacija – 7 šalyse

Pagarbiai.

LIETUVOS FARMACIJOS SAJUNGOS XXXI SUVAŽIAVIMAS IR TARPTAUTINĖ MOKSLINĖ-PRAKTINĖ KONFERENCIJA, Kaunas, 2016 10 08

31th Congress and International Conference of the Lithuanian Pharmaceutical Association

Programa/ Programme

Spalio 8d, šeštadienis 8th October, Saturday		
9.00-10.00	Registracija	Registration
Sesijos I dalis/ Session I		
P o s ė d ž i o vadovės/ Chair	Vaistininkė/ Pharmacist Birutė Varanavičienė, Lietuva/Lithuania Prof. dr. Ona Ragažinskienė, VDU, Lietuva/Lithuania	
10.00-10.15	LFS suvažiavimo ir tarptautinės konferencijos atidarymas <i>Prof. habil. Dr. Eduardas Tarasevičius, Lietuvos Farmacijos sąjungos prezidentas, Lietuva</i>	Opening Ceremony by <i>Prof. habil. Dr. Eduardas Tarasevičius, President of the Lithuanian Pharmaceutical Association, Lithuania</i>
10.15-10.40	Farmacinės rūpybos paslaugų pagrindimas teisės aktais Lietuvoje <i>Dr. Jadvyga Zinkevičiūtė, LR Sveikatos apsaugos viceministrė, Lietuva</i>	Main Legislation on Pharmaceutical Care in Lithuania <i>Dr. Jadvyga Zinkevičiūtė, Vice Minister of Ministry of Health, Lithuania</i>
10.40-11.00	Lietuvos farmacijos fakulteto naujovės ir specialistų rengimo iššūkiai <i>Prof. dr. Liudas Ivanauskas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas</i>	Changes and Challenges in Pharmaceutical Education in the Faculty of Pharmacy <i>Prof. Dr. Liudas Ivanauskas, University of Health Sciences, Lithuania</i>
11.00-11.40	Bioetikos vaidmuo medicinoje <i>Kun. prof. dr. Andrius Narbekovas, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto Santuokos ir šeimos studijų centro direktorius</i>	The Importance of Bioethics in Medicine <i>Prof. Dr. Andrius Narbekovas, Director of Family Studies Center, Catholic Theological Faculty, VMU Lithuania</i>
11.40-12.00	Atgavios pertraukėlė / Posterių pristatymas	Coffee Break/ Poster session
12.00-12.30	Farmacinės rūpybos paslaugos Didžiosios Britanijos vaistinėse <i>Vaistininkas Anatolijus Kostiuškevičius, Jungtinė Karalystė</i>	Pharmaceutical Care Services in the Pharmacies in the UK <i>Pharmacist Anatolijus Kostiuškevičius, UK</i>
12.30-13.00	Klinikinė farmacija Latvijoje: studijos ir praktika <i>Vaistininkė Inese Sviestina, Vaikų klinikinė universitetinė ligoninė, Riga, Latvija</i>	Clinical Pharmacy in Latvia: Study and Practice <i>Pharmacist Inese Sviestina, Children's Clinical University Hospital, Riga, Latvia</i>
13.00-13.30	Kas yra klinikinė farmacija ir kas ne? <i>Prof. dr. Romas Mačiulaitis, LSMU</i>	The Understanding of Clinical Pharmacy. <i>Prof. dr. Romas Mačiulaitis, University of Health Sciences, Lithuania</i>

13.30-14.00	Profesoriaus Johano Volfango mokslinės veiklos indėlis – Lietuvos vaistininkystės raidai <i>Doc. dr. Tauras Antanas Mekas, LSMU, Lietuvos Medicinos ir Farmacijos istorijos muziejus</i>	Prof. Johann Wolfgang's Scientific Contribution into Lithuanian Pharmacy Assoc. <i>Prof. Dr. Tauras Antanas Mekas, University of Health Sciences, Museum of Medicine and Pharmacy History, Lithuania</i>
14.00-15.00	Pietūs	Lunch
Sesijos II dalis/ Session II		
P o s ė d ž i o vedėjas/ Chair	<i>Prof. habil. Dr. Eduardas Tarasevičius, Lietuvos Farmacijos sąjungos prezidentas, Lietuva</i> PRAKTINIAI UŽSIĖMIMAI "Vaistininko teikiamos pagrindinės farmacinės paslaugos algoritmai" PRACTICAL TRAINING „Algorithms of Basic Pharmaceutical services provided by a pharmacist“	
15.00-15.45	Praktiniai užsiėmimai "Vaistininko teikiamos pagrindinės farmacinės paslaugos algoritmai" 1 Sekcija • Paciento galvos skausmas - vaistininko galvos skausmas? Vedėja: Dr. Rima Minkutė 2 Sekcija • Vaistininko paslaugų dėl žaizdų atsiradusių susižeidus buityje algoritmas Vedėjas: <i>Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius</i> 3 Sekcija • <i>Augalinių preparatų vartojimo ypatumai peršalimo ligų prevencijai ir gydymui</i> Vedėjos: Doc. dr. Zita Barsteigienė Prof. dr. Ona Ragažinskienė 4 Sekcija • Vaistininko vaidmuo anemijos koregavime Vedėjas: Prof. dr. Romas Mačiulaitis 5 Sekcija • Vaistininko pagalba metant rūkyti: kuo galime padėti visuomenės vaistinės pacientams? Vedėja: Dr. Jurgita Daukšienė	Workshop session: Section 1 Algorithms of Basic Pharmaceutical services provided by a pharmacist“ Is Patient's Headache Pharmacist's Headache? Moderator: Dr. Rima Minkutė Section 2 Pharmacist's Services for Wounds Resulting from Injury at Home Algorithm Moderator: <i>Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius</i> Section 3 • Herbal Agents in the Peculiarities of a Cold Prevention and Treatment Moderators Doc. dr. Zita Barsteigienė Prof. dr. Ona Ragažinskienė Section 4 Role of pharmacist in the management of anemia Moderator: Prof. Dr. Romas Mačiulaitis Section 5 • Pharmacist's help in smoking cessation. Moderator: Dr. Jurgita Daukšienė
15.45-17.00	Praktinių užsiėmimų atskirų sekcijų rezultatų pristatymas	Result presentation of individual sections and workshops
17.00-17.30	Vaistininko tribūna – problemos, pasiūlymai, diskusijos	Pharmacist platform - problems, suggestions, discussions
17.30-18.00	Suvažiavimo dokumento priėmimas / Pažymėjimų įteikimas	Discussion and closing remarks / Resolution Certificates
18.00-20.00	Baigiamosios diskusijos prie kavos	Gala D i n n e r

ĮSPŪDŽIAI IŠ TARPTAUTINĖS FARMACIJOS FEDERACIJOS (FIP) 76-OJO KONGRESO BUENOS AIRĖSE (ARGENTINOJE)

2016 metų vasaros pabaigoje (rugpjūčio mėn. 28 – rugsėjo mėn. 01) Buenos Airėse, Argentinoje vyko kasmetinis Tarptautinės farmacijos federacijos organizuojamas farmacijos mokslų ir praktikos specialistų kongresas, kurio pagrindinė tema: „Sumažinti globalų susirgimų plitimą – augantis iššūkis vaistininkui!“.

Kaip ir kasmet, FIP organizuojamą kongresą galima vadinti vienu didžiausių metų renginių farmacijos pasaulyje. Šį sykį, į Buenos Aires kongresas sukvieta daugiau nei 2000 farmacijos specialistų bei 243 lektorius iš viso pasaulio, tiesa, verta pažymėti, kad dalyvių koncepcija truputį pasikeitė: šį kartą Europos valstybių atstovų buvo kiek mažiau nei įprastai, o beveik pusė visų dalyvių buvo Pietų Amerikos valstybių farmacijos specialistai.

Lektoriai savo pranešimais išpildė potemes tokias kaip: 1) lėtinių ligų valdymas vaistinėje, 2) užkrečiamųjų ligų prevencija, 3) IT sprendimai vaistinėje, 4) pacientų poreikių kitimas, 5) sveikatos sistemos išteklių optimizavimas. Toliau tekste trumpai apibūdinsiu pagrindines pranešimų mintis.

Lėtinių ligų valdymo potemės pranešimai priminė vaistininkams, kokią svarbią vietą jie užima pacientų priežiūros grandinėje, pateikta statistika, kuri teigia, jog viso pasaulio vaistininkystė juda paslaugų suteikimo gyventojams link, o lėtinių ligų valdymo paslaugos vaistinėje nebe ateities, o jau šių dienų tendencija. Lektoriai supažindino su naujomis, ką tik sukurtomis paslaugomis kaip demencijos valdymo, tuberkuliozės, ebolos prevencijos programomis.

Bene didžiausias dėmesys šiais metais buvo skirtas užkrečiamųjų ligų prevencijai, o tiksliau – vakcinacijos paslaugai vaistinėje. Vakcinų administravimą Europos Sąjungoje vykdo jau 13 valstybių, pastaraisiais metais jų sąrašą papildė Danija ir Portugalija. Vaistininkai praktikai demonstravo jau turimą statistiką, skiepijimo apimtį,

pacientų pasitenkinimą paslauga. Danijos vaistininkai dalijosi savo įspūdžiais bei turima šviežia patirtimi pacientų poreikių valdyme, airiai pasidžiaugė, kad kiekvienais metais ši vaistininko teikiama paslauga tendencingai auga bent 24%, o daugiau nei 68% pacientų atvyksta vakcinacijai į vaistinę jau nebe pirmą kartą.

Airijos farmacijos sąjungos duomenys apie vakcinaciją.

Season	No of Pharmacy Vaccinations	% Increase on Previous Season
2011/12	9,125	
2012/13	18,358	101%
2013/14	40,991	123%
2014/15	51,227	24%
2015/16	62,514	24%

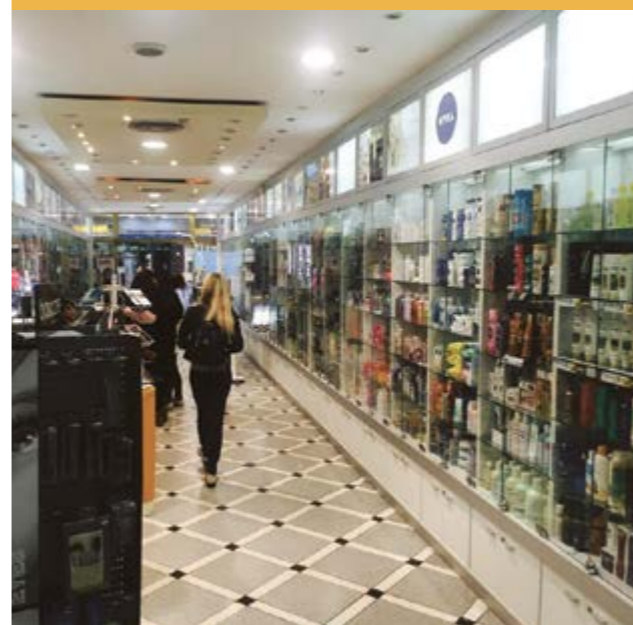
Naujųjų technologijų taikymas vaistinėje susilaukė ypač didelio kongreso dalyvių susidomėjimo. Tai pasaulyje nauja sritis, be technologinių sprendimų vaistinės mastu, lektoriai teikė pasiūlymus kaip vaistinė turi save pristatyti internete, demonstravo naujausias m-sveikatos programų tendencijas. Sesiją vainikavo mokslininkas Rob Moss iš Nyderlandų užbaigdamas skambiu pasakymu: „Sveikatos priežiūros ateitis yra Jūsų išmaniajame telefone“.

Reikšmingą kongreso dalį užėmė Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) atstovų pranešimai apie augančius sveikatos priežiūros kaštus ir būdus, kaip galima šiuos kaštus suvaldyti. Buvo pristatomi sisteminiai sprendimai, tokie kaip nauji vaistų kompensavimo mechanizmai, alternatyvus sveikatos draudimo rūšių plėtra, tendencingos investicijos į pacientų prevenciją, vaistinės, kaip paslaugų tiekėjos apmokėjimo sistema. Reikšminga pažymėti, kad 13-oje ES valstybių jau yra įgyvendinta nauja apmokėjimo sistema, kurioje valstybė kompensuoja ne vien pacientui reikalingą vaistą, tačiau ir vaistininko suteikiamą farmacinę paslaugą, taip motyvuojant vaistininką įsiklausyti į kiekvieną pacientą individualiai.

Apibendrinant visus pranešimus, galima padaryti pagrindines kongreso išvadas: 1) vaistinėje teikiamų paslaugų spektras plečiasi, jų apmokėjimas yra įgyvendinamas vis daugiau valstybių; 2) Kasmet vakcinacija vaistinėse yra įgyvendinama tiek ekonomiškai silpnose, tiek stipriose valstybėse. Prognozuojama, kad globaliai 5 metų bėgyje vakcinacija vaistinėje taps neatsiejama vaistininko praktika; 3) Vaistinės stengiasi globalizuotis panaudodamos išmaniausias technologijas, taip mėginama priartėti prie naujų paciento poreikių ir išlikti reikšmingiems paciento priežiūros grandinėje.

*LSMU Klinikinės farmacijos katedros
doktorantas Arturas Nastaravičius*

FOTOREPORTAŽAS IŠ FIP 76-OJO KONGRESO BUENOS AIRĖSE

FOTOREPORTAŽAS IŠ
TRADICINIO FF XXXII LAIDOS
ABSOLVENTŲ SUSITIKIMO

FOTOREPORTAŽAS

FOTOREPORTAŽAS

GIMTOJO KRAŠTO KELIAIS (Tradicinis FF absolventų susitikimas)

Liepos savaitgalį ne tik susirinkti į kasmetį grupės susitikimą, bet ir patyrinėti gimtą kraštą pakvietė grupės draugė Audronė su savo vyru Audriumi. Pro Birštoną, Punią, Varėną – į gražiąsias Dainavos girias, o paskutinis kelionės taškas – pietų Lietuvos kaimas Zervynos.

Pirmoji susitikimo vieta – Birštonas, pastaraisiais metais labai išgražėjęs:

sutvarkytos miesto gatvės, restauruoti senieji pastatai, įrengtas Kneipo skverelis, gražus palei Nemuną vingiuojantis pasivaikščiavimo takas ir nuostabi Nemuno vingio panorama nuo Vytauto kalno. Toliau mūsų automobilių kolona pasuka Punios link, stabtelime pasigrožėti vaizdu į Nemuną nuo legendomis apipinto Punios piliakalnio. Dar toliau kelias pasuka Varėnos link, už kurios prasideda puikieji Dzūkijos šilai, net širdis uždainuoja, važiuojant per juos.

„Vienkiemiai tarp Dzūkijos miškų, tarp kalvelių ir kaimai, nuo seno jungiantys sodybas bei jų gyventojus, – tai vis dar kraštovaizdžio dalis. To, kuris mielas akiai, artimas širdžiai, kurio ypatingas grožis išreikštas daugelyje kūrinių. Kas gi sudaro žavesį ir jausmą, būdingą senųjų sodybų erdvėms, kokia jėga, verčianti kaskart atsigręžti ir pasigrožėti, slypi šimtmečiais gludintuose pavidaluose? Jie kalba ne tik praeičiai. Gyvenimo vertės suvokimą liudijančios formos teigia, kad architektūra gali būti terpė, ugdanti savasties jausmą, kuris padeda tautoti pasaulį ir save. Kresni tūriai, prisitaikę prie reljefo, pratęsia gamtos ritmą, primenantį darnos – vidinės ir su aplinka – patyrimus. ... Senosios sodybos neišvengiamai nyksta: sparčiai besikeičiantis gyvenimo būdas ir medžio trapumas stumia užmarštin ..., šimtus metų puoselėtą grožį. (Aistė Andriušytė, Vingaudas Baltrušaitis, Ilona Burinskaitė, Gražina Žumbakienė „Dzūkijos tradicinė kaimo architektūra“).

Toks ir Zervynų kaimas, tarsi besipriešinantis laiko tėkmei, kurio gyventojai bando išlaikyti senąją architektūrą ir modernumui bei šiuolaikiškumui čia dar nėra vietos.

Visi smagūs sustojame ties sodyba, kur mūsų laukia jos šeimininkas, gimęs ir augęs Zervynose, ir tuoj kviečia prie dzūkiško vaisių stalo. O mes po kelionės tokie alkani nesuklindami puolame prie gausių vaisių, ragaujame gardžių lašinių su rugine duona ir paraugtais agurkais, užgerdami puikia dzūkiška naminuke, grikinės „babkos“, mėsos kukulių su bulvėmis, uogų gaivos.

Tik kai visi sotūs, esame kviečiami pasivaikščioti po gatvinį Zervynų kaimą. „Dzūkijoje, lyginant su kitais Lietuvos regionais, išlikę daugiausia Valakų reformos įtakotų gatvinių kaimų, kurių struktūra nedaug tepakito nuo anų laikų. Kadangi lenkų okupuotoje dalyje žemės

reforma, kurios metu kaimai skirstyti į vienkiemius, beveik nebuvo vykdoma, tai pietryčių Lietuva ir išskiria gatvinių kaimų gausą.“ (Aistė Andriušytė, Vingaudas Baltrušaitis, Ilona Burinskaitė, Gražina Žumbakienė „Dzūkijos tradicinė kaimo architektūra“).

Keliaujame per kaimą ir „teka“ pasakojimas apie praeitus laikus apie savitą ir nelengvą dzūkų gyvenimą. Kaip to gyvenimo paminklas ir yra senoji išlikusi medinių pastatų architektūra. Jaukios medinės pirkios, svirnai, medinės tvoros, mediniai kryžiai, kai kur „aprengti“ baltomis prijuostelėmis.

Posakį apie nepaprastus Dzūkijos miškų turtus akivaizdžiai iliustruoja ir dabartinio gyvenimo realija – dėžės surinktų miško gėrybių: tiek baravykų, voveraičių ir uogų vienoje vietoje retas iš mūsų yra regėjęs.

Besišnekučiuodami su savo palydovu pasiekiamo ir kaimo kapinaites.

Po jaukiai siūruojančiomis pušimis klausomės zervyniškių gyvenimo istorijų: toks paprastas ir kartu nepaprastas rodosi dzūko gyvenimas – ir žavus, kad taip arti gamtos, ir sunkus, kad taip toli nuo labiau civilizuoto pasaulio.

Aplankę mieląsias Zervynas sukome ieškoti vietos vakaronei ir nakvynei.

Vakarinę susitikimo dalį pradėjome Audronės pasiūlyta draugų daina.

Vakarojome, dainavome ilgai Aukštakalnio sodyboje prie Pabezninkų ežero. Mūsų susitikimuose privaloma prisiminti smagias studijų laikų dainas, juolab, kad patyrę mūsų „chorvedžiai“: Zenius, Gintaras, Rolandas, vedė melodijas vieną po kitos.

O gražų saulėtą kitos dienos rytą maudėmės ežere ir sodybos tvenkinyje, miškelyje ieškojome grybų, šurmuliavom ir klegėjom, dalinomės mintimis apie gyvenimą ir, kaip visada, aptarinėjome ir profesinius reikalus. Susitikime dalyvavęs profesorius Eduardas Tarasevičius vis kreipė kalbą dabar labai madingo augalo gauromečio link, jo savybių ir panaudojimo.

Katile smagiai kunkuliavo susitikimo šeiminių verdama gardi sriuba, stalas lūžo nuo gardžių Audronės ir kitų grupės draugių iš Kauno paruoštų patiekalų, nepaprasto skonio tortų ir pyragų.

Ką ten besakysi: „grupiokės“ ne tik šaunios vaistininkės, bet ir puikios šeiminių, privaišino, primylėjo, ne tik per barzdą varvėjo...

Atsisveikinome iki kitų metų – iš mielosios Dzūkijos mūsų susitikimas keliasi į Aukštaitiją.

Jolanta Narbutienė,
KMU FF XXXII-osios laidos absolventė

ĮSPŪDŽIAI IŠ UKRAINOS NACIONALINIO FARMACININKŲ VIII-JO KONGRESO

2016 m. rugsėjo 13-16 d. Charkove (Ukraina) įvyko VIII Nacionalinis Ukrainos farmacininkų kongresas. Į šį renginį buvo pakviesti skaityti pranešimus LFS prezidentas prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius ir LSMU Analizinės ir toksikologinės katedros vedėjas prof. dr. Liudas Ivanauskas. Nesant vienos nacionalinės farmacijos visuomeninės organizacijos, šį kongreso organizatorių sąrašą sudarė 12 institucijų (sveikatos ministerija, mokslo ir švietimo ministerija, nacionalinės medicinos mokslų akademija, valstybinė vaistų agentūra, Charkovo regiono administracija ir taryba, miesto taryba, visuomeninė Charkovo regiono farmacijos darbuotojų asociacija, Ukrainos farmacijos rūmai, Ukrainos reitingo agentūra ir nacionalinis farmacijos universitetas). Dalyvių registracija vyko rugsėjo 13 d. Nacionalinio farmacijos universiteto patalpose. Užsienio delegacijų atstovus priėmė trumpam pokalbiui šio universiteto rektorius akad. prof. Valentin Chernykh, kuris visus šiltai pasveikino ir pristatė naujausius universiteto darbus. Beje tai vienintelis tokio pobūdžio farmacijos universitetas Europoje. Jame studijuoja 17000 studentų. Rugsėjo 14d. vyko iškilmingas kongreso atidarymas Charkovo nacionalinio akademinio operos ir baletu teatro didžiojoje salėje. Į kongresą atvyko apie 1500 delegatų ir dalyvių. Kongresą atidarė ir pasveikino jo dalyvius Sveikatos viceministras R. Ilyk. Toliau plenarinėje sesijoje pranešimus skaitė Farmakomijos generalinė direktorė F. Zhebrowska, Nacionalinio farmacijos universiteto rektorius, akademikas V. Chernykh, vaistų agentūros vadovė I. Suvorova, „Farmacijos enciklopedijos“ leidėjas I. Kriachok, Arterium korporacijos direktorius S. Sur, leidinio „R_x INDEX“ sudarytojas prof. I Zupanec. Popietiniame plenariniame posėdyje buvo pateiktas FIP generalinio sekretoriaus L. Besancon video pranešimas. Po to pranešimą skaitė Lenkijos farmacijos rūmų sekretorius J. Lazowski, Ukrainos farmakopėjos centro vadovas O. Gryzodub. LFS prezidentas prof. Eduardas Tarasevičius apie visuomeninės farmacininkų organizacijos vaidmenį remiantis FIP patirtimi. Ukrainos karinės farmacijos problemas pristatė prof. O Shmatenko. Tolimesni pranešimai buvo skirti vaistų reguliavimo sistemos tobulinimo

problemoms, nano farmakologijos vystymo galimybių vertinimui, generinių vaistų registravimo klausimams bei Ukrainos vaistų rinkos apžvalgai. Rugsėjui 15-16 dienos buvo skirtos mokslinių pranešimų sesijoms, kurios vyko Nacionalinio farmacijos universiteto auditorijose. Pagal tarptautinius standartus pranešimai buvo skaitomi simpoziumuose darbo grupėse, seminaruose Prof. dr. L. Ivanauskas kartu su Ukrainos mokslininkais prof. V. Georgiyants, I. Suvorova, O Gryzodub vadovavo „Šiuolaikinės farmacinės analizės ir vaistų standartizacijos“ sekcijos darbui ir padarė pranešimą apie Efektyviosios skysčių chromatografijos metodų taikymo perspektyvas farmacinėje analizėje. Kongreso metu buvo pateikti ir standiniai pranešimai.

Vertinant šią viešnagę į Ukrainą reikia pažymėti, kad mus sutiko nuoširdūs kolegos, kurie domėjosi mūsų farmacijos studijų ir farmacijos praktikos sistema, stengėsi supažindinti du jų vykdomais moksliniais darbais, išleistais vadovėliais, katedrų tradicijomis ir miestų įžymybėmis. Pakeliui į kongresą Charkove mes aplankėme Lvovo medicinos universitetą, kuriame kandidatinę disertaciją rengė vadovaujant prof. M. Turkevičiui ir apgynė aspirantas E. Tarasevičius, o aspirantas L. Ivanauskas toksikologinės chemijos katedroje, kuriai vadovavo prof. V. Kramarenko taip pat sėkmingai apgynė disertaciją. Lvove teko maloni proga pabendrauti su katedrų vedėjais R. Lesyku, I. Galkevič, R. Darmohrajumi. Šiltai mus sutiko ir šio universiteto rektorius akad. prof. B. Zimenkovskis, kuris būdamas farmacininku sėkmingai vadovauja stambiam medicinos universitetui. Maloniai nustebino šiam universitetui priklausantis didelis vaistinių augalų sodas, kuriame įsikūrusi farmakognozijos ir botanikos katedra. Jos vedėjas aptarė su prof. L. Ivanausku tolimesnio mokslinio bendradarbiavimo galimybes. Nuoširdžiai dėkojame vaistininkų Irinos ir Romano šeimai už šiltą priėmimą ir katedrose, ir namų aplinkoje, o taip pat už ekskursijas Lvovo gražėjančiomis gatvėmis aplankant muziejines vaistines, bažnyčias, kultūros paminklus.

Žurnalo skaitytojams pateikiame fotoreportažą iš minėto kongreso.

Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius

● Liepos 5-16 d. Lietuvoje vėšėjo Nacionalinio Charkovo Farmacijos universiteto (Ukraina) mokslininkų delegacija, kuriai vadovavo Farmacinės chemijos katedros vedėja prof. Viktorija Georgienc. Mokslininkai atliko tyrimus analizinės ir toksikologinės chemijos katedroje, kuriai vadovauja prof. Liudas Ivanauskas. Svečiai dalyvavo ir Valstybės įkūrimo renginiuose Kernavėje, Respublikinėje dainų šventėje, aplankė prof. A. Gendrolį ir pasveikino jį 90-mečio proga. Beje, šis profesorius bendradarbiavo su Charkovo mokslininkais vykdant mokslinius tyrimus vaistų technologijos srityje.

FOTOREPORTAŽAS

FOTOREPORTAŽAS

FOTOREPORTAŽAS

Vaistinių preparatų registravimas, perregistravimas ir keitimai

2.1. Reikalavimai vaistinių registravimui

2.1.1. Dėl vaistinių preparatų registravimo taisyklių, suspažtintos homeopatinių vaistinių preparatų registravimo procedūros aprašo, supaprastintos tradicinių augalinių vaistinių preparatų registravimo procedūros aprašo, vaistinių preparatų registravimo taikant savitarpio pripažinimo ir decentralizuotą procedūrą aprašo, vaistinių preparatų analitinių, farmakotoksikologinių ir klinikinių tyrimų standartų ir protokolų, vaistinių preparatų pakuotės ženklavimo ir pakuotės lapelio reikalavimų aprašo, pagalbinių medžiagų, kurios turi būti nurodomos ant vaistinio preparato pakuotės ir pakuotės lapelyje, sąrašo, teisės į vaistinio preparato registracijos perleidimo kitam asmeniui tvarkos aprašo patvirtinimo (Įsakymas) (Sveikatos apsaugos ministerija/V-596/2007-07-10/ Įsigalioja nuo 2007-07-15)

2.2. Reikalavimai vaistinio preparato registracijos pažymėjimo priedams

2.2.1. Dėl paraiškų registruoti vaistinį preparatą, perregistruoti vaistinį preparatą, pakeisti registracijos pažymėjimo sąlygas, teisės į vaistinio preparato registraciją perleidimo, nereglamentiniam pakuotės ir (ar) pakuotės lapelio keitimui, vaistinio preparato klasifikacijos keitimui ir registracijos pažymėjimo priedų formų bei standartinius teiginius, MedDRA terminus ir laikymo sąlygų apibūdinimus, kurie turi būti vartojami vaistinio preparato charakteristikų santraukoje, patvirtinimo (VVKT įsakymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-755/2015-07-03)

2.2.2. Gairės vaistinio preparato charakteristikų santraukai ruošti (Reikalavimai) (tik anglų kalba)

2.2.3. Paaiškinimai kaip pildyti registracijos pažymėjimų priedų formas (Dokumentas) (tik anglų kalba)

2.2.4. Homeopatinio vaistinio preparato, registruojamo taikant supaprastintą procedūrą, išorinės pakuotės ženklavimo / pakuotės lapelio 40.5 Kb (VVKT įsakymas, Šablonas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-313/2005-06-10)

2.2.5. Bendros Baltijos pakuotės reikalavimai (Common Baltic Package Guidance) (Reikalavimai) (tik anglų kalba)

2.2.6. Reikalavimai informacijos apie preparatus šablonams pildyti 58.5 Kb (VVKT įsakymas) (patvirtinta VVKT viršininko 2003 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1A-595)

2.2.7. Komisijos reglamentas Nr. 1234/2008 (Reglamentas) 2008 m. lapkričio 24 d. „dėl žmonėms skirtų vaistų ir veterinarinių vaistų rinkodaros pažymėjimų sąlygų keitimo nagrinėjimo“

2.2.8. Komisijos komunikatas Nr. 2010/C 17/01 (Komunikatas)

2010-01-22 „Communication from the Commission — Guideline on the details of the various categories of variations to the terms of marketing authorisations for medicinal products for human use and veterinary medicinal products“

2.2.9. Bendros Lenkijos-Lietuvos pakuotės reikalavimai (Common Polish-Lithuanian Labelling guidance)

2.2.10. BTD (Bendrasis techninis dokumentas) formato reikalavimai (tik Anglų kalba)

2.2.11. Rekomendacijos dėl vaistinių preparatų pavadinimų priimtumo (tik Anglų kalba)

2.2.12. Savitarpio pripažinimo ir decentralizuotos registravimo procedūrų koordinavimo grupės (Co-ordination Group for Mutual Recognition and Decentralised Procedures (Human) – CMD(h)), parengti atsakymai į klausimus

2.2.13. Europos Komisijos sprendimai po arbitražo procedūros

2.3. Kita

2.3.1. Dėl Vaistinių preparatų ir medicininių paskirties gaminių registravimo numerių rašymo tvarkos patvirtinimo (Reikalavimai, VVKT įsakymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-193/2004-04-07/ Įsigalioja nuo 2004-05-01/Valstybės žinios, 2004, Nr.56-1975)

2.3.2. Dėl Farmacinių formų, Talpyklių, uždorių ir vartojimo įtaisų, Sudėtinųjų farmacinių formų bei Vartojimo būdų ir metodų standartinių terminų sąrašų patvirtinimo (VVKT įsakymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-159/2011-02-23/Įsigalioja nuo 2011-05-01/Valstybės žinios, 2011, Nr.25-1244)

2.3.3. Dėl formų patvirtinimo (VVKT įsakymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-479/2006-08-29/ Įsigalioja nuo 2006-09-01/Valstybės žinios, 2006, Nr.93-3675)

2.3.4. Dėl vaistinių preparatų pakuočių išpardavimo (VVKT įsakymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-233/2011-03-24/Įsigalioja nuo 2011-03-30/Valstybės žinios, 2011, Nr.37-1795)

2.3.5. Prašymo dėl leidimo peržiūrėti bylą tipinė forma (VVKT įsakymas, Forma, Prašymas) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/1A-1303/2008-11-25/ Įsigalioja nuo 2008-12-05/Valstybės žinios, 2008, Nr.139-5528)

2.3.6. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) būtinųjų vaistų sąrašas (Sąrašas)

2.3.7. Dėl Leidimų laikinai tiekti Lietuvos Respublikos rinkai registruotus vaistinius preparatus pakuotėmis užsienio kalba ir su pakuotės lapeliais, parengtais užsienio kalba, išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo (Įsakymas) (Sveikatos apsaugos ministerija/V-698/2013-07-15/ Įsigalioja nuo 2013-07-19/Valstybės žinios, 2013, Nr.77-3913)

2.3.8. Dėl Prašymo gauti leidimą laikinai tiekti Lietuvos Respublikos rinkai registruotą vaistinį preparatą pakuotėmis užsienio kalba ir su pakuotės lapeliais, parengtais užsienio kalba, formos patvirtinimo (Įsakymas) (Forma, 2015 m. rugpjūčio 18 d. įsakymo Nr. (1.72E)1A-902 redakcija) (Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba/(1.4)1A-870/2013-08-08/Įsigalioja nuo 2013-08-11/Valstybės žinios, 2013, Nr.87-4384)

2.4. Vaistinių preparatų lygiagretaus importo taisyklės

2.4.1. Dėl Vaistinių preparatų lygiagretaus importo taisyklių patvirtinimo (Įsakymas) (Sveikatos apsaugos ministerija/V-228/2007-03-30/ Įsigalioja nuo 2007-04-06/Valstybės žinios, 2007, Nr.39-1456).

Šaltinis: www.vvkt.lt

FIP skelbia 2016 Pasaulio Farmacininkų dieną

Gera naujiena visiems vaistininkams, nes Tarptautinė farmacijos federacija (FIP) pranešė 6-ąją Pasaulinę Farmacininkų dieną, surengti 2016 m. rugsėjo 25 dieną..

Šių metų renginio tema: **“Vaistininkai rūpinasi jumis”**, buvo pasirinkta, siekiant atspindėti svarbų vaidmenį farmacininkų vaidmenį teikiant farmacinės rūpybos paslaugas visuomenei, o taip pat atkreipti dėmesį į emocinį ryšį, kurį jie turi su savo pacientais.

Pasak spaudos pareiškimo, kurį išleido FIP ir pasirašė prezidentė dr Carmen Peña, vaistininkų vaidmuo vystėsi nuo vaistų tiekėjų iki rūpybos teikėjų. Vaistininkai vaidina labai svarbų vaidmenį vertinant farmakologinio gydymo rezultatus ir galiausiai jie siekia pagerinti pacientų gyvenimo kokybę.

Pranešime spaudai rašoma:

“Pasaulio Farmacininkų diena, rengiama jau šeštus metus ir tuo siekiama kad FIP nariai visame pasaulyje atkreiptų valdžios institucijų, kitų profesijų, žiniasklaidos ir plačiosios visuomenės dėmesį į farmacijos profesijos poveikį, pridėtinę vertę ir jos vaidmenį gerinant žmonių sveikatą.

“FIP parengė medžiagą šešiomis oficialiomis Jungtinių Tautų kalbomis, kurią vaistininkai ir profesinės asociacijos gali naudoti remiant Pasaulio Farmacininkų dieną. Tai apima naujos išvaizdos logotipą, oficialius kampanijos vaizdus, atspindinčius vaistininkų darbo tikrovę ir medžiagą socialinei žiniasklaidai.

“FIP kviečia individualius vaistininkai remti Pasaulio Farmacininkų dieną sukuriant profilio nuotraukas socialinei žiniasklaidai naudojant oficialų FIP Twibbon arba specialiai sukurtą “Aš rūpinuosi Jumis” užrašą, kuris gali būti atspausdintas kartu su nuotraukomis. Minėti ištekliai yra prieinami: www.fip.org/worldpharmacistsday

“Vaistininkai turi patirties teikiant ligoniams paslaugas, kurios yra ekonomiškai veiksmingos ir aukštos kokybės. Jie yra labiausiai prieinami sveikatos specialistai ir visuomenė jais labai pasitiki, nes kaip rodo daugelio tyrimų rezultatai vaistininkai yra tarp labiausiai patikimų profesijų. Mes skatiname visus farmacininkus pasinaudoti Pasaulio Farmacininkų diena, nes tai yra puiki galimybė garsinti mūsų profesiją“, sakė Luc Besancon, FIP generalinis direktorius ir generalinis sekretorius.

FIP Announces 2016 World Pharmacists Day

Good news to all pharmacists, as the International Pharmaceutical Federation (FIP) announces the 6th World Pharmacists Day, to hold on September 25, 2016 across the globe.

The theme for this year's event: “Pharmacists: Caring for you”, was chosen to reflect the important role of pharmacists in providing care to the public, and also to highlight the emotional connection they have with their patients.

According to a press statement released by FIP, signed by the President, Dr Carmen Peña, the role of pharmacists has evolved from that of a provider of medicines to that of a provider of care. Pharmacists have a vital role in the outcome of pharmacological therapies and ultimately strive to improve patients' quality of life.

The press release reads in part:

“World Pharmacists Day, now in its sixth year, is used by FIP's members around the globe to highlight the impact and added value of the pharmacy profession and its role in improving health to authorities, other professions and the media, as well as to the general public.

“FIP has produced a number of resources in the six official United Nations languages which pharmacists and professional associations can use in support of World Pharmacists Day. These include a new look logo, official campaign images that feature real pharmacists, and materials for social media.

“FIP is inviting individual pharmacists to support World Pharmacists Day by creating profile pictures for social media using an official FIP Twibbon or a specially designed “I care for you” placard, which can be printed and held in photographs. The resources are available now at www.fip.org/worldpharmacistsday.

“Pharmacists have the expertise to provide patient care services that are cost-effective and of high quality. They are the most accessible health professionals, and the public places great trust in them, as shown by many surveys ranking pharmacists among the most trusted professions. We encourage all pharmacists to make use of World Pharmacists Day; a wonderful opportunity to promote our profession,” said Mr Luc Besançon, FIP CEO and general secretary.

Profesoriaus Johano Volfango mokslinės veiklos indėlis – Lietuvos vaistininystės raidai

Doc. dr. Tauras Antanas Mekas, LSMU, Lietuvos Medicinos ir Farmacijos istorijos muziejus

Johanas (Jonas)Frydrichas Wolfgangas (1776-2016). Rašydamas profesorius J.F. Wolfgangas, pavarde dviguba W naudoju sąmoningai, nes profesorius gimė ir savo gyvenimą pašventė Lietuvos Didžiajai kunigaikštystei,

kurios kertinė vertybė buvo pakantumas ir pagarba kito žmogaus tautybei, tikėjimui ir kalbai. Būtent dėl šios vertybės ir laisvės dvasios J.F.Wolfango tėvas kunigaikštis dr. Johanas Wolfgangas įsikūrė Lietuvoje, nes greta savo išskirtinių gabumų pasižymėjo ūmiu ir sunkiai tramdomu būdu, dėl kurio negalėjo prigyti(nors ir bandė) nei gimtuosiuose

Nyderlanduose, nei Prūsijoje, nei Vokietijoje, nei Livonijoje. Tik Lietuva buvo to meto Europoje vieta, kur išskėstomis rankomis buvo priimami kitų atstumti gabūs žmonės, prisiekę jai ištikimybę.

Taip čia naują geranorišką Tėvynę rado ir karingieji Krymo totoriai, ir Europos atstumti persekiojami žydai (tarp kurių žodelis „litvakas“ tapo išskirtiniu ženklu), ir kunigaikštis dr. J.Wolfgangas. Atsidėkodamas Lietuvai, kunigaikštis jai padovanojo sūnų, kuris iš esmės pakeitė Lietuvos farmaciją lyg ir pačiu nepalankiausiu tam metu – po trečiojo ATR padalinimo. XIX a. yra dvi Lietuvos

farmacijos – iki profesoriaus J.F.Wolfango (valstybės nekontroliuojama palaida bala, kurios svarbiausias bruožas buvo betvarkė (čia net pagamintas vaistas neretai patekdavo ne į to, kam jis buvo skirtas, rankas), vyraujantis begalinis noras pasipelnyti (čia net svetur išėję mokslą greit būdavo vietinių vaistinininkų sugadinami))– ir nuo J.F.Wolfango (Vakarų Europos lygio farmacijos studijos ir profesinė spauda, išskirtinė tvarka, tapusi pavyzdžiu visos imperijos farmacijai). Gimęs LDK, mokslus krintęs LDK, 1801 m. Vilniaus universitete įgijęs farmacijos magistro laipsnį, po studijų dirbęs Vilniaus vaistinėse, darbštumu patraukęs kunigaikščio A. J. Čartoriskio dėmesį, ir jo remiamas

sugrįžta į savąją Alma Mater dėstyti farmacijos. 1810 m. universitete įkuriama farmacijos katedra, J.Wolfangui suteikiamas farmacijos ir farmakologijos profesoriaus vardas, ir jis skiriamas šios katedros vadovu. Tokio darbštaus profesoriaus Vilniaus universitetas neturėjo. Visus to meto pasaulinius farmacijos mokslo atradimus jis praktiškai patikrindavo universiteto vaistinėje (jo paties išgrynintoje iki tobulybės) ir po to paskleisdavo po visą Lietuvą. Studentų jis buvo mėgiamas dėl savo draugiškumo, paslaugumo ir paramos sunkiau besiverčiantiems, tačiau auditorijoje ar vaistinėje jis buvo griežtas ir reiklus. Mėgiamo profesoriaus dėstoma farmacija pakilo į tokias aukštumas, kokių niekada nebuvo (o gal ir nebus) pasiekusi Lietuvos universitetuose. Likimas, o gal ir ženklas, kad Vilniaus universiteto uždarymas sutapo su profesoriaus išėjimu į pensiją. Net ir būdamas emeritas nei mokslo knygų nei plunksnos (kaip reta darbingos) nepadėjo į šalį. Mirė 1859 m., kovo 19 d. ten kur ir gimė – Lietuvoje, kurią mylėjo ir gerbė ne mažiau nei farmaciją.

Galime kalbėti apie prof. J.F.Wolfangą, kaip apie vieną iš Vilniaus medicinos draugijos kūrėjų, kaip apie šios draugijos farmacijos skyriaus kūrėją, kaip pirmojo Lietuvoje ir Šiaurės Europoje periodinio leidinio, skirto vaistinininkams, įkūrėją, redaktorių ir daugelio straipsnių autorių, vaistinininką, kurio dėka anksčiau nei visoje Rusijos imperijoje atsirado signatūros, apie tai, kaip mokslo pasaulyje yra įamžintas jo vardas, koks jis svarbus yra Lenkijos farmacijos istorijoje ir t.t. ir t.t. Tačiau gal užtektų pagalvoti, kaip esant šio laiko aplinkybėms elgtųsi Europos idėjoms atviras, reiklus ir nuoširdus, darbštus ir visa širdimi savo mylimos Tėvynės farmacijai pasišventęs profesorius. Ir kiek mummyse yra profesoriaus Johano (Jono) Frydricho Wolfgango dvasios...

Jau praėjo 16 metų nuo pirmojo „Senosios vaistininystės“ leidimo, kurio nemenkas tiražas išgaravo kaip kamparas. Ne vienas sutiktas Kolega klausė – kada pasirodys antrasis leidimas, tarsi patvirtindamas – vilties spalvomis padabinta istorija nepraranda savo skaitytojų, daliai kurių ji yra atspirtis liūdnesnėms mintims apspitus. Nuo seniausių taikų daug protingų žmonių aukštino istoriją ir jos įtaką žmonių teisei pasirinkti. Viename Lenkijos farmacijos muziejų teko matyti ant sienos didelėmis raidėmis užrašytą Lietuvos bajoro, Abiejų Tautų respublikos patrioto (tiesa mūsų netabai gerbiamo) Lenkijos maršalkos Juozapo Pilsudskio citatą – „Tas kuris negerbia praeities – nėra vertas ateities“. Tikiuosi, kad antrasis, kiek pataisytas, „Senosios vaistininystės“ leidimas nors lašeliu papildys pagarbos šlovingajai vaistininystės istorijai indą.

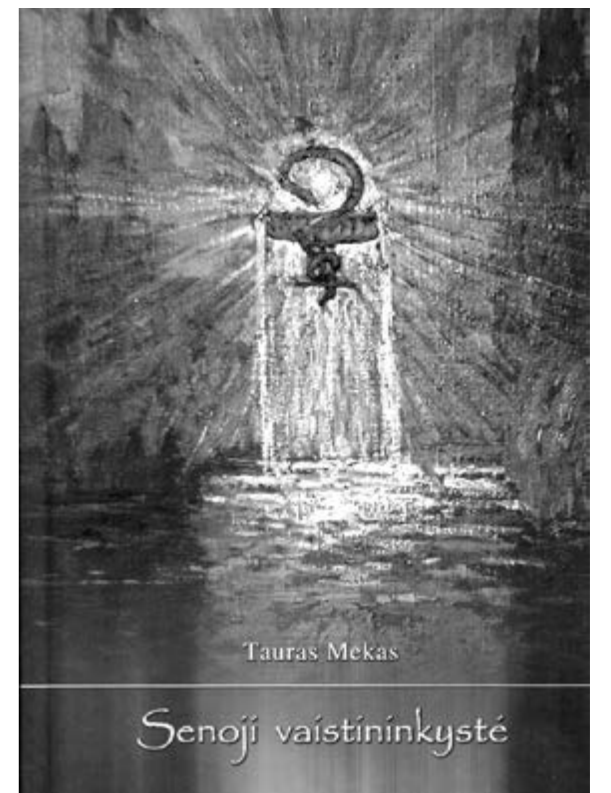
Dėkoju visiems, skatinusiems ir padėjusiems antrajam knygos leidimui išvysti dienos šviesą.

Autorius

Vaistų vartojimo istorija tokia sena kaip ir žmonijos civilizacija. Nuo seniausių taikų iki pastarojo meto žmonių intelektas siekė įsigilinti į ligų esmę ir jas gydyti vaistais. Pradžioje ieškota sveikatą stiprinančių vaistų maisto produktuose, vandenyse, mineraluose, augalų žieduose, lapuose ir šaknyse. Vėliau žmogus atkreipė dėmesį į gyvūnus, turinčius ypatingų savybių. Pradėta pjauti elnių ragus, iš gyvačių ir bičių sunkti nuodus. O kai atrodė, kad gamtoje jau viskas išmėginta, prasidėjo vaistų cheminė sintezė. Ir taip pamažu mes priartėjome prie šiuolaikinių vaistų gamybos technologijų.

Kaip tik šioje knygoje skaitytojas ras apibendrintos informacijos apie senovės vaistininystės ištakas, žymiausių tų taikų mokslininkų darbus bei jų mąstymo charakteristikas. Įdomiai interpretuodamas, knygos autorius pateikia savo samprotavimus apie vaistą, vaistinininką ir vaistinę. Pirmą kartą Lietuvos farmacinėje literatūroje rasime istoriniu požiūriu apibendrintų žinių apie globėjus, signatūras, reklamą ir konkurenciją. Manau skaitytoją sudomins padavimais apipinti bei pamiršti vaistai.

Prof. habil. dr. Antanas Gendrolis

MAISTO PAPILDAI SU SVEIKATA NETURI NIEKO BENDRA

„Vakaro žinios“
2016-09-24

Maisto papildų gamintojai reklamose ir ant pakuočių dažnai naudoja įvairius teiginius apie jų poveikį sveikatai, tačiau Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) mokslininkai net 90 proc. tokių nuorodų atmeta kaip moksliskai nepatvirtintas. Itin dažnai nepagrįsti teiginiai apie sveikatingumą naudojami reklamuojant probiotikus.

EFSA per pastaruosius septynerius metus įvertino daugiau kaip 3 tūkst. teiginių apie sveikatingumą ir tik 8 proc. iš jų pripažino ir patvirtino, kad skelbiamas poveikis organizmui yra patvirtintas mokslo duomenimis ir tyrimais.

Nė vienas nagrinėtas teiginys apie probiotikų poveikį sveikatai EFSA ekspertu nebuvo pripažintas.

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis, Lietuvoje vidutiniškai kas penktas papildas ženklina kokią nors teigiamą poveikį sveikatai.

„Notifikavimo procedūros metu beveik 25 procentai paraiškų gražinamos tikslinti būtent dėl netinkamų teiginių apie sveikatingumą. Iš šiais metais vertintų 876 maisto papildų notifikuoti pateiktų paraiškų net dėl 200 atvejų dokumentų nagrinėjimas sustabdytas, kol bus patikslinti maisto papildų tiekėjų ketinimai naudoti vienokius ar kitokius teiginius produktu etiketėse“, – sako VMVT Maisto skyriaus vedėja Jurgita Bakasėnienė.

VMVT specialistai vien per šiuo metų pirmąjį pusmetį nustatė 36 netinkamos maisto papildų reklamos atvejus. Pasak specialistės, ženklina ar reklamuojant maisto produktus, galima nurodyti jų naudingąsias savybes, tačiau tokia informacija turi atitikti teisės aktų nuostatas ir neklaidinti vartotojų.

Itin dažnai reklamuojant maisto papildus jiems priskiriamos nepagrįstos gydomosios ar profilaktinės savybės arba pateikiami teiginiai, kurių ryšys su sveikata nėra moksliskai pagrįstas, – „rusvieji dumbliai praturtins organizmą uždegiminiu procesu mažinančiomis ir jauninančiomis medžiagomis“, „skatina eritrocitų ir leukocitų gamybą, tulžies išsiskyrimą, stiprina širdį ir organizmą, ramina nervus, suaktyvina fermentų veiklą“, „tinka vartoti sergantiems cukriniu diabetu“.

Taip pat nurodoma nekonkrečiai, bendro pobūdžio nauda, kuria ta maistinė medžiaga ar maisto produktas teikia sveikatai (pvz., kepenims, širdžiai, akims), tačiau kartu nėra pateikiamas konkretus patvirtintas teiginys apie sveikatingumą. Pavyzdžiui, „ši unikali vaistinė priemonė padeda esant virškinamojo trakto,

kvėpavimo takų susirgimams ir lėtinėms bei ūmioms infekcinėms ligoms, net esant kraujavimui“, „šis papildas įgyja didžiausią efektyvumą kovojant su virškinimo negalavimais“.

LENKAI SIŪLO PIRKTI VAISTUS PIGIAU, BET MUMS TO NEREIKIA?

„Kaunio diena“

2016 m. rugsėjo 20 d.

Vaistų kainos Lietuvoje vienos didžiausių Europoje, tačiau realūs pasiūlymai, kaip jas sumažinti, atgula biurokratų stalčiuose. Kodėl sveikatos sistemos politikai maitina farmacininkus, nepaisydami nei gydytojų patarimų, nei ligonių aimanų?

„Kainas veikia keli faktoriai. Vienas jų yra tas, kad mūsų rinka maža. Toms vaistų bendrovėms, kurių metinis biudžetas didesnis už visos Lietuvos valstybės biudžetą, neapsimoka daryti mums nuolaidų“, – pastebėjo Nacionalinės sveikatos tarybos pirmininkas profesorius Juozas Pundzius. Jau seniai siūloma vaistus pirkti kartu su Latvija, Estija ir Lenkija. Taip rinka padidėtų ir vaistų gamintojai būtų priversti daryti nuolaidas. Lenkijoje vaistai ir taip pigesni, tačiau čia ieškoma būdų jų įsigyti dar pigiau. „Jungiamės prie lenkų iniciatyvos, bet tai būtų centralizuotai tik ligoninėms perkami vaistai ir vakcinos“, – teigia viceministras Valentinas Gavrilovas.

Milijardai ir centai

Garsi Vokietijos farmacijos bendrovė „Bayer“ gamina ir žemės ūkyje naudojamus chemikalus. Praėjusią savaitę ji pranešė pasirašiusi sutartį dėl JAV žemės ūkio verslo milžinės „Monsanto“ įsigijimo už 66 mlrd. JAV dolerių. „Monsanto“ rinkos vertė sudaro apie 46 mlrd. JAV dolerių, o „Bayer“ – 90 mlrd. JAV dolerių.

Kaunietei Vidai Sėlienei sunku įsivaizduoti tokias pinigų sumas, kokiomis manipuliuoja jai gyvybiškai reikalingus vaistus gaminanti farmacijos bendrovė. Turėdama 40 metų darbo stažą ir didžiąją to laiko dalį ėjusi atsakingas pareigas, dabar, tapusi pensininke, moteris pragyvenimui skaičiuoja centus. Sudėjęs kartu su vyru, kuris per krizę neteko atsakingo mokslininko darbo, jų dviejų pensija sudaro 500 eurų.

„Šiandien pirku vaistų. Vyru – nuo prostatos, širdies ir kraujo ligų. Sumokėjau daugiau kaip 100 eurų. Mėnesiui tų vaistų neužteks. Sau pirku dėl stuburo išvaržos. Sumokėjau 80 eurų. Vyru nesakiau, kad už savo vaistus tiek daug sumokėjau, nes būtų susinervinęs ir atsakęs savųjų išlaidų, jis ir taip vengia vaistų dėl aukštų kainų“, – pasakoja V. Sėlienė.

Mažiausia suma, kurią tenka sumokėti už vaistus vyru – 50-60 eurų kiekviena mėnesį. Kai kuriuos jų tenka vartoti nuolat, kai kuriuos – tris mėnesius su vieno mėnesio pertrauka. Moteris pasiguodžia, kad jos vyru pašalinta dalis skrandžio, nuolat žemi hemoglobino rodikliai kraujyje.

„Kaimynė sakė 70 eurų kas mėnesį išleidžianti būtinoms vaistams. Apie kokius nors vitaminus negali būti ir kalbos“, – palinguoja galvą senjore ir pamoko, kad sveikata reikia saugoti nuo ankstyvos jaunystės.

Neįperka net valerijono

Ritai Čizaitė – 40 metų, bet jau penkeri, kai jai diagnozuotas hepatitas B.

„Gerai, kad dar nesergu jokia kita liga, nes vien už 28 zefikso tabletes turiu primokėti beveik 33 eurus“, – guodžiasi R. Čizaitė.

Ji dar dirba, bet nerimauja, kas bus, jei sveikata sušlubuos dar labiau. Dirba daug ir sąžiningai, bet atlyginimas – mažesnis už šalies vidurkį.

„Labai neturtingi mūsų žmonės, vaistus perka po lapelį, nes vienu metu mėnesio dozės įsigyti negali, – iš patirties žino vienos vaistinės darbuotoja, prašiusi neskelbti jos pavardės. – Vaistai, palyginti su gaunamu atlyginimu ar pensijomis, pas mus labai brangūs, o žmonės – pasiligoję.“

Iš tiesų lėtinės širdies ir kitų organų ligos, diabetas, hipertenzija labai paplitusios. Medikai ragina nepertraukiamai vartoti vaistus nuo jų. Deja, kai kurie meta receptus į šiukšlių dėžę, nes jiems vaistai per brangūs. Anot kaunietės Valerijos Rakštelienės, net validolio, valerijonų ar širdies lašų kainos siekia dešimtis eurų. Moteris sakė, kad ne tik šių preparatų, bet ir tikrų vaistų nuo sunkių ligų važiuoja į Lenkiją. Lietuviški receptai tinka, o vaistai ten mažiausiai trečdaliu kainos pigesni.

Visuomet tenka primokėti

Vis dėlto kompensuojamųjų vaistų Lietuvos piliečiai Lenkijoje įsigyti negali. Iš mūsų šalies Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto per pirmąjį šių metų pusmetį už ligonių pirktus vaistus sumokėta 120 mln. eurų. Tai yra daugiau nei pusė šiems metams skirtos sumos – 217,5 mln. eurų.

Net ir tuo atveju, kai ligoniui vaistai kompensuojami 100 proc., jis turi primokėti, nes tiek kompensuojama ne visa vaisto kaina, o tik jo veiklioji medžiaga. Visi vaistai turi priedų, už kuriuos tenka sumokėti patiems ligoniams. Per šešis šių metų mėnesius ši suma sudarė beveik 29 mln. eurų. Sergame? Nėgana to, vaistai yra labai brangūs.

Nacionalinės sveikatos tarybos pirmininkas profesorius Juozas Pundzius pritaria ir šiai minčiai, ir priemonėms.

„Pasaulyje nemokamu vaistų dalybų praktikas atsiskakoma. Vadovaujamas principu, kad vaistų vartotojas sumokėtų nors dalį jų kainos“, – tvirtina profesorius J. Pundzius.

Iš tiesų žmogaus prigimtinė savybė – nepakankamai vertinti tai, kas gauta veltui. Pasaulyje suvartojama apie 70-80 proc. įsigytų vaistų, pas mus – dar mažiau.

„Yra ligonių, kurie užmiršta išgerti net gyvybiškai svarbius vaistus, pavyzdžiui, nuo hipertenzijos, kuri gali sukelti insultą ar net mirtį, ignoruoja gydytojų paskirtus vaistus nuo širdies ligų“, – profesorius J. Pundzius apgailestauja, kad ne visi Lietuvos gyventojai vertina sveikatą.

Mechanizmas - neaiškus

Prieš 26-erius metus, atkūrus šalies nepriklausomybę, sveikata vertybių skalėje užėmė septintą vietą. Dabar ji vertinama daug atsakingiau, bet vos pasijutę geriau kai kurie ligoniai užmiršta ją saugoti.

„Dėl to ligoniai turi primokėti už vaistus, bet priemokos apskaičiuotos nepagrįstai. Kodėl vieniems kompensuojama 100 proc., kitiems – 90, dar kitiems – 80 proc.?“ – stebisi profesorius J. Pundzius, ne kartą ši klausimą kėlęs Privalomojo sveikatos draudimo taryboje.

Nacionalinės sveikatos tarybos pirmininkas įsitikinęs, kad vaistus reikia kompensuoti ne pagal ligas, o konkretaus ligonio ligos pavojingumo gyvybei ir sveikatai kriterijus. Kita vertus, sako profesorius J. Pundzius, būtina atsižvelgti ir į socialinius faktorius – ar ligonis pajėgus tas priemokas sumokėti.

„Sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos mechanizmus reikia integruoti.“

Galimas variantas, kai ligonis pirmiausia sumokėtų priemoną, o paskui gautų kompensaciją, – vieną iš būdų padėti ligoniams pristato profesorius J. Pundzius.

Vaistus skiria ministras?

Kompensuojamųjų vaistų skyrimo ligoniams apimtis, priemokas ir kitus medikamentinio gydymo klausimus savo įsakymu reglamentuoja sveikatos apsaugos ministras.

„Faktiškai ministras skiria kompensuojamuosius vaistus ligoniams. Tai sudaro galimybę korupcijai“, – pabrėžia profesorius J. Pundzius.

Nacionalinė sveikatos taryba seniai siūlo, kad būtų įvestas vaistu krepšelis: kiekvienam ligoniui skirta tam tikra pinigų suma.

„To krepšelio galbūt pakaktų geriems generiniams vaistams kompensuoti arba, pasitaręs su pacientu, gydytojas skirtų jam brangesnius patentinius, jei ligonis galėtų primokėti. Dabar vaistai kompensuojami pagal sąrašą, į kurį jie patenka ne visada skaidriais keliais“, – aiškina Nacionalinės sveikatos tarybos pirmininkas J.

Pundzius ir priduria, kad, įvedus krepšelį, kompanijos konkuruotų tarpusavyje, o konkurencija – svirtas vaistų kainoms mažinti.

Kompensuojamųjų vaistų sąrašė yra vaistu, kai kuriems ligoniams sukeliančių neigiamą šalutinį poveikį, nes kiekvieno organizmo reakcija į vaistus yra skirtinga. Ką daryti, kai tinkamų vaistų nėra įtraukta? Analogiška situacija ir su naujaisiais vaistais, kuriuos gydytojai savo pacientams galėtų skirti nelaukdami, kol jie bus įtraukti į kompensuojamųjų sąrašą.

„Jei gydytojai nebūtų priklausomi nuo sveikatos apsaugos ministro įsakymo, neabejotinai individualiai parinktų kiekvienam savo pacientui efektyviausią ir ekonomiškai priimtinausią vaistą“, – įsitikinęs profesorius J. Pundzius.

Dar vienas receptas

Kodėl vaistų kainos Lietuvoje vienos didžiausių Europoje, nors pragyvenimo lygis – vienas žemiausių? Šalies ekonomika taip pat nėra aukšto lygio, juolab kad beveik 220 mln. eurų vaistams kompensuoti nėra menka suma varganam Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui, į kurį už draudžiamus asmenis valstybė įneša daug mažiau nei dirbantieji.

„Kainas veikia keli faktoriai. Vienas jų yra tas, kad mūsų rinka maža. Toms vaistų bendrovėms, kurių metinis biudžetas didesnis už visos Lietuvos valstybės biudžetą, neapsimoka daryti mums nuolaidų“, – žinomą tiesą priminė profesorius J. Pundzius.

Jis nurodo dar vieną dirbtinį kliuvinį. Tai vaistų registracija. Mažoje Lietuvos rinkoje vaistų bendrovės nenori registruoti retai vartojamų vaistų dėl gremėzdžios biurokratijos ir didžiulių registracijos išlaidų, kurios nueina į valdininkų kišenes. Jeigu toks vaistas, sumokėjęs didelį registracijos mokestį, pradedamas tiekti Lietuvoje, akivaizdu, kad į jį o kaina įskaičiuotos ir registracijos išlaidos, už kurias sumoka ligonis.

Anot profesoriaus J. Pundziaus, paprasčiausias kelias šiai ydai išgyvendinti – nebevykdyti Lietuvoje registracijos procedūrų, jei vaistas registruotas ES.

Jau seniai siūloma vaistus pirkti kartu su Latvija, Estija ir Lenkija. Taip rinka padidėtų ir vaistų gamintojai būtų priversti daryti nuolaidas.

„Geriausiu būtų kibiti į parankę lenkams ir vaistus pirkti kartu“, – paprastą receptą pateikia gydytojas chirurgas transplantologas J. Pundzius.

Kodėl to nepadaryta iki šiol? Nacionalinė sveikatos taryba teikia pasiūlymus, o sprendimus priima Sveikatos apsaugos ministerija.

Valdo farmacininkai

„Su kaimynais latviais ir estais esame pasirašę sutartį ir buvo bandoma kartu pirkti vakciną nuo tuberkuliozės,

bet negavome tokio rezultato, kokio tikėjomės: kaina nebuvo mažesnė“, – seną pasiūlymą vaistams atpiginti atmetė sveikatos apsaugos viceministras Valentinas Gavrilovas.

Tai buvo vakcina, kurios nepavyko nupirkti pigiau dėl riboto jos tiekėjų skaičiaus. Kam iš viso tai buvo daroma? Dabar, sako viceministras, lenkai siūlo kartu pirkti vaistus, kurie tiktų abiem šalims, atsižvelgiant į ypatumus. Įdomu tai, kad kaimynai, pas kuriuos vaistai ir taip pigesni, ieško būdu jų įsigyti dar pigiau, o ne mes tai inicijuojame.

„Jungiamės prie lenkų iniciatyvos, bet tai būtų centralizuotai tik ligoninėms perkami vaistai ir vakcinos. Visų, juolab kompensuojamųjų, vaistų kartu pirkti negalime, nes į mūsų vaistines juos pristato patys gamintojai“, – viceministras V. Gavrilovas atskleidžia mūsų sistemos bejėgiškumą.

Akivaizdu, kam naudinga tokia sistema, kai farmacininkų pasiūlytas vaistas įtraukiamas į kompensuojamųjų sąrašą, gamintojai pristato juos į vaistines, valstybė jiems sumoka iš šalies piliečių sunesto fondo ir dar priverčia juos primokėti. Tačiau kitaip, anot viceministro V. Gavrilovo, negalima.

„Kartais būna kurioziškų atvejų, kaip bandymai su latviais ir estais. Kartu galima nusipirkti dar brangiau nei atskirai“, – priešinasi viceministras.

Efektyvumas ir etika

Be vaistų šiandien neišgyventume, vadinasi, jie yra gėris. Skaudu, kai neturime pinigų naujai atrastiems vaistams. Pavyzdžiui, nuo hepatito C nauji patentiniai vaistai visuomet yra labai brangūs, bet ir neturtinga šalis privalo juos pirkti, nes tai apsimoka.

„Geriau mokėti už efektyvius vaistus brangiai, nei metu metus vartoti pigesnius, bet nepasveikti“, – apibendrina profesorius J. Pundzius ir įvardija dar vieną didelę problemą, būdingą visoms pasaulio šalims ir nesvetimą mums.

Tai naujaisių, brangiausių vaistų skyrimas, siekiant prailginti gyvenimą nepagydomiems ligoniams. Prityręs chirurgas, gelbstintis žmonių gyvybę organų transplantacijomis, apgailestauja, kad neretai ligoniai gydymuisi paskiria visas santaupas, perduoda visą turtą, bet net ir tokia kaina įsigyti vaistai negelbsti. Tokių ligonių artimieji reikalauja gydymo pačiais brangiausiais vaistais iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, bet net ir turtingiausios pasaulio šalys nepagydomų ligonių klausimu vienareikšmio sprendimo neturi.

Kančių pailginimas brangiausiais vaistais – jokia išėitis, tačiau, antra vertus, atimti stebuklo viltį teisė nesuteikta niekam.

Marijaną Jasaitienė

FIRST ANNOUNCEMENT

Faculty of Pharmacy of Lithuanian University of Health Sciences, Alumni Organization of Faculty of Pharmacy, Lithuanian Pharmaceutical Society and Lithuanian Pharmacists' Union are organizing the

7th International Pharmaceutical Conference

“SCIENCE AND PRACTICE 2016”

dedicated to the 240th anniversary of prof. Jonas Frydrichas Volfgangas

Key areas of focus:

- Biopharmaceutics and Pharmaceutics
- Pharmacy Practice
- Social Pharmacy
- Pharmacology
- Drug Discovery and Development
- Pharmaceutical Analysis and Toxicology
- Clinical Pharmacy
- Quality Assurance

VENUE

“Santaka” valley Centre for the Advanced Pharmaceutical and Health Technologies
Sukilėlių pr. 13, Kaunas, Lithuania

October 20-21, 2016
Kaunas, Lithuania

IMPORTANT DATES

Abstract submission deadline
June 15th, 2016
Abstract acceptance deadline
August 1st, 2016

Registration fees

	Participants	Until September 15th	Until October 15th
Academia/Pharmacists		30€	40€
Students		20€	30€

Chair of the Conference

prof. Vitalis Briedis
Dean of Faculty of Pharmacy
Sukilėlių pr. 13, Kaunas, Lithuania
E-mail: ffalumni@lsmuni.lt

Secretary of the Conference

Indrė Šveikauskaitė
Faculty of Pharmacy
Sukilėlių pr. 13, Kaunas, Lithuania
E-mail: ffalumni@lsmuni.lt

Conference website <http://ipckaunas.wix.com/pharma>

LIETUVOS FARMACIJOS SAJUNGOS 2017 METŲ KALENDORIUS

SAUSIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VASARIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

KOVAS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

- Balandžio 21-22 d. BaltPharm Forumas-2017, Latvija
- Gegužės 21-24 d. FIP 6-sis Farmacijos mokslų kongresas, Stokholmas, Švedija
- Birželio 16-17 d. „Farmacijos dienos-2017“, Trakai
- Rugsėjo 10-14 d. FIP 77-ASIS Farmacijos mokslų ir praktikos kongresas, Seulas, Pietų Korėja
- Spalio 6-7 d. LFS XXXII SUVAŽIAVIMAS,

LIEPA						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

RUGPJŪTIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

RUGSĖJIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

BALANDIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

GEGUŽĖ						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

BIRŽELIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

autinė konferencija
(Išleidytojų fakultetu),

SPALIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

LAPKRITIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

GRUODIS						
Pr	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

LSMU Farmacijos fakulteto Alumni draugija kviečia

Šv. Jono Leonardai – farmacininkų globėjo dienos minėjimas

Pažaislio kamaldulių vienuolynas

2016 spalio 7 d.

Gerb. Kolegos,

Maloniai kviečiame Jus dalyvauti šv. Jono Leonardai – farmacininkų globėjo dienos minėjime, kuris vyks š.m. spalio 7 dieną 15-17h, Pažaislio kamaldulių vienuolyne. Jūsų laukia edukacinė programa, ekskursija po Pažaislio vienuolyną, kamaldulių vaistų gamybos paslaptys bei malonūs pokalbiai su kolegomis prie arbatos puodelio.

Esant ribotam dalyvių skaičiui, maloniai prašome į minėjimą registruotis iš anksto – iki spalio 5 dienos el. paštu indresvei@gmail.com.

Lauksime Jūsų!

Renginį organizuoja

LSMU Farmacijos fakulteto Alumni draugija

LSMU Akademinė sielovada

LFS Valdyba nuoširdžiai dėkoja LFS XXXI suvažiavimo rėmėjams

Farmacijos Žinios

XIII m. Kaunas, 1936 m. Birželio m. Nr. 6 (102)

Raganos.

I. Hačeba.

Laikui bėgant nyksta įsitikinimas, kad pikčiausiame viduramžių nusikaltime, t. y. raganų bylose, yra kalti vien tik tuometinės visuomenės ir teisėjų kvailumas bei tamsumas. Kalbamų nusikaltimų gausiais akstiniais būdavo: neapykanta ir keršto geismas, siaubingas sadizmas, bauriausias lytinis ištvirkimas ir noras pelnytis, o taip pat teisiųjų bailumas, kvailumas ir psichinės ligos. Zodis ragana (Hexe) yra kilęs iš senoviško germanų žodžio Hagzissa ar Hagazussa ir reiškia moteriškos lyties girių demoną. Pirmos žinios apie raganas randamos 11-to amžiaus kronikose. Pirmas persekiojimas buvo apie 1330 metus Pyrėnų pusiasalyje. Apie 1400 metus raganos atsirado Alpėse. Siaubingų nusidėjimų protektorium tapo 1487 m. Sprenger'io ir Institoris'o išleistas veikalas: „Malleus maleficarum“. Sioje knygoje aprašomos raganų puotos, jų meilikavimas su velniais ir visi kiti raganoms primetami nusidėjimai. Prieš „Malleus“ pasirodymą Papos Innocento VIII buvo išleista bullė: „Summis desiderantēs affectibus“, kurioje ypač pabrėžiama, kad netikėjimas raganų buvimu yra erezija.

Nežiūrint į tai, tuo laiku net teologų tarpe buvo laisvos minties žmonių, kaip Lanzkranna, kuris 1484 m. skelbė esant nesąmonę tikėti raganų skraidymo galimumu. Erasmus Roterdamietis ir Reuchlin, priešingai Luther'ui, Melanctonui ir net Paracelsui, prieštaravo skleidžiamoms apie raganas nesąmonėms. Laikui bėgant ir Luther'is metė tikėjęs raganų skraidymo ir įvairiais gyviais pavirtimo galimumu, bet tikėjo kenksmingu kerėjimu.

Svarbiausiais raganoms inkriminuojamais punktais buvo: jos keikdavo Dievą ir meldavosi velniui, su kuriuo buvo sudariusios savo krauju rašytą sutartį; be to, jas kaltindavo dar nekrikštytų vaikų žudymu, kraujomaiša, vaikų žudymu su tikslu gamintis iš jų taukų magiškus tepalus. Jos nuodydavo ir kerėdavo žmones, kuriuos norėdavo pražudyti; jos užkerėdavo karves, iššaukdavo ledus pasėliams išnaikinti, užleisdavo laukus amarais, varlėmis, gyvatėmis. Jos atnešdavo kenksmingas ūkanas, blogą orą, vėtras, sunaikindavo pasėlius ir t. t.

Pasak viduramžių padavimų, raganos švėsdavo periodiškai pasikartojančias šventes t. v. Sabbath, į kurias sujodavo ant šluotkočių ir įvairių baidyklų raganos, kaip pavirtusios įvairiais gyvuliais, taip ir nepakeitusios savo išvaizdos. Sviesos greitumu jos atvykdavo iš tolimiausių vietų su pagelba stebuklingo tepalo. Nakties tamsos priedangoje arba mėnuliui šviečiant labai iškilmingai buvo atliekamas velnio garbinimas: iškilminga ištikimybės priesaika šėtonui, naujų sąjungos narių perstatymas, puota, dainos, šokiai ir visų apeigų apvainikavimui — lytinis visų dalyvių bendravimas.

Einant sutartimi su velniu, kiekviena ragana turi teisę dalyvauti Sabbath'e; šiam tikslui velnias duoda kiekvienai raganai baltai nudažytą lazda su juodu galu ir niekad nesibaigiančia velniško

tepalo dėžute, kuriuo ji turi tepti lazda. Ištepęs lazda ir ant jos atsisėdusi, ragana momentaliai atsidurdavo susirinkimo vietoje.

Daugelis moterų pačios save laikė raganomis, kas paaiškėdavo iš jų kliedėjimo iššaukto gėrimų ir tepalų vartojimu. Gėrimai buvo gaminami iš nuodingų augalų: durnaropių, beladonos, vilkuogių ir kitokių narkotikų. Tokius raganiškus tepalus vartojančios moterys galų gale tapdavo toksikomanėmis; galimas daiktas, kad vaistus įvesdavo vaginaliai. Nuodų svaigulyje regimus vaidinius pačios moterys laikydavo tikrove. Kai kas mano, kad tie patys nieksiški visuomenės sluoksniai, kurie pasmerkėdavo raganas miriop sudeginant su tikslu paveldėti nors dalį raganų antgamtiškos galios, įsakydavo įduoti moterims nuodų, taip, kad daug moterų tik kalėjimuose susipažindavo su haliucinacijas iššaukiančiais nuodais.

Kaltinamieji raganavimu buvo tiriami: paguldžius juos plikus, gydytojas įvairaus gilumo adatos dūriais stengdavosi surasti jų kūne neskausmingą vietą. Suradimas tokios neskausmingos vietos, vadinamos velnio ženklu — sigillum diaboli, — ypač jeigu toji vieta nekraujuodavo, buvo laikoma nesugriaunamu raganiškumo įrodymu ir prieš jį neturėdavo jokios vertės visi priešingieji įrodymai. Jeigu tokios nelaimingos vietos chirurgui nesisekdavo greit surasti, jis stengdavosi įvairiomis manipuliacijomis ką nors panašiu simuliuoti. Matyt, histeriškiems asmenims pasitaikydavo dalinis ar visiškas jautrumo išnykimas arba jis buvo įgyjamas narkotizuojančių nuodų vartojimu. Vargas tam, kas nesiskųsdavo skausmais: tuo jis pripažindavo savo kaltę. Esant neaiškiems įrodymams, kartais pakakdavo surasti karpą, išbėrimą, akies voko uždegimą, taip vad. miežį (hordeolum), kad prasidėtų nauji kankinimai; vienas jų buvo bandymas vandeniui: nelaimingą auką įmesdavo į didelį vandens pripildytą kubilą: nemokanti plaukti auka prigerdavo — tai buvo nekalto įrodymas. — Jei ji plaukdavo, tai tuo pasmerkėdavo save miriop, kaip ragana.

Iki XVIII šimtmečiui raganavimu tikėdavo ne tik liaudis, bet ir žymūs mokslininkai: Felix Plater, Bazelio medic. prof. (1536 — 1612) tikėjo velnio apsidimu (pamišimu), Daniel Sennert, Wittembergo medic. profes. (1572—1657) aprašo savotiškos ekstazės būklę, kuri būk buvo iššaukta velnio įtakos dėka; jis nedvejoja, kad velnio apsėstieji gali skraidyti ore. Ambroise Paré († 1590) rašo, kad velnio apsėstiesiems kalbant, jų liežuvis išlenda iš burnos ir nusvyra. Jie kalba įvairiomis nesuprantamomis kalbomis, iššaukia žemės drebėjimus, perkūnijas, žaibus, išrauna medžius su šaknimis, perkelia iš vienos vietos kiton kalnus, pilis. Tokioms sąlygoms esant, raganų bylų skaičius 16 ir 17 amžiais vis didėjo.

Tuo laiku praskambėjo tik nežymus skaičius protingų balsų, kaip Rabelais †1553 m. ir Montaigne † 1592. Pantagruelio kūrėjas visuomet atsargus, pasitenkindavo vien juokavimu, tuo tarpu kai Montaigne atvirai reikėdavo savo abejingumą. Pirmas prieš raganų teismo tvarką pasisakė Henriko III ir Henriko IV leib-medikas Pigray. Savo veikale „Chirurgija“ jis aprašo 14 atsitikimų, kuriuose jam teko ištirti kaltinamus raganavimu vyrus ir moteris. „Mes neradom nieko iš to, kas jiems buvo prikišama, tarp kitko visiškai ne-

skausmingų kūno vietų. Mes juos ištyrėm labai atydžiai, neapleidami jokios taisyklės ir liepėm jiems nuogai nusivilkti. Jie buvo daugelyje vietų subadyti ir rodydavo labai aiškų skausmingumą. Mes apklausėm juos dėl įvairių dalykų, kaip tas daroma melancholikų atžvilgiu ir mes suradome tik apstulbusius, nelaimingus žmones, kurie dalinai nebijojo mirties, dalinai net jos geisdavo. Mes mielu noru patartume jiems liuosuojančius vidurius vaistus, o ne bausmes. Eidami mūsų pranešimu Teismo Rūmai juos atleido.

Drąsiai užstojo prakeiktuosius, kurių nieks ginti nedrįso, Vokietijos XVI amžiaus gydytojas Johann Weyer. Jis suprato, kad daugumas asmenų, ypač moterų, buvo velnio aukos, o ne talkininkės. Didysis viliotojas jų silpną dvasią pripildydavo haliucinacijomis ir svajonėmis ir joms įkalbėdavo, kad jos dalyvavusios tokiuose nusidėjimuose, kuriuose jos jokių būdu negalėjo dalyvauti. Tai buvo tikra revoliucija, nes vietoj aktyvaus raganavimo idėjos, t. y. tokio nusikaltimo, kuris privalo būti baudžiamas, išgalėjo pasyvaus raganavimo idėja, taip vad. velnio apsidimo idėja, kuri akyvaizdoje savo neatsakomumo, paliuosuoja kaltinamuosius nuo bausmės.

Iš jezuitų tarpo išaugo stipriausi „velniškų“ nesąmonių platini- mo priešai: Adam Tanner, Paul Laymann ir Graf Friedrich von Spee (1591—1635), kuris gynė nelaiminguosius savo polemišku raštu: „Cautio criminalis sen liber de processu contra sagas“ (1631). Bet proto laimėjimui buvo reikalinga dar ilga kova. Šioje kovoje moteris gavo paramą iš Bekker'io (1634—1698) ir Thomasiaus raštų, „Dissertatio de criminae magiae“ (1701) ir „De origine et processu processus inquisitorii contra sagas“ (1712); iš šitų raštų apakintieji galėjo pamatyti savo klaidas ir sąmoningus piktadarius suvarė į urvus. Bet tamsios piktadarystės duodavo skundėjams taip daug naudos, kad jie su tikslu nenustoti pelno nuolatos bandydavo atgaivinti liaudyje raganų buvimo teoriją, taip, kad tos nesąmonės dar ir dabar suranda sau aukų. Istorija nurodo, kad Vokietijoje, Kemptene, netoli Allgau 1775 m. krito nuo budelio kardo paskutinės raganos galva. Sveicarijoje paskutinė ragana Anna Goldin buvo nukamuota 1783 metais. 1926 m. Meyero išleista žodyno duomenimis dar 1836 m. Hel pusiausalyje (Gdansko įlankoje) buvo atliktas raganos tyrimas ir kadangi tyrimo duomens parodė kaltę, tai ragana buvo paskandinta. Dabartiniu laiku išnyko raganų baudimas sudeginant jas ant laužo, bet užsiliko tikėjimas pikta, viršgamtinė žmonių- raganų galia.

Pasirodo, kad ir šiais laikais dar teisiama raganos. Pernai Kanzaso valstybėje vos nebuvo sudeginta viena „ragana“. Pasirodo, kad gyventojai, visai rimtai pareikalavo, kad dėl „raganavimo“ būtų pašaukta tieson 79 metų senutė. Zinoma, tai nebuvo padaryta, nes Amerikoje nėra atitinkamo įstatymo. Tačiau senė buvo suimta ištirti jos dvasinę būklę. Gyventojai įširdo ant jos už šiuos faktus. Vienas berniukas išvadino „raganos“ vyrą apgaviku. Senė parašė laišką to berniuko motinai, sakydama melsiantis Dievui, kad jos sūnų nubaustų. Berniukas kitą dieną mirė... Antras atsitikimas buvo su pienininku, kuris atsisakė jai statyti pieną. Senė jam parašė: „aš melsiuos, kad tamstos kiaulės apsirtų“. Ir kiaulės ap-

sirgo! Negana to, ji jam dar parašė, kad ir jo žmona apsirgsianti. Ir tikrai jo žmona, sirgusi mažakraujyste, po kiek laiko mirė.

Gdytojai ištyrė tą senę, bet nieko ypatinga nerado. Vis dėlto tuodu senukai tame miestelyje nebegalėjo toliau gyventi ir buvo išvežti į valstybinę senių prieglaudą. Lietuvos senuose dokumentuose taip pat randame panašių atsitikimų su raganomis. Neseniai buvo rašyta (Lietuvos Aids 1936 m.), kad Ukmergėje prieš pora šimtų metų sugavo tokią „raganą“, kuri buvus kankinama ir paskui Tautos teismo nutarimu sudeginta.

Chem. vaist. V. B.

Atsakymas į p. Valeikos pastabas dėl „Kofeininių medžiagų suvartojimo“.

Trumpai noriu pareikšti keletą minčių dėl p. Valeikos pastabų „F. Ž.“ Nr. 5, liečiančių mano straipsnelį: „Kofeininės medžiagos ir jų suvartojimas“, tilpusį „F. Ž.“ Nr. 4, o ne Nr. 3, kaip p. Valeika nurodo.

Pirmiausia pažymėsiu, kad mano straipsnelio tikslas buvo apibūdinti tik kofeininių medžiagų išsiplatinimą ir jų suvartojimą, o jų veikimo nebuvau užsibrėžusi nagrinėti (tą pasako antraštė). Manau, kad mums, farmaceutams, būtų per daug drąsu reikšti savo teorijas, nes, kiek žinau, ir farmakologai dėl paminėtų medžiagų veikimo turi nemaža kabliukų bei klausukų. Aš gi tarp ko kito tik Emil Fichero tyrimo darbus suminėjau.

Dėl p. Valeikos pastabų liečiančių mano straipsnelį pasakysiu, kad vanduo organizme sukelia tik osmotinius pasikeitimus. Žmogaus odai vanduo neturi jokio gilesnio veikimo, nes riebus liaukų sekretas neduoda vandeniui pro odą prasiskverbti. Tik ilgai maudantis išbrinksta rankų delnai, pirštų galai, kojų padai tik dėl to, kad ten nėra taukų liaukų.

Dėl alkoholio pamėgimo ir vartojimo tai tiesa, kad jo naudojimas, kaip p. V. mini, yra senas, net siekias tvano, o gal net levos ir Adomo laikus!

Alkoholį ir kofeiną reikia priskirti prie narkotikų ir tuo pačiu reikia pasakyti, kad narkotikai esti riebalinės eilės (metano derivatai) junginių ir alkaloidinės eilės junginių. Riebalinės eilės junginiai iš virškinimo trakto rezorbuoti arba dujų pavidale per plaučius įkvėpuoti veikia centralinės nervų sistemos dalis paralyžuojančiai tam tikra nustatyta tvarka. Pirmiausia paveikia didžiąsias smegenis, paskui nugaros ir pagaliau pailgąsias smegenis. Gi alkaloidiniai narkotikai veikia didžiąsias smegenis, pailgąsias ir pagaliau nugaros smegenis.

Nuo metano eilės narkotikų skausmas jaučiamas tol, kol sąmonė yra, o nuo alkaloidinių narkotikų skausmas nebejaučiamas, o sąmonė pasilieka.

Alkoholis priklauso pirmajai grupei junginių ir veikia centraline nervų sistema paralyžuojančiai. Mažos dozės užgauna džiaugsmo centrus, didesnės dozės jaudinimo centrus, po didelių dozių įvyksta narkozė-sumažėjimas biologinių funkcijų, užtirtimas. Iš pradžių darbingumas didėja, bet po kokios 15 min. jis pradeda mažėti — darbuotė prasideda netaisyklinga, žmogus daro tą, kas į galvą ateina.

Praskiestas alkoholis negadina virškinimo trakto gleivinės, bet pagreitina maisto rezorbciją. Aukštesnė koncentracija kaip 10% stabdo sekreciją. Alkoholis didina kalingumą (1 cm³ alkoholio duoda 7,2 K.).

Kofeinas yra antros grupės junginių atstovas ir veikia centralinę nervų sistema, skersaruožius raumenis, širdį ir inkstus.

Išigilinę į čia suminėtų medžiagų farmakologiską veikimą, matome, kad alkoholis darbingumui pakelti neturi jokių plusų, nes veikia paralyžuojančiai, tuo tarpu kofeininės medžiagos mažomis dozėmis pakelia širdies veikimą, padidina refleksus visos nervų sistemos.

Iš to matome, kad kofeinas mažomis dozėmis, kurios yra arbatoj, kavoj ir t. t., darbingumą kelia, o ne numušia. Tad nenuostabu, kad nuo 18 šm. kofeinas pakeitė alkoholį.

Ivairenybės.

Vaistininkas — degtukų išradėjas.

Degtukų išradėjas yra Vienos farmacijos magistras Steponas von Romer. Romer'as gavo leidimą degtukams gaminti 1832 metais gegužės mėn. 30 dieną. Irinyl, kurs vėliau taip pat pasivadino išradėju, turėjo 1832 mt. vos dvylika metų, o Prešelis buvo tik Romer'io darbininkas. (V.B.).

Alkohol absolutus.

C. Otto (Pharm. Ztg., psl. 1167/28) pateikia tokį metodą bevandeniu alkoholiui gauti.

Į 6-ių litrų butelį atsverti 4 kgr. monopolinio spirito 95° ir įpilti 400 gr. bevandenio vario sulfato (CuSO₄). Dažnai plakant, palikti kuriam laikui pastovėti, vėliau nudekantuoti.

Bevandenis vario sulfatas godžiai jungiasi su vandeniu, sudarydamas kristalinį junginį CuSO₄·5H₂O. Iš apskaičiavimo išeina, kad 160 gr. CuSO₄ jungiasi su 90 gr. vandens. Keturiuose kg. spirito 95° yra 220 gr. vandens, kuriam surišti reikia 392 gr. CuSO₄.

Vario sulfatas yra rodyklis spirite esančio vandens kiekio. Jei tirpalas turi žydrią spalvą, alkoholis turi savy vandens.

Nudekantuoją vario sulfatą ištirpyti mažam kieky vandens, nugarinti ir palikti kristalizacijai. Tokį vario sulfatą galima sunaudoti receptūroj ar laboratorijoj. (V. B.).

Kronika.

— *Leista verstis farmacijos praktika:* chem. vaist. Stapulionytei, chem. vaist. V. Urbanavičiui, prov. Elenai Šoflerienei, vaist. pad. I. Govšovičiui.

— *Leista eiti vaistinės mokinio praktika:* G. Gudėnui.

— *Istojo į vaistinę praktikuotis:* chem. vaist. I. Melnikas į R. Bilskio vaistinę Kaune iš A. Karaičio vaistinės Kaune, chem. vaist. D. Keidanskis, chem. vaist. Galaitė-Manasevičienė į D. ir G. Gurvičių vaistinę Šančiuose.

— *Vaistinių revizijos.* Padarytos revizijos Veliuonoje vaist. pad. Leibovičiaus Joselio, Kauno priemiestyje Petrašiūnuose vaist. pad. M. Valeikos, Raudondvaryje vaist. pad. Mejerovičiaus, Nemunėlio-Radviliškyje vaist. pad. Juozo Šerno, Paciūnėliuose vaist. pad. Ch. Šochinaitės, Plokščiuose vaist. pad. K. Valentinaitės-Ulozienės, Panevėžyje prov. Stepono Kairio, Panevėžio apskr. savivaldybės II vaistinėje, Kražiuose Samolionytės, Šiauliuose Kazlauskienės ir chem. vaist. Zeigarninko, Igliaukoje prov. K. Žiugždos, Ssnavoje vaist. pad. Margolio.

— *Chemijos-farmacijos laboratorijų ir vastų sandėlių revizijos.* Padarytos revizijos chem. farm. laboratorijos „Sanitas“ Kaune, chem.-farm. laboratorijos „Delugan“ Ukmergėje, vaistų sandėlio Brolių Buškancų Ukmergėje, vaistų sandėlių Bregauskio ir Rivkes Panevėžyje.

— *Tarnautojų farmacininkų judėjimas.* Prov. D. Rozenbliumas Liudvinavo vaistinę vesti perėmė iš vaist. pad. Fel. Ščepanavičaitės, iš Rozenbliumo pastaromis dienomis vaistinę vesti perėmė vaist. pad. V. Krištaponis, į Šiaulių savivaldybės vaistinę istojo vaist. pad. J. Rinkevičius, į Kaišiadorių vaistinę istojo vaist. pad. P. Zakovičaitė, Veisėjų vaistinę vesti iš chem. vaist. Kukliansko perėmė vaist. pad. Abromas Markusas, Pakruojo vaistinę vesti iš chem. vaist. Velavičiaus perėmė chem. vaist. C. Šeras, iš prov. J. Keršulio ipėd. vaist. išstojo vaist. pad. L. Grinbergaitė, chem. vaist. Kuklianskis perėmė prov. L. Žemaičio vaistinę vesti iš Chem. vaist. Veileraitės, Grinkiškio vaistinę vesti iš vaist. pad. Krištaponio perėmė vaist. pad. J. Furmanas.

— *Teismo nubausti.* Med. felčerė T. Šteinaitė teismo nubausta 25 litais pabaudos už rašymą vaistų, kurių felčerui neleista rašyti.

— *Farmacijos įstatymas.* Farmacijos įstatymas (vaistinių steigimo, vaistų ir nuodų prekybos įstatymai) iš Ministerių Kabineto kanceliarijos atsiųstas Sveikatos Departamentui. Sveikatos Departamentas patieks dėl jo savo pastabas, nes įstatymo redakcija, kiek patirta, žymiai skiriasi nuo Sveikatos Departamento projekto, kai kur ir pagrindiniuose klausimuose. Kol galutinai įstatymas bus suredaguotas, praeis dar nemaža laiko.

Lietuviškas farmacijos įstatymas sudarys Lietuvos farmacijos epochos pradžia, todėl reikia manyti, kad jis bus ne paskubomis, bet kruopščiai sudarytas.

FARMACINĖS RŪPYBOS PASLAUGOS JUNG TINĖJE KARALYSTĖJE

Anatolijus Kostiukevičius

Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistininkas

Man tenka ne tik stebėti farmacijos sektoriaus raidą Lietuvoje iš užsienio, bet teko dalyvauti kuriant naują farmacijos sistemą Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę. Dabar jau daugiau nei 10 metų dirbu Anglijoje vaistininku. Per tą laiką teko padirbėti įvairiuose Anglijos miestuose: Mančesteryje, Liverpulyje, Niukastle, Portsmoute. Nuo 2011 metų dirbu vaistininku Londone. Per tą laiką esu gerai susipažinęs su vaistininko darbo specifika Anglijoje, kuri mano nuostabai, labai skiriasi nuo vaistininko darbo pobūdžio Lietuvoje. Šiandien norėčiau pasidalinti mintimis su „Lietuvos farmacijos žinių“ skaitytojais apie Farmacinės rūpybos paslaugas ir vaistininkystės būklę Jungtinėje Karalystėje. Anglijoje visa praktinė farmacija prasideda nuo vaistininko. Visuomenė reiškia didelį pasitikėjimą ir didžiulę pagarbą vaistininko profesijai, o tai vaistininką įpareigoja visada būti atsakingu, pareigingu ir sąžiningu. Anglijoje labai svarbi vaistininko kompetencija, nes gyventojai pirmiausia kreipiasi visais klausimais, susijusiais su savo medikamentiniu gydymu ne į savo gydytoją, o į savo vaistininką. Nuolat vyksta glaudus ir betarpiškas bendravimas tarp gyventojų ir vaistininko, nes vaistinėje vykdoma ne tik prekyba vaistais, bet teikiamos ir sveikatinamo paslaugos. Svarbu paminėti tai, kad Anglijoje vaistininkui leidžiama išrašyti receptinius vaistus ir tai, mano manymu, pasiteisina su kaupu. Didžioji dauguma žmonių dažniausiai kreipiasi pirmiausia į vaistinę, o ne į polikliniką. Nėra reikalo ir prasmės siuntinėti ligonį pas gydytoją, jeigu man, vaistininkui viskas yra aišku. Gydytojas ligoniui nustato ligą ir paskiria medikamentinį gydymą. Ligonis savo vartojamais vaistais dažniausiai yra patenkintas. Kodėl jam reikėtų antrą kartą keiptis į gydytoją dėl tų pačių vaistų išrašymo? Todėl jis ir kreipiasi į vaistininką, kad gautų savo ligos gydymui skirtus vaistus sekančiam mėnesiui. Šiuo atveju laimi visi: ir poliklinika (nėra perkraunama grynai techniniu darbu), ir vaistinė, kuri toliau sėkmingai vykdo betarpišką bendravimą su savo pacientu. Pats ligonis irgi sutaupo nemažai savo laiko ir pinigų. Vaistinės kompiuterio duomenų bazėje laikomi visi ligoniui atleisti vaistai. Bet kada galima pasižiūrėti kada ir kokie vaistai buvo atleisti ligoniui. Ši duomenų bazė neturi senaties termino. Svarbu paminėti tai, kad Anglijoje žmonės išties labai rūpinasi savo sveikata, skaito ir domisi apie savo ligas. Dažnai ateina Rytu Europos šalių gyventojai, kurie panaršę internete, nusistato sau ligą, pasiskiria sau jų manymu tinkamą gydymą ir pasako vaistininkui, kokių vaistų jiems reikia gydymui. Vaistininkui tokiu atveju nėra lengva kalbėtis su šia pacientų grupe, bet

dažniausiai randamas bendras sutarimas ir atleidžiami vaistai „atsižvelgiant į paciento pageidavimus“. Kiekviena Anglijos vaistinė turi susikūrusi savo infrastruktūrą, už kurią valstybė sumoka vaistinei infrastuktūros mokesčių. Pavyzdžiui, vidutinio dydžio vaistinė gali tikėtis iš valstybės apie 1000 svarų sterlingų paramos per mėnesį.

Dabar norėčiau supažindinti jus su keletu pagrindinių paslaugų, kurias teikia Jungtinės Karalystės vaistinės.

* MUR (Medicines Use Reviu) – vaistininkas vieną kartą per metus iš esmės pasikalba su pacientu apie jam paskirtus gydytojo vaistus. Paprastai pokalbis su pacientu trunka apie 30–40 minučių, už kurį valstybė vaistininkui moka po £28.00 už pacientą. Šio pokalbio metu vaistininkas bando labiau suprasti gydytojo paskirtų vaistų tikslingumą, suderinamumą, efektyvumą.

* NMS (New Medicines Services) – jeigu po apsilankymo pas gydytoją ligoniui yra išrašomas naujas vaistas, vaistininkas iškart informuoja apie tai pacientą (vaistinės kompiuteryje vaistininkas mato visus vaistinės atleistus pacientui vaistus). Praėjus savaitei, vaistininkas skambina pacientui į namus ir pasiteirauja - ar viskas gerai, kaip jis toleruoja gydytojo jam paskirtą naują vaistą ir ar naujas paskirtas vaistas nesukelia pašalinių reiškinių? Jeigu ligonis skundžiasi šiuo naujai paskirtu gydytojo vaistu, vaistininkas turi teisę rekomenduoti nutraukti šio vaisto vartojimą nedelsiant apie tai informuojant gydytoją. Gydytojo kompetencijai tenka nuspręsti, ką daryti toliau? Jeigu gydytojas paaiškina, kad reikia tęsti šio vaisto vartojimą, tai praėjus dar dviem savaitėms vėl vaistininkas vėl skambina pacientui ir perklausia, ar tikrai viskas gerai? Jei yra teigiamas atsakymas – medikamentinis gydymas ramia vaga vyksta toliau, o jeigu pacientas pasiskundžia, kad negali toleruoti šio vaisto, vaistininkas rekomenduoja pacientui nutraukti šio vaisto vartojimą, informuodamas apie tai gydytoją. Už šią paslaugą valstybė moka vaistinei – £28.00 už pacientą.

* EHC – (Education, Health and Care) skubi kontracetinė pagalba. Įvykus nesaugiems lytiniams santykiams, moteris 72 valandų bėgyje gali pasinaudoti šia vaistinės paslauga. Šiuo atveju vaistinė pacientės atžvilgiu išsaugo visišką konfidencialumą. Pacientė nemoka nei už vaistą, nei už paslaugą. Už šią paslaugą valstybė moka vaistinei £10,78 už pacientą.

* RDP – (Repeat Dispensing Service) – pakartotinio recepto paslauga, už šią paslaugą valstybė moka vaistinei £1500.00 per metus. Pacientui tereikia vieną kartą nueiti pas gydytoją, kad jis išrašytų jam tinkamus vaistus. Paprastai gydytojas išrašo ligoniui vaistų, vieno mėnesio

poreikiui. Besibaigiant šiems vaistams, pacientui nebūtina eiti į polikliniką vėl išrašyti tų pačių vaistų. Jam tereikia paskambinti savo vaistininkui ir informuoti jį, kad jam tie vaistai tiko ir jis nori gauti tų pačių vaistų kitam mėnesiui. Vaistininkas priima užsakymą ir įvairiomis komunikacijos priemonėmis perduoda šį užsakymą poliklinikai. Administratorė gavusi užsakymą, atspausdina šiam ligoniui naujus receptus ir gydytojui pasirašius jie yra perduodami į vaistinę. Tam yra skiriamos 48 valandos. Vaistininkas savo ruožtu nelaukia kol bus išrašyti nauji receptai šiems vaistams ir tą pačią dieną išduoda vaistus ligoniui. Šiuo atveju – visos pusės yra patenkintos.

* ETP – (Elektronic Transmission of Prescriptions services) - elektroninio recepto aptarnavimas. Vaistinė, turinti savo pacientui atleistų vaistų duomenų bazę, ir gavusi e-receptą nesunkiai gali pasitikrinti, ar e-recepte nėra įsivėlusios kompiuterinės klaidos ir ar visi tinkami vaistai konkrečiam pacientui yra išrašyti tinkamai. Vaistininkas, turėdamas paciento visą vaistų istoriją, susitiktina ar elektroniniame recepte esantys vaistai yra tokie patys kaip duomenų bazėje. Jeigu yra neatitikimų, tuoj pat susisiekiama su poliklinika patikslinimui. Receptas aptarnaujamas tik 100 % įsitikinus, kad viskas yra teisinga. Už šią paslaugą valstybė moka vaistinei £2600.00 per metus.

* Nacionalinės vakcinacijos programos servisas. Vaistinėje yra vykdoma žmonių vakcinacija. Visi norintys gali pasiskiepyti. Valstybė už šią paslaugą vaistinei moka £7,64 už gyventoją, plius £1,50 už medicininių medžiagų išieškojimą vienam pacientui.

* Valstybė moka vaistinei recepto aptarnavimo mokestį £0,90 plius vieno recepto pavadinimo mokestį – £0,60.

* Privatus valstybinės įstaigos (NHS) išrašytas vieno recepto vieno vaisto pavadinimas kainuoja – £8,40.

* Receptinių vaistų antkainis yra 50%.

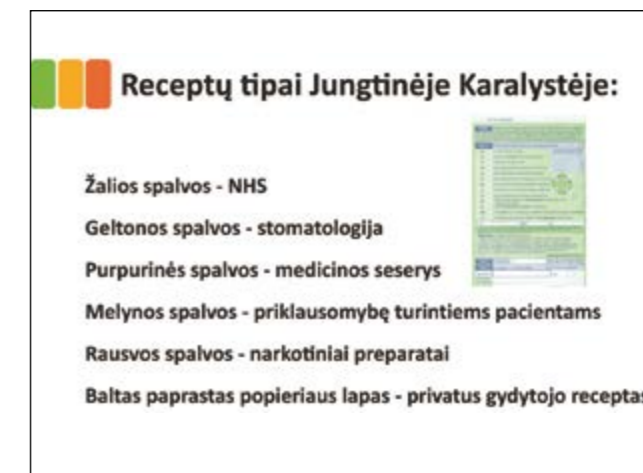
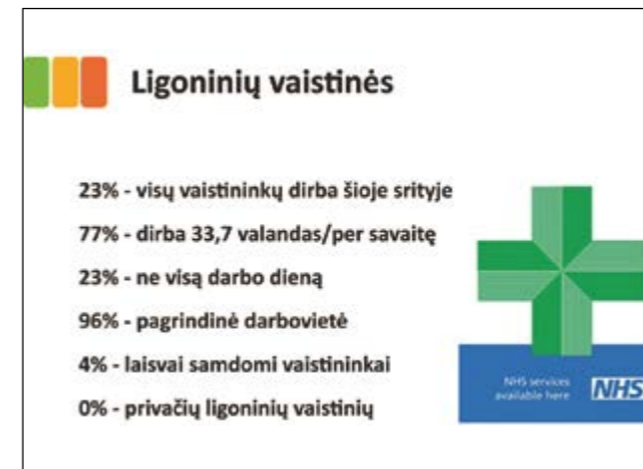
* Nereceptinių vaistų antkainis yra 70%.

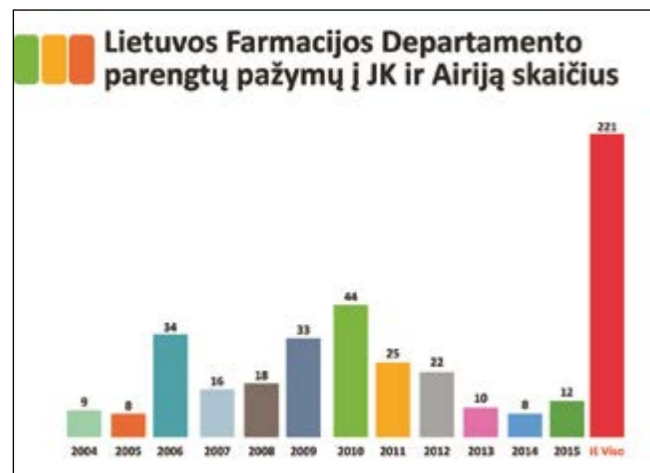
Vaistinė taip pat atlieka šias farmacines rūpybos papildomas paslaugas:

- Care Home service,
- Home delivery service,
- Disease specific medicines management service,
- Gluten free food supply service,
- Independent prescribing service,
- Medicines assessment and compliant support service,
- Minor Aliment service,
- Needle and syringe exchange service,
- Flu vaccination services,
- Diabetes test,
- Cholesterol test,
- Blood pressure testing,
- Weigh management support and advice,
- Mobility aids,
- Free prescription delivery service,
- Stop smoking service

- ir dar daugelį kitų gyventojų sveikatinimo paslaugų.

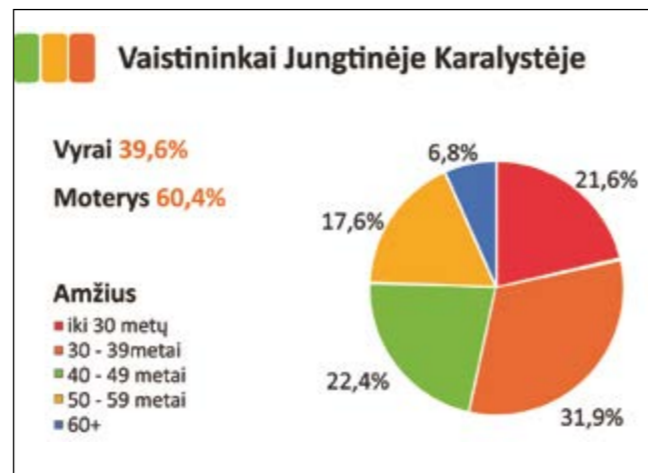
Vienu žodžiu, vaistininkas nėra supančiotas įvairiomis direktyvomis ir jis turi atrištas rankas savo farmacinei veiklai vystyti. Jeigu gyventojas nepatenkintas vaistininko darbu, - jis gali kreiptis į GPHC (General Pharmaceutical Council (liet. atitikmuo - Farmacijos departamentas). Šiuo atveju konfidencialumas garantuojamas. Ši taryba prižiūri visą vaistininko veiklą. Jungtinėje Karalystėje visi vaistininkai, kurie dirba JK gauna iš GPHC visą reikalingą metodinę medžiagą darbui. Ji moko, konsultuoja, siunčia rekomendacijas darbui, o visus tuos, kurie blogai dirba, baudžia. Ir baudžia stipriai - nuo licencijos sustabdymo iki vaistininko vardo išėmimo iš registro (negrįžamai). Ar galime palyginti Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistininką? Aišku galime, juk žmonės baigę farmacijos mokslus, dirba tiek vienoje šalyje, tiek ir kitoje šalyje. Skiriasi tik valstybės požiūris į vaistininko profesiją. Jungtinė Karalystė reiškia didelę pagarbą specialistams, kuriems yra patikėta visos visuomenės sveikata ir už tai jiems negaili atlygio puikiai suprasdama jų sunkų ir atsakingą darbą. 2015 metu 31 gruodžio dienai Jungtinėje Karalystėje buvo registruoti 49 vaistininkai iš Lietuvos. Tačiau tarp vaistininko darbo Lietuvoje ir Anglijoje yra didžiulis skirtumas. Išskirčiau tik keletą skirtumų: tai - darbo pobūdis, atsakomybė ir atlyginimas už tavo profesionalumą. Anglijoje vaistininkas prisiima pilną atsakomybę už visą sveikatinimo veiklą, kurią jis atlieka vaistinėje, už tai jis ir gauna atitinkamą atlygį. Anglijoje vaistininko alga svyruoja nuo £800.00 iki £1100.00 svarų per savaitę. Lietuvoje, kiek žinau, vaistininkas uždirba šiek tiek daugiau nei kasininkė dirbdama prekybos centre. Tai reiškia, kad jo atsakomybė yra tik tiek ir verta. Šiandien Lietuvoje kai kurių generinių vaistų gamintojų kainos yra 5-10 kartų didesnės nei Anglijoje (besidominantys šiuo klausimu gali kreiptis į elektroninį pašta: anatalis@hotmail.co.uk). Man atrodo, kad Lietuvos vaistininkystė dalinai yra praradusi visuomenės pasitikėjimą, nes vyksta arši konkurencija tarp vaistinių tinklų viliojant pacientus nuolaidomis ir akcijomis. Vaistininkai prarado galimybę tapti vaistinių savininkais ir tapo samdomais darbuotojais, neturinčiais net savo profesijos etikos kodekso. Lietuvos Farmacijos muziejaus duomenimis - 2016 sausio 1 dienai Lietuvoje nebeegzistuoja 196 šimtametės vaistinės!!! Jos bankrutavo nelygioje konkurencinėje kovoje. Turbūt Nepriklausomos Lietuvos Farmacijos departamento vadovai H. Petkevičius (1990 - 1992), V. Briedis (1992 - 1993), L. Rankauskas (1993 - 1994), Z. Grigaitienė (1994 - 1995), G. Viskaitis (1996), A. Anulius (1997), M. Andriukaitis (1998), G. Viskaitis (1999 - 2001), N. Steikūnas (2001 - 2002), L. Mažeika (2003 - 2009), G. Krukienė (2009 - 2016) nesugebėjo ar nenorėjo įtikinti Lietuvos politikų apie farmacijos sektoriaus ypatingą svarbą valstybės sveikatos sistemoje ir apginti garbingos vaistininko profesijos interesus.

Didžiosios Britanijos ir Lietuvos farmacija

	JK	LIETUVA
Gyventojų	74,3 mln	2,88 mln
Vaistinių	14420	1387
Vaistininkų	51986	3192
Viena vaistinė	5152 gyventojams	2076 gyventojams
Vienas vaistininkas	1429 gyventojams	902 gyventojams

MŪSŲ VAISTINĖ
MEDICINOS CENTRAS

Mes visada Jums padėsime!

Tel. 020 7724 5930 / Mob. 075 9313 1255
80 Edgware Road, London, W2 2EA
Darbo laikas: I - VII 11:00 - 24:00

LIETUVOS VAISTININKYSTĖS MEGENATAS • ŽALIOJI VAISTINĖLĖ

● 2016 m. rugsėjo 2-10 d. Lietuvoje viešėjo JAV vaistinių lietuvių profesinės organizacijos „LAPAS“ nariai, kurie nutarė pažymėti 25-ąsias šios organizacijos įkūrimo metines.

Delegacijos sudėtyje buvo LAPAS prezidentas Juozas Kalvaitis, nariai – Irena Juška, Alicija Juška, Alina Meilė, Birutė Apke, Linda Gehrt, Dalia Vakselis ir juos lydintys asmenys Steponas Juška, Andrius Juška, Ashley Hawkes, Frank Meile. Įdomi šios organizacijos įkūrimo istorija. 1991 m. birželio 9-16 d. Lietuvoje viešėjo pirmoji Amerikos lietuvių vaistininkų iš Čikagos delegacija, kuri susitiko su LFS nariais Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Druskininkuose. Viešnagės metu svečius lydėjo LFS prezidentas Eduardas Tarasevičius. Susitikimo metu su Lietuvos Aukščiausios Tarybos pirmininku prof. Vytautu Landsbergiu svečiai pažadėjo sugrįžę į JAV įkurti lietuvių vaistininkų asociaciją. Tai įvyko rugpjūčio 13 d. Čikagos priemiestyje Willbrook, kuriame susirinkę vaistininkai įkūrė „LAPAS“ organizaciją („Lithuanian American Pharmacists Association“). Jos pirmininke buvo išrinkta vaistininkė Irena Juška, o sekretoriumi – Juozas Kalvaitis. Nuo to laiko LAPAS palaiko glaudžius ryšius su LFS. Amerikos kolegos rinko iš JAV universitetų ir kai kurių firmų farmacines literatūras ir per „Mercy lift“ labdaros organizaciją siuntė į Kauno medicinos instituto farmacijos fakultetą. Lapas rėmė „Lietuvos farmacijos žinių“ žurnalo leidimą, globojo Lietuvos vaistininkus, atvykusius į Čikagą. Už šią paramą LFS vardu reiškiamė nuoširdų AČIŪ!

Šių metų vizito metu svečiai aplankė Vilnių, kuris žymiai pagražėjo palyginus su 1991 m. JAV vaistininkai buvo maloniai nustebinti aplankę modernią didmeninės vaistų prekybos bendrovę „ENTAFARMA“, kurios savininkas farmacijos magistras Tauras Endriukaitis, ne tik supažindino su įmonės darbo ypatumais, bet ir pristatė farmacijos istorijos muziejaus gausius eksponatus. Tai vienintelė farmacijos įmonė, kuri neabejinga garbingai farmacijos profesijos istorijai Čikagos vaistininkų delegacija gražioje Belmonto gamtos aplinkoje susitiko su LFS nariais – Tauru Endriukaičiu su žmona Jolita, Giedre Ramanauskaite, Kęstučiu Ramanausku su žmona Roma, Liucija Kuodiene, Miku Gustainiu, Aurelija Šerpytiena su vyru prof. Pranu Šerpyčiu, Rimu Masiliūnu, Maryte Ūziene, Eduardu Tarasevičiumi. Vyko malonus bendravimas, prisimenant buvusius susitikimus Lietuvoje ir Čikagoje per 25-ius „LAPAS“ veiklos metus. Šios vakaronės metu „LAPAS“ Garbės nariui LFS prezidentui prof. Eduardui Tarasevičiui svečiai įteikė meniškai sukurta stilizuotą lietuvišką stiklinį kopyltstulpį.

Tolimesnė čikagiečių viešnagė tęsėsi Kaune, kur svečiai aplankė Farmacijos fakulteto naujuosius rūmus, susitiko su prof. Liudu Ivanausku, doc. Raimondu Radžiūnu, Rūta Marksiene, Marija Sapragoniene bei studentais. Svečiai pabuvojo ir Vytauto Didžiojo universiteto Botanikos sodo vaistinių ir aromatinių augalų kolekcijoje. Svečiams išsamią ekskursiją

pravedė doc. Tauras Mekas Medicinos ir farmacijos istorijos muziejuje, o Kauno klinikų vaistinės vedėja Birutė Varanavičienė supažindino su didžiausios ir moderniausios Lietuvoje ligoninių vaistinės darbo specifika. Čikagiečius maloniai nustebino meniškai sukurta „Vilties“ vaistinės interjeras. Svečių kelionė po Lietuvą tęsėsi iki Klaipėdos įspūdingu panemūnio keliu, susitinkant su LFS vaistininkais šilutiškiu Gintaru Verbumi ir kretingiškiu Arvydu Vengaliu. JAV vaistininkai aplankė ir „Lietuvos sacharą“ Neringą, ir gintaro muziejų, ir Kretingos dvarą, ir Šiaulių „Valerijonų vaistinę“, kurioje vaistininkė Almyra Girdenienė pristatė unikalias vaistažolių arbatines sveikatinimo veiklą, supažindino su unikaliais kosmetikos produktais, kuriuos gamina minėtos vaistinės technologai. Tolimesnė svečių kelionė vedė į Kryžių kalną, Tytuvėnus, Šiluvą. Kolegos Čikagos vaistininkai išsivežė iš Lietuvos daug įspūdingų, pamatę gražėjančią Lietuvą, šiltai pabendravę su LFS nariais, giminėmis. LFŽ žurnalo skaitytojams pateikiame fotoreportažą iš „LAPAS“ delegacijos viešnagės Lietuvoje.

● **Liepos 20 d. savivaldybės meras Kęstutis Vaitukaitis, administracijos direktorius Virgilijus Pruskas, administracijos atstovai pasveikino savivaldybės įmonės Elektrėnų vaistinės direktorę NIJOLĘ STEFANIJĄ KLEINIENĘ 50 metų darbinės veiktos proga.**

Jai įteikta mero padėka už nuoširdžią, aktyvią ir atsakingą darbinę veiklą, vadovavimą Elektrėnų vaistinei.

N. S. Kleiniene į Elektrėnus atvyko 1966 m. baigusi Kauno medicinos institutą. Nuo 1968 m. iki šio laiko vadovavo vaistinei. Direktorė pasidalijo prisiminimais, kaip ją atvykusią šiltai priėmė provizorė Darata Noreikienė ir tuometinis Lietuvos elektrinės direktorius Pranas Noreika, kaip dėl didėjančio gyventojų skaičiaus plėtėsi veikla ir keitėsi vaistinės pastatai. Nedažnai pasitaiko, kad žmogui pirmoji darbovietė būtų ir vienintelė.

Šia gražia proga N. S. Kleiniene taip pat pasveikino Pranas Noreika, savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos, sveikatos įstaigų atstovai, buvę ir esami darbuotojai, kt.

Tarybos ir mero sekretoriato vyr. specialistė R. Bartkevičienė, „Elektrėnų žinios“, 2016 m. liepos 29 d.

FOTOREPORTAŽAS

LIETUVOS ŽYDAI VAISTININKAI – SOVIETINIŲ REPRESIJŲ AUKOS

Minint holokausto 75 metines reikėtų nepamiršti ir žydų, nukentėjusių nuo sovietinės valdžios represijų.

Šventajame Rašte rašoma, kad žydai išrinktoji Dievo tauta. Juk kaip žmogus ir Jėzus buvo žydas, ir jo motina Marija bei apaštalai buvo žydai, nekalbant apie pirmuosius pranašus. Žydų tautos atstovams buvo pavesta gelbėti žmoniją iš nuodėmių, jiems buvo duotas dekalogas ir nurodyta kaip jie turi gyventi ir elgtis. Deja, Dievas sutvėrė žmones laisvus ir jiems suteikė pasirinkimo galimybę... Už tai, kad žydų tauta nesilaikė Dievo nurodymų ji buvo baudžiama, pavergta, išblaškyta po pasaulį... Tačiau Dievas neatėmė žydams suteiktų savybių. Tai labai gabi, darbšti tauta, apdovanota įvairiais gabumais ir talentais.

Istorijos įvykių eigoje daugelis tautų išnyko, nors turėjo ir savas teritorijas ir savo kalbą bei papročius. O žydų tauta, nors išblaškyta po visą pasaulį ir nuolat gyvenanti tarp kitų tautų, išliko. Dauguma jų išlaikė savo tikėjimą, papročius ir kalbą. Negalėdami užsiimti žemdirbyste, nes daugelyje valstybių tai jiems buvo draudžiama, jie tapo gerais amatininkais, užsiėmė prekyba, suprato mokslo svarbą.

Lietuvoje gyvenantys žydai taip pat rinkosi amatus, prekybą, gydytojų, muzikantų, advokatų specialybes, kurios buvo reikalingos viso krašto žmonėms. Sukaupę kapitalą įsigijo pramonės įmones, bankus... Žydai taip pat mėgo ir vaistininko profesiją, apie 30% provincijos miestų ir miestelių vaistinių savininkai buvo žydai.

Tarpukario Lietuvoje žydai sugebėjo sugyventi su lietuviais, jie aktyviai dalyvavo ir visuomeniniame gyvenime, priklausė įvairioms organizacijoms, nors išliko vieninga uždara bendruomenė padėdavo vienas kitam, nesutarimus spręsdavo rabinas. Žemaičiuose dažnai būdavo prisimenamas posakis: „Gyvenkime kaip broliai, rokuokimės kaip žydai“.

1940 m. Lietuvą okupavus Sovietų sąjungos kariuomenei ir Lietuvoje įvedus sovietinę valdžią, tuoj buvo nacionalizuotos pramonės ir prekybos įmonės, bankai. Šis turtas buvo atimtas iš visų gyventojų, neatsižvelgiant į tautybę. Nuo nacionalizacijos labai nukentėjo žydai, nes didžioji dalis prekybos ir pramonės įmonių priklausė jiems. Buvo nacionalizuotos ir vaistinės ir vaistų sandėliai, žydų ligoninės, uždarytos žydų mokyklos ir gimnazijos.

1941 metų birželio 14 d. trėmimų metu kartu su lietuviais buvo į Sibirą ar Komiją ištremta ir žydų šeimų, nes pramonės ir prekybos įmonių savininkai buvo kapitalistai – liaudies priešai. Buvo ištremta ir žydų vaistininkų.

Į Altajaus kraštą buvo ištremtas Virbalio vaistininkas Samuelis Abelovičius su žmona Taiba ir 7 m. sūnumi Solomonu ir 3-jų metų Isaku. 1943 m. šeima buvo perkelta į Barnaulą, čia Abelovičius dirbo transporto mašinų gamykloje, o 1959 m. jis žuvo autoavarijoje. Nors 1960 m. Abelovičiaus šeimai buvo leista grįžti į Lietuvą, jie pasiliko gyventi Barnaule.

Į Altajaus kraštą taip pat buvo ištremtas Pabradės vaistininkas Moisiejus Chavkinas su žmona ir 19 m. dukra Roza bei sūnumi – šešiolikmečiu Leiba.

1940 m. rugpjūčio 15 d. buvo suimtas Moisiejaus Chavkino vyriausias sūnus, provizorius Ilja Chavkinas. Jis, 1934 m. baigęs Čekoslovakijos Prahos universitetą, dirbo tėvo vaistinėje Pabradėje. Prasidėjus Vokietijos karui su Lenkija, Ilja Chavkinas išėjo savanoriu į Lenkijos kariuomenę ir buvo lenkų pulkininko

Dambrovskio būryje sanitarinės tarnybos viršininku: Ilja Chavkinas buvo apkaltintas kovojęs prieš Raudonąją armiją ir išvežtas į Vorkutos lagerį. Už akių buvo nuteistas kalėti 8 metus darbo pataisos lageryje. Atlikęs bausmę 1948 m. apsigyveno Ukrainoje.

Jo tėvas Moisiejus Chavkinas buvo nuo šeimos atskirtas ir išsiųstas į Rešiotų lagerį, jo tolimesnis likimas nežinomas.

1941 m. birželio 14 d. į Sibirą su šeima buvo ištremtas Skuodo vaistinės savininkas, chemikas-vaistininkas Samuelis Dovydas Mirkes. S. Mirkes tarpukario Lietuvoje buvo aktyvus visuomenininkas: priklausė Šaulių sąjungai ir Valstybinių švenčių metu mėgo vilkėti šaulio uniforma, buvo Skuodo gaisrininkų savanorių komandos viršininkas, priklausė žydų sionistų organizacijai. S. D. Mirkes nuo šeimos buvo atskirtas ir nuvežtas į Krasnojarsko krašto Kamsko lagerį. 1943 m, sausio 2 d. Ypatingasis NKVD pasitarimas S. D. Mirkes nuteisė kalėti 8 metus lageryje, nors prokurorų už priklausymą Šaulių sąjungai, sionistų organizacijai ir kaip vaistinės savininką bei naudojusi samdomąją darbo jėgą buvo siūloma bausti aukščiausia bausme – sušaudyti. 1948 m. atlikęs bausmę S. D. Mirkes buvo išsiųstas į tremtį – Krasnojarsko kraštą. Jo žmona Chaja Mirkes 1944 m. tremtyje mirė. 1956 m. S. D. Mirkes ir sūnus iš tremties buvo paleisti ir apsigyveno Krasnojarske, į Lietuvą negrįžo. 1962 m. S. D. Mirkes mirė Krasnojarske.

1941 m. birželio 14 m. iš Kauno į Sibiro Altajaus kraštą buvo ištremtas vaistininkas, Kauno vaistų sandėlio savininkas Bencijonas Polunskis su šeima (žmona, dukra ir sūnumi). B. Polunskis buvo kaltinamas, kad buvo kapitalistas, eksploatavo samdomą darbo jėgą, priklausė Šiaulių sąjungai. Tremtyje B. Polunskis dirbo vaistinėje. 1956 m. B. Polunskio šeima buvo paleista iš tremties. B. Polunskio sesuo Leja Klein, gyvenant Izraelyje, kreipėsi į Jakutijos valdžios organus, nes B. Polunskio šeima buvo perkelta į Jakutską, prašydama brolių išleisti iš tremties į Izraelį.

Po šio kreipimosi B. Polunskis tapo nepageidaujamu asmeniu, buvo blogai charakterizuojamas, nors prieš tai už gerą darbą gaudavo padėkas. Jis buvo kaltinamas, kad palaiko ryšius su užsieniu ir iš jo gauna žydų siuntinius. B. Polunskio į Izraelį neišleido, taip pat jam neleido grįžti į Lietuvą.

Farmacijos magistras, Švenčionių vaistažolių fabriko įkūrėjas sūnus ir savininkas, buvo suimtas 1940 m. kovo 29 d., nes Švenčionys po 1939 metų Sovietų Sąjungos ir Lenkijos karo buvo atitekę Sovietų sąjungai, kuri Lietuvai Švenčionių negrąžino.

Volfas Taraseiskis buvo kalinamas Švenčionių kalėjime, buvo kaltinamas kaip fabrikantas išnaudotojas ir socialiai pavojingas elementas. 1941 m. vasario 22 d. Ypatingo pasitarimo buvo nuteistas kalėti 8 metus darbo pataisos lageryje. 1941 m. birželio 16 d. jis buvo išvežtas į Vorkutos lagerį.

1941 m. prasidėjus Sovietų Sąjungos karui su Vokietija, Lenkijos piliečiams buvo paskelbta amnestija. Kaip buvęs Lenkijos pilietis amnestijos sulaukė ir Volfas Taraseiskis ir iš lagerio buvo paleistas. Apsigyveno Kuibiševo sritys Sizranės mieste.

Šiaulių vaistininkas, gamtos mokslų daktaras, chemikas-vaistininkas Ulja Volpė prasidėjus Vokietijos-Sovietų Sąjungos karui pasitraukė į Sąjungos gilumą, apsigyveno Mordovijoje, Saranske, dėstė felčerių-akušerių mokykloje.

1942 m. sausio mėn. buvo mobilizuotas į 16-ąjį lietuvišką divizioną. Tarnavo sanitariniam batalione. 1942 m. balandžio 23 d. I. Volpė buvo suimtas ir įkalintas Balachnos kalėjime. Jis buvo kaltinamas, kad dėstydamas Saransko felčerių-akušerių mokykloje skleidė antisovietinę-trockistinę agitaciją.

1942 in. gegužės 18 d. Karo tribunolas pagal 58-10 str. nuteisė Volpą mirti. Ulja Volpė pateikė kasacinį skundą SSSR Aukščiausiajam Teismui, šis mirties bausmę patvirtino. Tuomet I. Volpė kreipėsi su malonės prašymu į SSSR Aukščiausiąją Tarybą. 1942 m. birželio 30 d. SSSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas paskirtą I. Volpei mirties bausmę pakeitė dešimties metų bausme lageryje.

I. Volpė kalėjo Kazachijoje Karagandos srities lageryje. Atlikęs bausmę buvo išstremtas į Kazachijos Akmolinsko srities Šortandy gyvenvietę. Čia dirbo Sanepideminėje stotyje gydytoju-bakteriologu. 1958 m. I. Volpė čia ir mirė.

1958 m. kovo 13 d. SSSR Aukščiausias teismas I. Volpės bylą kaip nesant Nusikaltimo sudėties jam buvo nutraukęs. I. Volpė buvo apkaltintas gavus skundą iš Saransko dėstytojo, kad kalbėdamas su dėstytojais gyrė tarpukario Lietuvą ir Trockį pavadino tikru revoliucionieriumi.

I. Volpės šeima per holokaustą žuvo Lietuvoje.

Baigusi farmacijos fakultetą, po trejų metų darbo Anykščių rajono vaistinėse buvau perkelta į Vilnių, buvau paskirta Vyriausiosios farmacijos valdybos gamybos skyriaus vedėja. Valdybos gamybos ir prekybos skyriai buvo Centrinio vaistų sandėlio patalpose – Trakų 7. Abu skyriai dirbo tame pačiame dideliame kambaryje. Tiesioginis mano viršininkas buvo žydas, Vyr. farmacijos valdybos viršininko pavaduotojas, vaistinininko padėjėjas Izraelis Akabasas. Jis buvo labai inteligentiškas, išsilavinęs, malonus žmogus. Prekybos skyriuje dar dirbo žydai – vyr. inspektorius Edgaras Paulauskas ir Lėja Zilberlast, kuri iš profesijos buvo dantų gydytoja, bet čia dirbo farmacinią darbą. L. Zilberlast buvo 1941 m. birželio mėn. 14 d. išstremta su šeima iš Kauno ir, manau, nelegaliai sugrįžusi į Lietuvą.

1952 m. rugpjūtyje L. Zilberlast buvo suimta ir su dukra astronomijos studente, vėl išstremta į Sibirą – grąžinta į tremtį.

Centrinio vaistų sandėlio vadovybė ir skyrių vedėjai buvo žydai, lietuviai dirbo tik buhalterijoje ir ekspedicijoje. Su visais žydais teko bendradarbiauti ir visi žydai, išskyrus sandėlio vedėją M. Vasiljevą, kuri buvo atvažiavusi iš Sovietų sąjungos, buvo darbštūs, malonus, mandagus žmonės.

1953 m. vasaryje „Tiesoje“ ir Sąjunginiuose laikraščiuose pirmame puslapyje buvo atspausdintas grėsmingas straipsnis apie žydus gydytojus, nužudžiusius Kirovą, žymų bolševikų veikėją, ir kitus bolševikų lyderius. Po šio straipsnio Vilniaus gyventojai ėmė nepasitikėti žydais gydytojais ir vaistininkais, prasidėjo antisemitinė kompanija.

Tačiau po poros savaitių mirė Stalinas ir pamažu viskas nurimo. Edgaras Paulauskas tada man papasakojo, kad Vilniaus žydai žinojo, kad geležinkelio stotyje stovi paruošti vagonai išstremti žydams. Tik jie nežinojo, ar bus tremiami vyrai su šeimomis, ar bus atskirti, kaip 1941 metais.

Vėliau, prasidėjus emigracijai į Izraelį, dauguma farmacinių žydų išvažiavo. Jie sėkmingai įsikūrė senojoje savo tėvynėje. Izraelis dabar klestinti pasaulio valstybė, o jo gyventojai pasiryžę apginti iškovotą laisvę.

Dr. Regina Žukienė

VAISTININKO PAGALBA METANT RŪKYTI: KUO GALIME PADĖTI VISUOMENĖS VAISTINĖS PACIENTAMS?

Dr. Jurgita Daukšienė

Per paskutinius dešimtmečius visuomenės vaistinėse dirbančių vaistininkų vaidmuo nuolat keičiasi. Sveikatos stiprinimo rekomendacijų teikimas, rūkymo žalos prevencija – įgyja vis didesnę svarbą. Tabako rūkymas tai labiausiai paplitusi priklausomybės liga tarptautinėje ligų klasifikacijoje (TLK žymima šifru F-17). Plaučių, gerklų, burnos vėžys, širdies ir kraujagyslių ligos, lėtinė obstrukcinė plaučių liga bei nevaisingumo problemos yra dažniausiai pasireiškiančios rūkymo pasekmės. Kasmet dėl rūkymo sukeltos žalos ar ligų miršta daugiau kaip vienas milijonas Europos Sąjungos gyventojų. Lietuvoje netenkama kelių tūkstančių. Sveikatos specialistų nuomone, plintantis tabako vartojimas tampa vis aktualesne daugumos šalių gyventojų sveikatos dėl sukeliama ligų, būklių ar priešlaikinių mirčių skaičiaus problema. Tyrimų duomenimis, apie 80 proc. rūkančiųjų rūkyti pradeda iki 18 metų. Rūkymas dažnai laikomas normaliu ir įprastu reiškiniu, kadangi didelė mūsų visuomenės dalis yra nepakankamai informuota apie rūkymo problemą ir sukeliama žalą sveikatai.

Dauguma suaugusių žmonių bent kartą per metus apsilanko visuomenės vaistinėje, todėl farmacijos specialistas ir į ją užsukantis pacientas turi palyginti glaudų ryšį. Visuomenės vaistinėje teikiamų konsultacijų metu yra rekomenduojama dalį laiko skirti pokalbiui apie rūkymo žalą ir skatinti pacientus kuo greičiau mesti rūkyti. Pasaulinė praktika rodo kad, farmacijos specialisto, dirbančio visuomenės vaistinėje įtraukimas, vykdamas metimo rūkyti programas, žymiai pagerina proceso rezultatus, ir tai yra pripažinta kaip efektyvi farmacinė paslauga.

● **Birželio 18-19 d. Anykščių regioniniame parke prie Rubikių ežero, „Ajerinės“ sodyboje vyko tradicinės LFS organizuojamos „Farmacijos dienos-2016“.** Į šį renginį susirinko gausus vaistininkų, studentų ir remėjų būrys. Dalyviai ne tik keliavo pirmoju Rytų Europoje lajo taku, aplankė XIX a. neoklasicizmo epochos

perlo - Burbiškio dvarą, susipažino su Anykščių miesto farmaciniu A. Vienuolio memorialiniu muziejumi. Renginio dalyviai aktyviai dalyvavo seminare skirtame farmacijos profesijos prestižo puoselėjimui. Vakare prie liepsnuojančio laužo visi klausė smagių melodijų ir pasakojimų apie farmacijos praeitį ir ateitį.

PRISIMINIMAI

Dr. Regina Stonkutė-Žukienė

Tėsinys. Pradžią skaitykite 2016 m. Nr. 3-4

Rugsėjo viduryje mūsų klasės auklėtoja nusivežė mus į Pavenčių cukraus fabriką, pamatėme visą cukraus gamybos procesą, aplankėme dar ir Daugelių plytų gamyklą. Stebino liepsnojančios krosnys, kuriose degė plytos. Grįždami į Pavenčių geležinkelio stotį traukėme geležinkelio pylimu. O čia ir tiltas per Ventos upę. Pėstiesiems geležinkelio tilto pakraščiais buvo padėtos lentos, per bėgių vidurį taip pat buvo trys lentos. Keletas berniukų per tiltą ėjo tomis lentomis. Nieko negalvodama ir aš paskui juos, nes pylimu irgi ėjau išilgai bėgių. Dieve, kaip išsigandau: lentos siauros, iš šonų tarp špalų tarpai, o apačioje srauni upė. Ėjau drebdama, nes grįžti nebuvo galima. Pagaliau pasiekiau krantą. Auklėtoja elgėsi labai neatsakingai, leidusi vaikams eiti kaip kas nori. O jei būtų važiuavęs traukinys...

Baigiantis spalviui gimnazija organizavo ekskursiją į Kauną. Ji kainavo 5 litus. Labai troškiau pamatyti Kauną. Paskambinau telefonu tėveliui į Luokės pieninę ir paprašiau leidimo važiuoti, jis leido. Pinigais sušelpė dėdiena Kotryna, kuri tais metais su Raimundu gyveno Telšiuose. Jis mokėsi aštuntoje klasėje, buvo tik 16 metų. Dėdienė prižiūrėjo sūnų, kad mokytųsi ir gimnazijų baigtų. Man tai buvo laimė, nes dėdienė retkarčiais nusivesdavo į kiną ar į atvažiuosį gastrolių teatrą, pamalonindavo skanėstais.

Ekskursijoje buvau tik aš viena pirmokė kiti – žymiai aukštesnių klasių. Nebeprisimenu koks mokytojas vadovavo ekskursijai, tačiau aš niekam nerūpėjau.

Nakvojome Gardino gatvės mokykloje, miegojome ant ištiestų ant grindų čiužinių, į nepatogumus nekreipėme dėmesio. Aplankėme katedrą, zoologijos muziejų, Karo muziejų „XX amžiaus“ laikraščio spaustuve. Vakare ėjome į operą, matėme „Pikų damą“. Operos nesupratau, programos man niekas nedavė. Teatre sėdėjome įvairiose vietose, man teko bilietas antro aukšte šoninėje ložėje. Po spektaklio visi nuskubėjo į rūbinę, stovėjau ir aš eilėje. Kol apsiirengiau, mano bendrakeleivės jau buvo išėję. Teko vienai vakare nepažįstamame mieste eiti nakvynėn. Ėjau žiūrėdama į krautuvų vitrinas. Nepaklydau.

Kitą dieną pietavome „Pieno centro“ kavinėje, sėdėjome prie atskirų staliukų. Kol susimokėjau už pietus, užtrukau. Mano draugai jau buvo išėję. Turėjome eiti į Karo muziejų. Nežinėjau kur jis yra. Gatvėje stebėjau sutinkamų gimnazistų kepuraites, gal pamatysiu su Telšių gimnazijos emblemą. Nei vieno nesutikau. Prekeivių paklausiau, kur yra Karo muziejus. Parodė. Nuėjusi jau radau visus nusirengusius ir laukiant ekskursijos pradžios. Niekas manęs nepasigedo...

Grįžome taip pat traukiniu. Važiavau tik iki Tryškių stoties, iš ten pašto arkliu parvažiavau namo į Luokę. Ši

kelionė į Kauną man parodė, kad galiu būti savarankiška.

Mūsų klasė buvo antrame aukšte, prieš ją, kitoje koridoriaus pusėje, buvo aštuntokų klasė, kurioje mokėsi ir mano pusbrolis ir kartu su manim pas Osmulkevičius gyvenantis Aldonos Grubliauskaitės brolis Vladas. Visus aštuntokus pažinojome, jų tarpe buvo iškilių asmenybių tai Lidija Kupstaitė, per vakarus nuostabiai deklamuojanti eilėraščius, ir Jurgis Gaižauskas ir kiti.

Prieš pamokas visa gimnazija susirinkdavome antro aukšto hole bendrai maldai, direktorius pranešdavo savo nurodymus ar kokias tai svarbias žinias, po ta išsiskirstydavo po klases. Per pertraukas sukurdavome ratus tame pačiame hole. Kartą per pertrauką pamačiau, kad prie mano pusbrolio švarko nugaros prikabinta ilga popieriaus skiautė su koku tai užrašu. Mačiau, kad eidami gimnazistai šaipėsi. Žengiau prie Raimundo ir popierių nuplėšiau, jis to net nepastebėjo. Tik vėliau išbarė, kad aš norėjusi jam ką tai prie švarko prisegti.

Piešybos mokytojas Sidabras nusivedė mūsų klasę į „Alkos“ muziejų. Apžiūrinėjant eksponatus, kai kurie berniukai išdykavo ir nuvertė nuo postamento gipsinį biustą. Buvo baisus nemalonus mokytojui, o išdaigininko Jucevičiaus tėvai už sudaužytą biustą tikriausiai turėjo sumokėti.

Mokslas pasibaigė birželio 15 dieną. Visa gimnazija organizuotai nuėjome į Katedrą ir išklusėme Šv. Mišias. Pusbrolis Raimundas tą dieną gavo brandos atestatą, o aš baigiau pirmąją klasę. Buvau trečioji mokinė klasėje. Mama atvažiavo manęs parsivežti. Kol buvau gimnazijoje ji nuėjo aplankyti dėdienes į Kalno gatvę.

Pasibaigus paskutinei pamokai, tikriau atsiveikimo iškilėms, aš taip pat ėjau pas dėdienę. Prie Katedros,

Kauno gatvės pradžioje, prie prelado Juodaičio namų, ant šaligatvio pamačiau stovinčius du kunigus. Juos aplenkdamas išgirdau kaip vienas pasakė: „Šiandien sovietų armija peržengs Lietuvos sieną...“ Atėjusi pas dėdienę papasakojau išgirstą naujieną. Nei dėdienė, nei mama nenorėjo tuo patikėti tačiau tuoj prabilo radijas ir patvirtino mano atneštą žinią, o gyventojus prašė laikytis rimties.

Dėdienė tuoj pradėjo raudoti sakydama: „Mes jau seni, bet ką jūs vaikai darysite, kaip jūs gyvensite?“ Ji Rusijoje Jau buvo patyrusi bolševizmo siaubą. Visi išsigandome...

Visas gyvenimas apvirto aukštyn kojomis. Po poros dienų pamatėme per Luokę važiuojančius sovietinius kareivius. Jie važiuojo vienkinkiais, žemomis gardimis vežiniais, buvo apsivilkę nublukusiomis palaidinėmis, kojos buvo apvyniotos bintais – buvo apsiavę trumpaauliais kerzavais batais. Pravažiavo ir kelios „polutorkos“ – nedideli, žalsvai nudažyti sunkvežimiai. Mes prie tokių vaizdų buvome neįpratę. Lietuvos kareiviai visada buvo pasitempę, apsivilkę gražiomis žaliomis milinėmis ir mundurais, avėjo blizgančiais odiniais auliniiais batais, o karininkai savo laikysena traukė visų žvilgsnius...

Vieną dieną mums valgant vakarienę į mūsų namus užėjo rusų karininkas. Tėvai gerai kalbėjo rusiškai. Pakvietė jį prie vakarienės stalo. Jis visai nemokėjo naudotis stalo įrankiais, net nežinoję kaip apsitempti duoną su sviestu – pamėgęs duonos riekę ją braukė per sviestinėje įdėtą sviestą. Žiūrėjome į jį nustebę...

Visur prasidėjo mitingai. Senieji tarnautojai dirbę valsčiuje, pašte, policininkai buvo atleisti. Buvo sukurta milicija iš nemokytų kaimo vyrų. Dvarų turtas buvo nusavintas. Stambesni ūkininkai buvo paskelbti buožėmis, liaudies priešais, jiems buvo nurožta dalis žemės – palikta tik 30 ha, buvo nacionalizuotas pramonės įmonės, parduotuvės. Buvo nacionalizuota ir dėdės vaistinė Žarėnuose.

Rugpjūčio mėnesį į Luokę atvažiavo du jauni korespondentai rinkti žinių apie Tada Blindą, kuris buvo paskelbtas „svieto lygintoju“. Miestelyje korespondentams patarė eiti pas Kazimierą Juškevičių, vieną iš seniausių miestelio gyventojų. Naujai valdžiai reikėjo naujų, iš liaudies kilusių didvyrių, senieji Lietuvos didvyriai jai nebetiko.

Atėję pas senelį korespondentai paprašė papasakoti apie Blindą, paklausė ar jį prisimena. Aš stovėjau šalia senelio ir ištempusi ausis klausiausi. Man buvo įdomu. Iki tol niekada niekas apie jį nekalbėjo, nežinojau, kad toks Luokėje yra buvęs. Senelis papasakojo, kad Tadas Blinda buvo gana pasiturintis ir raštingas ūkininkas. Į miestelį ateidavo visada pasipuošęs auliniiais batais, apsivilkęs žiema su trumpais kailinukais, vasarą – su žiponu. Bet turėjo sutelkęs vyrų šaiką ir užpuldinėdavo turtingesnius ūkininkus. Su žandarais rasdavo bendrą kalbą. Vieną lemtingą jurginių jomarko dieną jis atėjo į Luokę. Einant į miestelį jį pamatė akėjęs dirvą senelio brolis Jonas. Blinda tą dieną buvo apsiavęs naginėmis. Kai jie pasisveikino, Jonas paklausė: „Ponas Blinda ko toks nepasirėdęs?“. Blinda atsakė, kad gaudęs upėje žuvis su persteke ir persidūręs koją. Žmonės kalbėjo, kad koja jam buvo peršauta vieno ūkininko užpuolimo metu...

Užėjęs pas Telšių gatvėje tada įsikūrusią smuklininkę, Blinda gėrė ir valgė alkieriuje. Smuklėje buvę bernai nutarė Blindą pamokyti. Jie atsiskakė šinkorkai mokėti už išgertą „arielką“. Smuklininkė pasiskundė Blindai. Jis, išėjęs pas vyrus, pasakė: „Vyrų, jei gėrėte, reikia užmokėti...“ Vienas vyrų iš užpakalio Blindai trenkė per galvą geležiniais pančiais. Blinda parkrito, jį pradėjo mušti ir kiti. Ištempė į lauką. Kažkas sušuko: „Muša Blindą“. Subėgę žmonės pradėjo svaidyti į Blindą akmenis. Atbėgo žandarai ir leisgyvj Blindą nutempė į valsčių. Mano senelis Kazimieras atvedė Blindą kunigą. Blinda buvo be sąmonės. Kunigas jam sakė: „Jei girdi mane, paspausk man ranką“, bet Blinda nereagavo ir tuoj numirė. Užkasė Blindą Luokės kapinių šiaurinėje pusėje už griovio – nešventintoje žemėje. Vokiečių okupacijos metais mamą man parodė Blindos kapą, apžėlusį žole, ant jo nebuvo jokio kryžiaus. Mama pažinojo Blindos dukteris, jos ateidavo apsipirkti į mamos krautuvę, gyveno netoli – Kinčiulių kaime.

Korespondentai senelio paklausė ar Blinda atėmęs ką iš turtingesniųjų, duodavo neturtingesiems. Senelis juokdamasis atsakė: „Kad atimdavo – girdėjau, bet, kad būtų kam davęs, to nežinau...“ Korespondentai, aišku, nusivylė...

Rudenį didelės permainingos įvyko ir gimnazijoje. Uždarė žydų gimnaziją ir jos mokiniai atėjo mokytis kartu su mumis. Iš antro aukšto hole dingo Vyskupo Motiejaus Valančiaus portretas, iš klasių kryžiai. Nebebuvo tikybos pamokų, nei maldos prieš pamokas. Vietoje direktoriaus Samulionio buvo paskirtas naujas direktorius Vaclovas Rubaževičius. Steigėsi komjaunimo ir pionierių organizacijos. Pasikeitė visa gimnazijos tvarka, dabar mūsų antra klasė tapo šešta, o aštunta – dvylikta. Mūsų šeštos dabar buvo dvi klasės berniukų ir mergaičių. Mokinių sumažėjo, nors atėjo žydų gimnazijos mokiniai. Klasėje nebebuvo Reginos Vosyliūtės, nei Laimos Pulkauninkaitės. Julius Dambrauskas liko antriems metams. Nors buvo gabus, bet tingėjo ir prisirinko dvejetų. Iš Luokės valsčiaus dabar mokėmės gimnazijoje tik penki: aš, Aldona Grubliauskaitė, Vladas Jankauskas, Vanda Saukaitė ir Volfas Zifas.

Mano šeimnininkai Osmulkevičiai repatrijavo į Vokietiją, jų namuose apsigyveno rusų karininkų šeimos. Aš apsigyvenau pas buvusį knygyno savininką Milevičių. Gyvenome septyni mokiniai, ponia Milevičienė mums virdavo valgę.

1936 m. Luokės mokyklos 3-čio skyr. mokiniai.

1937 m. Luokės mok. 4-as skyrius po egzaminų.

Lietuva buvo „priimta“ į Sovietų sąjungą ir tapo sovietine socialistine respublika, senoji Lietuvos santvarka buvo pasmerkta. Prasidėjo areštai, dauguma aukštųjų valdininkų ir visuomeninių organizacijų vadovų atsidūrė kalėjime.

Nelaimės neaplenkė ir Luokės. Dotnuvos žemės ūkio akademijos studentas, mano krikštamatės sūnus, Albinas Petkevičius 1940 m. spalio 23 d. parvažiavo namo į Luokę. Nuėjo pavalgyti į buvusių tėvų namų valgyklą. Čia susiginčijo su Luokės komjaunuoliais. Valgykloje buvęs milicininkas, rusas Bulys iš Petraičių kaimo, stvėrė Albiną už marškinių ir norėjo nuvesti į miliciją. Kažkas gatvėje sušuko „Mušasi“. Netoli buvęs milicininkas Remėza, įbėgęs į valgyklą, nieko nesiaiškindamas, šovė į Albiną, peršovė ir Albiną laikiusio milicininko Bulio ranką. Albinui pataikė į širdį... ir jis krito negyvas. Petkevičiai neturėjo kur pašarvoti Albino. Mama pasiūlė jį šarvoti mūsų namuose. Miestelis pradėjo bruzdėti, net buvo kreiptasi pagalbos į kariuomenę. Iš Dotnuvos ruošti į laidotuves atvažiuoti studentai. Luokės klebonas Jurgis Daniusevičius, bijodamas tolimesnių jaunimo išsišokimų, paprašė Petkevičių laidotuves paskubinti. Atvažiavę studentai jau rado supiltą Albino kapą...

Netektys palietė ir mūsų šeimų. Rugpjūčio mėnesio pabaigoje staiga mirė mano dėdienė Kotryna, dėdės Prano – Žarėnų vaistinininko žmona. Jai buvo 48 metai. Pusbrolis išvažiavo studijuoti mechanikos į Kauną. Dėdė liko vaistinės vedėju Žarėnuose.

O 1941 m. kovo 3 d. mirė mano senelis, Kazimieras Juškevičius. Jis gripu sirgo vos savaitę, jam buvo 82 metai. Mirdamas, jis prašė, kad tėvai persikeltų gyventi į Varnių gatvėje buvusią jo sodybą. Tėvai taip ir padarė, o mūsų namuose miestelio centre buvo įrengta valdiška kepykla. Tėvelis iš pieninės perėjo dirbti vyr. buhalteriu į kooperatyvą.

Gimnazijoje buvo pradėta visus mokinius skiepyti nuo visokių ligų. Tarpukario Lietuvoje tos mados nebuvo. Aš labai bijojau injekcijų, bet savo baimės nedrįsau parodyti. Suleido man kokią tai vakciną ir aš rimtai susirgau. Pakilo temperatūra ir Milevičiai net pakvietė gydytoją. Po savaitės šiaip taip pasveikau. Bet skiepai man visada buvo pražūtingi.

1941 m. pavasarį gimnazijoje buvo paskelbtas skaitovo konkursas. Mokytoja Inkenaitė tam iš klasės išrinko mane, turėjau deklamuoti Maironio eilėraštį „Vakaras ant keturių

Kantonų ežero“. Kai prisistačiau salėje organizatoriams, jie man vietoje deklamacijos liepė paskaityti kažkokį tekstą, kurio iki tol nebuvo mačiusi. Skaityti aš nebuvo pasiruošusi, bet prieštarauti nedrįsau, maniau, kad tokia tvarka. Mokytojos Inkenaitės arti nebuvo. Aišku, man nepasisėkė. Kiti deklamavo eilėraščius, o ištrauką iš V. Krėvės „Bobules vargų“ nuostabiai gražiai perskaitė septintos klasės mokinė, totoriukė Lionė Rajeckaitė. Jai skaitant, atrodė, kad bobulė yra čia pat... Ji laimėjo pirmą vietą, o man tai buvo pirmoji nesėkmė...

Atmosfera šalyje buvo įtempta. Gatvėmis, Telšių grindiniu, į vakarus dundėjo rusų tankai, padangėje leidami dūmų juostas skraidė lėktuvai. Netoli Telšių, Eigirdžiuose buvo statomas didelis aerodromas, jo statybose priverstine tvarka turėjo dalyvauti ir gyventojai. Prasidėjo suėmimai. Telšių kalėjimas buvo pilnas kalinių, jų tarpe buvo ir moksleivių. Visi kalbėjo, kad greitai bus karas...

Luokėje prieš gegužės 1-ąją buvo suimta daug žmonių, jų tarpe buvęs viršaitis J. Kirlys, mano krikštijamas sūnus Justinas Petkevičius, kurio vestuvėse prieš tris metus dalyvavau ir aš, ūkininkai man gerai pažįstami K. Sudaris, A. Tūma, V. Poškovičius, S. Šalkauskis ir dar kiti stambesnieji ūkininkai, tarnautojai. Kur kaliniai išvežti, niekas nežinojo. Valdžia aiškino, kad Luokėje turėjęs būti sukilimas, kad suimtieji ruošėsi apšaudyti Gegužės 1-osios demonstraciją. Areštai tęsėsi tiek Luokėje, tiek Telšiuose.

Mažesnėms klasėms mokslas pasibaigė birželio 1 d. ir aš parvažiavau namo. Man jau buvo 13 metų. Tėvelis pasakė, kad Luokės pieninės buhalteris Kazys Gelgutas norėtų, kad aš Telšių žemės ūkio skyriuje nurašyčiau Luokės valsčiaus ūkininkams 1941 m. uždėtas pieno prievoles, už darbą žadėjo sumokėti. Labai apsidžiaugiau, norėjau turėti nuosavų pinigų ir pasijutau net gerokai paaugusi.

Mama nuvežė mane į Telšius, apsigyvenau pas savo šeimnininkus Milevičius, o pirmadienį nuėjau į Žemės ūkio skyrių, kuris buvo šalia. Maloniai mane priėmė. Žemės ūkio skyriuje dirbo man gerai pažįstama Janina Atkočiūnaitė iš Žarėnų. Ją vadindavome Janka. Ji buvo baigusi šešias gimnazijos klases, atėjus sovietams ir atleidus tėvą iš Žarėnų policijos nuovados viršininko pareigų, pradėjo dirbti. Januos tėvai apsigyveno 8 km. už Luokės Upynoje, kur turėjo nedidelį ūkį.

Janka pasisodino mane prie savo stalo, prieš save, padavė dokumentus ir parodė ką reikia daryti. Taip dirbau 10 dienų ir birželio 14 d. rytą darbą pabaigiau. Staiga paskambino tėvas ir liepė man skubiai eiti namo, pasakė, kad priešais išsiūs arklį. Nieko nepaaiškino. Paklausiau ar pasiimti popierius, pasak, kad pasiimčiau. Skubiai atsisveikinau su Janka, iš Milevičiaus pasiėmiau savo atsivežtus rūbus ir išėjau Luokės link. Už 7 km, prieš Viešvienių, pamačiau keliu atvažiuojant sunkvežimį. Perlipau per griovį ir laukiau kol sunkvežimis pravažiuos, vieškelis buvo siauras. Pamačiau sunkvežimyje sėdinčius žmones ir stovinčius kareivius, nespėjau jų gerai žiūrėti ir sunkvežimis pralėkė. Vėl grįžau į kelią ir ėjau toliau. Greitai sutinau ir mūsų vežiną.

Grįžusią namo mama paklausė, ar nesutikau sunkvežimio su kareiviais. Pasakiau, kad sutikau. „Šiandien išvežė Gelgutus, Sūdimtus, Genovaitę Petkevičienę, Justino žmo-

na, su sūneliu, Gudavičius, mokytoją Mikalauskienę su vaikais. Norėjo išvežti suimto prekybininko Jucio žmoną su dukrele, bet jų nerado namuose...“

Pasirodo, iš Upynos išvežė Jankos Atkočiūnaitės tėvus ir brolių, o Janką Atkočiūnaitę vėliau paėmė iš Telšių. Janinos brolis iš pirmos tėvo santuokos, gyveno Telšiuose ir dirbo atsakingą darbą Telšių apskrityje vykdomajame komitete. Atkočiūnienė iš vakaro buvo atvažiavusi dukros ir posūnio aplankyti. Šis prašė pamotės nevažiuoti namo tą vakarą. Tikriausiai žinojo apie numatomus trėmimus, bet motinai nieko nepasakė. Ji sugrįžo į Upyną. Praėjus frontui, 1941 m. liepos mėnesį Atkočiūnaitė Telšiuose sušaudė...

Tėvai tikėjosi, kad ir juos išveš, todėl mane ir atšaukė iš Telšių. Mama siuvo maišus... Sekmadienį, birželio 15 d., iš Luokės dar išvežė darbininką Stasiulį ir neturtingos našlės Gedvilienės dukrą Julę. Jule dirbo statomame Eigirdžių aerodrome. Kareiviai pasiėmė seniūną Mironą ir išvažiavo į Eigirdžius Julės ieškoti. Gedvilienė vertėsi verpdama vilnas, įdėti į kelionę dukrai neturėjo ko. Mano mama davė Julei lašinių ir duonos kepalą. Kol vežė turtinguosius kai kas gal ir džiaugėsi „Buržujus veža“, bet kai įsodino į mašiną Stasiulį ir devyniolikmetę Julę, visi išsigando, niekas nebesijautė saugus. Valdžia aiškino, kad Stasiulis „turėjęs ilgus pirštus“, o Julė buvo „prostitutė...“ Matyt, kas nors keršijo Julei...

Tėvelis mano darbą atidavė pieninei ir nors vyr. buhalteris Kazys Gelgutas buvo išvežtas, pieninė man sumokėjo 150 rublių. Labai tuo džiaugiausi, tai buvo pirmieji mano pačios uždirbti pinigai. Mama už juos nupirko man vasarnius batelius ir šilkinį apatinuką.

Atėjo sekmadienis, birželio 22 diena. Išaušo gražus, saulėtas rytas. Luokės bažnyčioje vyko šv. Jono atlaidai, į juos visada suvažiuodavo daug žmonių ne tik iš Luokės parapijos. Paryčiui girdėjosi garsūs sprogimai, žmonės miestelyje kalbėjo, kad tikriausiai prasidėjo karas. Tačiau miestelio valdžia į tuos gandas nereagavo, net surengė per miestelį komjaunimo krosą, o vakare gegužinę Mockaus alksnyne. Po pietų parėjus tėvelis įsijungė radiją. Pasigirdo Molotovo balsas. Jis pranešė, kad šalį užpuolė Vokietija ir tikino žmones, kad sovietine armija pasiruošusi atremti priešą, kad karas bus laimėtas ir priminė Napoleono žygį į Rusiją. Man Molotovo žodžiai apie Napoleoną įstrigo atmintin. Visą karo metą juos prisiminiau.

Hitleris jau metai šeiminkavo Europoje. Jau buvo okupuota Austrija, Čekoslovakija, nuo Lietuvos atplėštas Klaipėdos kraštas, užpulta Lenkija, jau paklupdyta Prancūzija... Lietuvoje žmonės galvojo, kad nežiūrint Sovietų Sąjungos su Vokietija pasirašytą sutartį Vokietija vieną dieną puls ir Sovietų Sąjungą.

Tačiau sovietinei valdžiai vokiečių puolimas buvo netikėtas. Jau birželio 22 popietėje per Luokę pradėjo lėkti į rytus polutorkės su kėbuluose sėdinčiomis mo-

terimis ir vaikais, tai rusų karininkų šeimos bėgo tolyn nuo karo. Vakare prasidėjo ir kariuomenės judėjimas. Mūsų Varnių gatve į vakarų pusę pradėjo važiuoti rusų tankai. Nuėjome miegoti sūnerimę.

Rytą tėvelis išėjo į darbą, mama – pasidairyti į miestą. Krautuvėse buvo žmonių grūstis, pirkto druską, cukrų ir ką tik galėjo gauti. Atskrido vokiečių lėktuvas, žemai skridamas jis apžvalgė vietovę, net pašaudė iš kulkosvaidžio. Išsigandusios su sese sukritome į serbentų krūmų savašyną. Per netoli esančias ganyklas traukė rusų tankai.

Iš miestelio parėjo tėvai, tėvas skubiai pakinkė arklius, mama greitai sumetė kokią tai mantą, pasodino mudvi su sese, kuriai buvo šešeri metai, ir nuvežė į Pašatriją pas mamos giminaičius Butautus, šalia kurių buvo ir mūsų žemė. Mus iškrovė sugrįžo atgal. Tik staiga žemę sudrebino bausis trenksmas ir į padangę iškilo didelis stulpas dūmų ar dulkių. Buvo susprogdintas Eigirdžių

aerodrome bombų sandėlis. Greitai pasigirdo nauji sprogimai čia pat – Luokėje. Vokiečiai bombardavo per Sauslaukę traukiančius tankus, bombos sprogo vos keli šimtai metru nuo mūsų namų.

Miestelyje kilo panika, žmonės puolė slėptis kur kas galėjo. Kartu su tėvu dirbęs kooperatyvo kasininkas Kaubrys išlėkė į lauką ant stalo palikęs krūvą pinigų ir atidarytą seifą. Mūsų tėvas buvo drąsesnis... Po bombardavimo per miestą toliau į rytus lėkė automašinos, pirmadienio vakare iš Luokės į rytus arkliais išvažiavo Luokės valdžia – vykdomojo komiteto pirmininkas Simanavičius su šeima ir partorgas Sutkus.

Nakvojome Pšatrijoje daržinėje ant šieno. Tėvai mūsų alksnyne sukaldė aptvarą ir iš Luokės čia parvežė kiaules, karvės jau senai ganėsi alksnyne.

Antradienį pas Butautus atvažiavo kelios Luokės žydų šeimos. Mama juos pamačiusi patarė kuo greičiau toliau važiuoti į rytus, tuo labiau, kad visi turėjo arklius. Vokiečiai artėjo, mana žydams aiškino, kad vokiečiai jų nepagailės. Trečiadienio rytą žydai išvažiavo, bet ketvirtadienį sugrįžo, aiškino, kad jiems pasakė, kad per Ventą susprogdintas Kuršėnų tiltas, kito tilto, nei brastos, jie neieškojo.

1939 m. pabaigus Luokės mokyklą. Aš antroje eilėje centre.

1942 m. Telšių gimnazijos 4-ji klasė.

Iš Luokės atvažiavo klebonas J. Daniusevičius, vikaras ir jiems šeiminkavusi klebono dukterėčia Jadvyga. Toluomoje girdėjosi arnotų gausmas ir bombų sprogimai, kurie vis artėjo. Vakare pasigirdo ir kulkosvaidžių papliūpos, visi pasislėpėme alksnyne dauboje, visi, apie 20 žmonių, sukritome, kur galėjome, virš mūsų galvų, čežindami medžių lapus, lėkė patrankų sviediniai, girdėjosi kulkosvaidžių kalenimas. Gulėjoje prisispaudę prie žemės, kartu ir lietuviai, ir žydai, ir kunigai. Visi meldėmės ir bijojome pakrutėti. Atrodė, naktis niekada nesibaigs. Paryčiui šaudymas nutilo, įsidrąsinome ir vienas paskui kitą sugrįžome į sodybą, šalia pirtelės buvo sproges sviedinys, kiti nulėkė toliau...

Tėvai išėjo į Luokę apsidairyti, greitai išvažiavo kunigai ir žydai. Sugrįžę tėvai pasakojo, kad miestelis pilnas vokiečių. Pakinkė arklius ir parvežė mus namo. Važiuojant matėme kaip virš alksnyų skraidė keistas dvikamienis vokiečių lėktuvas, beveik liesdamas medžių viršūnes. Matyt, tai buvo žvalgybinis lėktuvas, kuris tikrino apylinkes ar nėra kur likusios sovietinės kariuomenės. Daugiau tokių lėktuvų niekada nemačiau.

Mūsų sodyba buvo pilna vokiečių. Jie iki pusės nusiengė prausėsi tvarkėsi, kai kurie ieškojo tvarte kiaulių. Klausinėjo mamos: „Švain, švain...“ Po kiek laiko iš kažkur atsinešė papjautą kiaulę, pakabino ją ant obels sakos ir su visais lašiniais nudyrė jai odą. Odą numetė o skerdieną pradėjo doroti ir gaminti sau pietus.

O Varnių gatve į rytus traukė armija – kareiviai važiuo mašinomis, motociklais ir dviračiais, pėsčių nesimatė. Traukė tankai ir pabūklai... Milžiniška galybė ritosi į rytus, atrodė, jai ir galo nebus. Miestelio viduryje prie kooperatyvo stovėjo pašautas rusų tankas. Tačiau miestelis nenukentėjo, tik ganyklose žiojėjo didžiulės, gal 10 m. skersmens, bombų išmuštos duobės. Į sode stovėjusį avilį buvo įsmigusi skeveldra.

Ne visi žmonės iš miestelio buvo pasitraukę, kai kurie likę pasipelnė išplėšę parduotuves, o gal ir butus...

Per radiją iš Kauno girdėjosi Lietuvos himnas ir piliečiai buvo raginami grįžti į savo darbovietes, kuriose dirbo iki sovietinės okupacijos.

Prasidėjo naujoji, jau vokiečių okupacija. Miestelyje stovėjo vokiečių dalinys, o mokykloje buvo karo ligoninė. Frontas sparčiai ritosi į rytus, atrodė, sovietai čia niekada nebesugrįš. Iš miškų ir apylinkių į Luokę po vieną ir grupėmis, ant lazdos prisirišę baltą skudurą, ateidavo sovietiniai

kareiviai. Juos vokiečiai išveždavo į Šiauliuose įsteigtą belaisvių stovyklą.

Po kelių dienų Luokės šventoriuje vokiečiai palaidojo apie 26 žuvusių apylinkėse vokiečių karių. Jų palaikai buvo baltuose karstuose. Nubėgau ir aš pažiūrėti šių laidotuvių. Pastorius sukalbėjo maldą, kareiviai iššovė salvę, karstus užkasus kiekvienam buvo įkastas nedidelis kryželis su lentele, kurioje buvo užrašytas žuvusiojo vardas ir pavardė. Po pusmečio juos perkėlė į Telšius ir perlaidojo Mažosios bažnytelės šventoriuje kartu su kitais Telšių apskrityje žuvusiais vokiečių kariais.

Luokėje susikūrė sukilėlių būrys. Prasidėjo komunistų areštai. Luokės žydai buvo iš miestelio iškeldinti ir apgyvendinti Prižginto dvare už poros kilometrų.

Netoli Telšių Rainių miškelyje buvo surasti nukankinti 73 Teisių kalėjimo kaliniai. Jų tarpe buvo ir luokiškių: S. Jocys, nedidelės krautuvės savininkas, policininkas J. Truška, ūkininkai Č. Šalkauskis, P. Maskolenka, A. Jgminas iš Kirklių, neturtingas darbininkas A. Simutis iš Kaunatavos. J. Truską žmona parvežė į Luokę ir kapinėse palaidojo. Kiti buvo palaidoti bendrame kankinių kape Telšiuose.

Į Luokę parvežė ir Pravieniškėse nušautą Oną Beraitę-Indriuškiene. Jos vyras buvo kalinių stovyklos prižiūrėtojas. Bėgdami sovietai Pravieniškėse neskirstė kur savi, kur svetimi, buvo sušaudyti visi. Bėrai gyveno Varnių gatvėje, buvome Onos vestuvėse.

Liepos mėnesį į Luokę pradėjo grįžti sovietų prieš Gegužės 1-ąją areštuoti luokiškiai. Dalis jų buvo išvaryti sušaudyti į Červenę. Tačiau Dievas buvo maloningas. Červenėje žuvo tik buvęs Luokės valsčiaus sekretorius A. Niemčauskis. K. Sudariui pavyko pabėgti varant kalinius per Minską, Juozas Taraška, mano krikštamotės brolis, pabėgo užskridus vokiečių lėktuvui, broliams Grūšams ir Viktoravičiams pasisekė išlysti iš po lavonų krūvos ir pabėgti. Jie krito žemėn kareiviams dar nespėjus iššauti. Mario krikštamotės sūnų Justiną Petkevičių sušaudė, išvežė iš Kauno kalėjimo, Polocko srityje, kitiems pasisegė išsilaisvinti iš Kauno kalėjimo prasidėjus sukilimui.

Šie įvykiai bei birželio 14 d. trėmimai labai sukietino žmonių širdis ir jie išliejo savo pyktį ant likusių eilinių komunistų, nes visi vadovai spėjo pasitraukti į Sovietų Sąjungą. Netoli Luokės Rūdupių miškelyje buvo sušaudyta 14 komunistų ar jiems prijautusių. Keletą luokiškių, jų tarpe ir komjaunuolių, suėmę išvežė į Telšius, po trijų mėnesių kalinimo, kalėję Telšių kalėjime buvo atvesti į Telšių turgaus aikštę, čia vokiečiai perskaitė jiems amnestijos raštą ir išreiškė viltį, kad jie bus vokiečių valdžiai dėkingi. Juos paleido.

Man nuo visų išgąsčių ir pergyvenimų nušašo visa galva, po oda liūliavo pūliai. Mama nukirpo plaukus ir gydė visokiomis liaudiškomis priemonėmis. Niekas nepadėjo. Po dviejų savaičių, nuvedė pas gydytoją Sinkevičių. Jis apžiūrėjęs paskyrė man 10 kalcio chlorido injekcijų. Kasdien vaikščiojau pas daktarą ir jis man į veną leido vaistus. Palengva galva pradėjo gyti.

Liepos pabaigoje Gudiškės miškelyje šalia Prižginto dvaro buvo sušaudyti Luokės žydai vyrai, jų tarpe ir Luokės

vaistinininkas Ch. Zifas ir mano bendraklasis, jo sūnus Volfas. Žydės moterys buvo išvežtos į Telšių getą Rainiuose.

Vokiečiai visur išklijavo skelbimus, kad jei bus nužudytas bent vienas vokiečių, 4 km. spinduliu visi gyventojai bus sušaudyti. Skaičiau tokį skelbimą. Koks baisus dalykas yra karas...

Rugpjūčio mėnesį Luokės gyventoja, našlė Mikutavičienė gavo per Raudonąjį kryžių iš Sibiro atsiųstą telegramą. Ją atsiuntė ištremta iš Kauno jos duktė, agronomė. Su ja mano mama ėjo kartu į mokyklą. Telegrama buvo parašyta prancūziškai. Mikutavičienė atnešė telegramą mano tėveliui ir prašė perskaityti. Gal jis gimnazijoje buvo mokęsis prancūzų kalbos, nežinau, bet telegramą perskaitė. Mikutavičienė rašė, kad su vaikais yra Sibire ir kad jos vyras yra atskirtas. Tėvas nelabai suprato žodžius „*Mon mari est aparte*“. Kai nuvažiauvau į gimnaziją paklausiau mūsų prancūzų kalbos mokytojos p. Tornau ką šie žodžiai reiškia. Ji patvirtino, kad „vyras yra atskirtas“. Supratau, kaip svarbu yra mokėti užsienio kalbas, niekada nežinau kada galį jų prireikti.

Nežiūrint sėkmingo vokiečių žygiavimo į rytus, kai kurios Lietuvos vietovės labai nukentėjo. Buvo sudeginti ir sugriauti Šiauliai, nukentėjo Kelmė, sudegė Žarėnai, o juose Žarėnų vaistinė ir visas dėdes Prano turtas. Po fronto sugrįžę iš kaimo, sodybos vietoje rado tin nuodėgulus. Raimundas žarstydamas namo pelenus, surado savo mamos auksinį žiedelį. Tik toks liko mamos prisiminimas...

Dėdei Pranui naujoji farmacinė valdžia pasiūlė vaistinininko vietą Luokėje. Vaistinininkų trūko, nes žydai buvo atleisti. Jis buvo atvažiavęs apžiūrėti vaistinės, bet jam mielesni buvo Žarėnai, kur buvo likęs ir jo žemės gabalas šalia kapinių. Žarėnų vaistinei atkurti buvo atiduoti Kuršėnuose uždarytos antros vaistinės baldai ir dėdė Žarėnuose vėl atidarė vaistinę Telšių gatvės gale, kur buvo išlikusių nesudegusių namų.

Atėjo rugsėjis. Prasidėjo mokslo metai gimnazijoje. Gimnazijoje vėl permainingos. Nebebuvo žydų mokinių. Dabar žydai turėjo vaikščioti gatvės grindiniu ir nešioti geltonas žvaigždes ant krūtinės ir nugaros. Sutikau grindiniu einančią savo klasės draugę Chają, sustojome persimesiti pora žodžių. Ji stovėjo ant grindinio, aš ant šaligatvio. Buvo jos labai gaila, bet niekuo jai negalėjau padėti, net ir paguosti...

Į gimnaziją vėl sugrįžo kryžiai ir ryto malda, ir kapelionas. Direktorius liko tas pats. Nebeliko inspektoriaus Jančio, atrodo, kad jis tragiškai žuvo lageryje. Vietoje P. Jančio inspektoriaus buvo B. Valiušaitis, vėliau mums dėstęs matematiką.

Mokslas vėl buvo pertvarkytas. Iš šeštos klasės sugrįžome į ketvirtą. Mergaitės ir berniukai mokėsi atskirose klasėse. Vietoje prancūzų kalbos buvo vokiečių kalba, nebėliko rusų kalbos, mokėmės lotynų. Lietuvių kalbos mūs mokė mokytojas Feliksas Kudirka, turėjęs savo mokymo metodiką. Mūsų auklėtoja liko ta pati – p. Jurkienė.

Pirmoje lietuvių kalbos pamokoje mokytojas F. Kudirka davė užduotį – parašyti rašinį apie misų vasaros atostogas. Aš aprašiau savo vasarą patirtus išgyvenimus: pažįstamų tremtį, karo pradžią, baisų siaubą alksnyne naktį

mūšio metu. Mano nuostabai nei vienas mokinys panašaus apsakymo neparašė, gal jie nepatyrė to ką patyriau aš. Gal mašis juos aplenkė. Mokytojas į klasę atsinešė mūsų ištaisytus darbus ir viešai perskaitė mano rašinį, mane pagirdamas. Jis jam pasirodė įdomiausias. Tačiau buvau padariusi klaidų ir jis buvo įvertintas tik keturiais. Tai buvo mano pirmasis literatūrinis bandymas...

Mokytojo parodytu dėmesiu mano rašiniui džiaugiausi, kaip ir tada, kai būdama ketvirtame skyriuje sėkmingai išsprendžiau „Žvaigždutėje“ atspausdintą rebusą. Jo atsakymą buvau nusiuntusi redakcijai ir kitame numeryje, tarp kitų, išsprendusių rebusą, buvo ir mano pavardė „Regina Stonkutė“.

Man labai patiko žmogaus anatomijos pamokos. Svajojau užaugusi būti gydytoja. Mokytoja Laurinčiukaitė buvo gera, reiklė mokytoja, labai religinga, tačiau drovi. Kartą klasėje viena vyresniųjų mergaičių pakėlusi ranką mokytojos paklausė: „Panele mokytoja, kur yra gimda“. Ant lentos kabojo žmogaus vidaus organų plakatas. Mokytoja labai susigėdo ir skubėdama ranka atsainiai piešinyje virš žarnų apvedė apskritimą. Pasakoti apie lyties organus ji neišdrįso.

Muziką mums dėstė mokytojas Domininkas Andriulis. Jis buvo labai geras mokytojas, mylėjo mokinius. Buvo mažo ūgio. Jo žmona buvo aukšta. Vaikščiodamas mieste mokytojas visada eidavo žmoną laikydamas už parankės, mums mokiniams jų pora atrodydavo labai juokingai. Nors buvau maža, mane mokytojas į chorą priėmė nuo pirmos klasės. Choro užsiėmimai vykdavo po pamokų. Nors buvo karo metas, gimnazijoje vykdavo įvairūs renginiai, kuriuose teidavo pasirodyti ir mūsų chorui. Dainavau chore iki pat jo pabaigos.

1942 m. mokytojo D. Andriulio iniciatyva Telšiuose buvo įsteigta vakarinė muzikos mokykla, mokslas čia buvo nemokamas. Užsiėmimai vykdavo gimnazijos patalpose. Ir aš pradėjau mokytis skambinti fortepijonu pas mokytoja p. Laucevičienę.

Instrumento neturėjau, todėl užduotis paruošdavau gimnazijoje pasilikusi po pamokų. Aišku, to buvo per mažai. Mokslo metams įpusėjus buvo surengtas mokinių pasirodymas visuomenei. Aš turėjau paskambinti nedidelį Čiurlionienės kūrinėlį „Oi, lyja lietus...“ lietuvių liaudies dainos tema. Atsisėdusi scenoje prie fortepijono Pradėjau skambinti. Akies krašteliu dirstelėjau į salę, kuri buvo pilna žiūrovų, pirštas palietė ne tą klavišą ir aš visai susimaišiau... Buvo baisi gėda. Pabaigusi, linkstančiomis kojomis šiaip taip palikau sceną. O, atrodo, kad kūrinėlį buvau gerai išmokusi. Taip mano muzikine karjera ir baigėsi, o aš įgijau scenos baimę...

Nors frontas buvo toli, tačiau karas buvo jaučiamas. Reikėjo vakare užtemdyti langus, miestas skendėjo tamsioje. Maistui buvo įvestas kortelės, nebebuvo galima nusipirkti nei batų, nei audinių.

Mūsų buto šeimininkas Milevičius labai mėgo vaidinti, priklausė prieš karą „Kanklių draugijai“, kuri Telšiuose visuomenei buvo pastačiusi keletu veikalų. Ir vieną dieną jis sumanė ir mus, savo gyventojus, padaryti artistais, nutarė pastatyti Vilkaviškio vaistinininko J. Skinkio komediją

„Žentas A. S.“ Komedijoje buvo pasakojama, kad turtingų tėvų dukra turėjo ištėkėti, jai buvo paruoštas kraitis, papuošta jaunųjų monograma „A.S.“. Tačiau sužadėtuovės iširo ir buvo ieškoma kito jaunikio, kurio inicialą būtų tokie patys. Man teko nuotakos role, mano kambario draugei, bendraklasei Barborai Klemanskytei – motinos, o jaunikio tai pat misų bendraklasiui Stasiui Abramavičiui. Išmokome šią trumpą komediją ir suvaidinome F. Milevičiaus svečiams, susirinkusiems jų valgomajame. F. Milevičius buvo geras žmogus, gelbėjo žydus.

Stasys Abraravičius užaugus tapo kunigu, 1949 m. buvo išvežtas į Baikalo ežero salą, grįžęs klebonavo Žemaitijoje. Remontuodamas bažnyčią nukrito nuo pastolių ir užsimušė.

1941 m. pabaigoje vokiečiai pradėjo dalyti ūkininkams darbams belaisvius iš Šiaulių belaisvių stovyklos. Ir mano tėvai parsivežė ukrainietį Vosylių, dirbusį Leningrade vairuotoju. Jis buvo malonus, darbštus, geras žmogus, visi jį mėgome. Po pusmečio vokiečiai vėl visus belaisvius surinko atgal į Šiaulių stovyklą, kur jie kentėjo badą. Vasylius labai gailėjome. Vieną dieną, man gyvenant Telšiuose Luokės gatvėje, užėjo Vasylius, apsirengęs žalia kario miline. Jis buvo įstojęs į ukrainiečių Vlasovo armiją, kurią vokiečiai organizavo iš belaisvių. Tačiau kai jie turėjo būti pasiusti į frontą, Vasylius dezertyravo, jis negalėjo kovoti prieš savus... Slapstėsi Luokėje pas rusą Maksimovą, kuris gyveno netoli Guivėnų miško. 1943 m. pavasarį kažkas įskundė Maksimovą policijai, kad užsiima spekuliacija ir palaiko ryšius su rusų partizanais. Policija apsupo namą. Vasylius puolė bėgti į Guivėnus, bet buvo nušautas. Mums jo buvo labai gaila.

Vokiečiai pradėjo imti ūkininkų arklius. Kasdien Telšiuose turkaus aikštėje būriavosi žmonės atvedę komisijai arklius, tačiau tai daugiausia buvo kuinai. Kartais tas pats arklys nuo skirtingų ūkininkų eidavo per komisiją. Laimei, mūsų arkliai netiko...

Buvo paskelbta vyrų mobilizacija į armiją. Pradėjo nešioti šaukimus. Kartu pas mano seimininkę gyvenęs, vakarinėje suaugusių mokykloje besimokantis, Stasys Lipskis taip pat buvo šaukiamas į armiją. Atnešdavo jam šaukimą, pamatęs ateinančią pareigūną jis pasislėpdavo šeiminkės kambaryje. Pasakydavome, kad jis išvažiavęs. Šaukimą palikdavo, bet niekada jo neieškojo vakarinėje mokykloje, į kurią kas vakarą eidavo. Nežinau, ar vokiečiai griebėsi kokių priemonių prieš tuos vyrus.

Mūsų šeštoje klasėje (po ketvirtos atsidūrėme šeštoje) mokėsi du broliai – Mykolas ir Algirdas Šaikūnai. Mykolas išėjo į vokiečių armiją ir iš fronto rašė mūsų klasei laiškus. Jis rašė, kad fronte kariauja ir rusų moterys ir būna labai baisu, kai tenka su jomis susiremti...

Po karo Mykolo brolis Algirdas, nenorėdamas eiti į rusų armiją ir, aišku, bijodamas dėl brolio „nusikaltimo“, įstojė į sribus, tarnavo Luokėje, per mano atostogas buvo atėjęs manęs aplankyti.

Nuolat sirgau angina ir daktaras patarė operuoti glandas. 1942 metais, prasidėjus vasaros atostogoms mama mane nuvežė į Telšių ligoninę pas gydytoją Purtokaitę, kuri prieš karą buvo dirbusi Klaipėdos Raudonojo Kryžiaus li-

goninėje. Į ligoninę reikėjo atvežti audinių ar paklodžių tvarsčiams, karo metu visko trūko. Kitą rytą mane operavo. Operacijos metu jaučiau, kaip gerkle žemyn žliaukia kraujas. Daktarė susirūpinusi balsu svarstė: „Kodėl taip kraujuoja, dėl kokios priežasties?“ Supratau, kad yra negerai, išsigandau, supratau, kad daktarė nežilo ką daryti. Pagaliau kraują sustabdė. Gydytojai turėtų būti atsargesni ir ligoniu girdint apie atsiradusius sunkumus nekalbėti garsiai.

Besimokant šeštoje klasėje mūsų kapelionas J. Kučinskas surengė gimnazijos mokinių katekizmo žinių konkursą. Jame panorau dalyvauti ir aš. Susirinkome per 20 mokinių iš įvairių klasių, iš mūsų klasės buvau tik aš. Konkursui stropiai rengiausi ir mintinai išmokau visą katekizmą. Konkursas buvo viešas, jis vyko gimnazijos salėje. Mes konkursantai sėdėjome aukštai scenoje, kapelionas ir komisijos nariai žemai salėje. Kiekvienam iš eilės buvo užduodamas klausimas, kurį reikėjo tuoj pat atsakyti – neatsakęs iš konkurso iškrisdavo. Galu gale likome tik dvi mergaitės. Kapelionas uždavė man klausimą. Man pasigirdo, kad prašo pasakyti 7 didžiąsias nuodėmes. Pradėjau jas vardinti, bet mano kapelionas tuoj nutraukė. Pasirodo, reikėjo pasakyti 7 dorybes... Taip man teko tenkintis antra vietą, o pirmąją laimėjo mergaitė iš žemesnės klasės. Premija buvo svari – medžiaga suknelei. Man buvo gėda, kad nesugebėjau teisingai atsakyti ir užleidau pirmenybę mažesnei už save. Mėgau pirmauti. Tada gavau dovanų knygą apie Vilniaus meną. Po karo kapelionas atsidūrė Amerikoje, vadovavo Los Angeles lietuvių parapijai. Sulaukė beveik 100 metų, su juo, Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, susirašinėjau.

Labai mėgome mūsų lietuvių kalbos mokytoją Feliksą Kudirką. Jis vadovavo ir literatų būreliui. Mums baigus šešias klases, 1943 m. rudenį F. Kudirka iškėlė į Raseinius, jis buvo paskirtas gimnazijos direktoriumi. Buvo jį gaila. Literatų būrelis su juo atsisveikindami kartu nusifotografavome, įteikėme jam gėlių ir atminimo albumą. Jis taip pat gailėjosi Telšių gimnazijos ir iš Raseinių mums rašė ilgesio kupinus laiškus. Jo žmona buvo likusi Telšiuose.

Tik dabar Nepriklausomos Lietuvos metais paaiškėjo tikrojo mokytojo išvažiavimo priežastis. Jis su žmona gyveno uošvių namuose, o čia buvo slepiama gimnazistė žydaitė. Žydus slėpti buvo didelis nusikaltimas, už tai grėsė net sušaudymas... Kudirka nepajėgė tos padėties išverti ir išvažiavo. Slepiamą žydaitę pamilo Kudirkienės brolis ir ją vedė. Jiems gimė sūnus. Paskutiniaus karo metais jie apsigyveno kažkur netolo Užvenčio, kur dirbo mokykloje. Artėjant frontui vokiečiai varė gyventojus kasti apkasų. Vienas iš vokiečių kareivių buvo mokęsis Telšių gimnazijoje, žydaitę atpažino. Ji jau laukėsi antro vaikelio. Abu su vyru suėmė ir sušaudė...

F. Kudirka emigravo į Vakarų. Mirė JAV, Čikagoje.

1943 m. mano tėvą atleido iš darbo valsčiaus raštinėje, nes jis neparodė „tinkamos“ pagarbos atvažiavusiam valsčiaus darbo tikrinti vokiečiui – neišsitempė prieš jį klausinėjamas. Už tai buvo nubaustas 10 parų daboklės. Grėis iškėlimas į Rytų Lietuvą, kur siautė Armija krajojva.

1943 m. vasarą labai susižeidžiau koją. Paslėgusi krepšelį kiaušinių mama nuvedė mane į mokykloje įsikūrusią

vokiečių karo ligoninę. Chirurgas mus priėmė, žaizdą išvalė, uždėjo rivanolio kompresą ir dar buteliuką tirpalo davė parsinešti namo. Ligoninė buvo pilna sužeistųjų, kai kurie ant neštuvų gulėjo net koridoriuje ir matyt, laukė eilės pas gydytoją. Slaugės buvo rusaitės. Mačiau, kaip nušvisdavo sužeistųjų akys, kai priėjusi slaugė patapšnodavo per žandą, pasakydavo „Liebling“ (mielasis) ar pataisydavo apklotą. Sužeistajam tautybė nebebuvo svarbu...

1943 m. mokslo metų pradžioje Teisių gimnazijoje vokiečiai taip pat įrengė karo ligoninę, o nes gimnazijos mokiniai pradėjome mokytis antroje pamainoje Žarėnų gatvėje buvusioje pradžios mokykloje. Tačiau greitai ir šio pastato prireikė okupacinei valdžiai ir pavasarėjant buvome perkelti į senąją Telšių pradžios mokyklą priešais katedrą. Miestas skendėjo tamsoje, retkarčiais atskrisdavo ir rusų lėktuvai kukurūzninkais vadinami, tačiau nebombardavo. Iš Vilniaus ir Kauno į Telšius atvažiavo daug aktorių ir čia įsteigė „Žemaičių teatrą“ Pastatė K. Binkio „Atžalyną“, Čiurlionytės „Pinigėlius“ ir kokio tai vakarų autoriaus „Brandos atestatą“. „Atžalyną“ vaidino daug gimnazijos mokinių. Jų tarpe ir mano bendraklasis Julius Dambrauskas. Šis veikalas jam padarė didelį įspūdį ir nulėmė net jo tolimesnį gyvenimą. Po karo atsidūręs Australijoje, Sidnėjūje įkūrė lietuvių teatrą, baigė ten dramos studiją, pats vaidino ir režisavo spektaklius. Teatrą pavadino „Atžala“. Norėjo pamatyti Lietuvą, džiaugėsi jos nepriklausomybe, tačiau susirgęs vėžiu nebegalėjo įvykdyti savo svajonių... Su juo iki pat jo mirties susirašinėjau. „Brandos atestate“ pagrindinę heroję vaidino gražuolė, septyniolikmetė Galina Dauguvietytė ir net mano buvęs šeimininkas Feliksas Milevičius. Mus visus mokinius labai žavėjo teatras ir nepraleisdavome nei vieno spektaklio.

Gimnazijoje pradėjo mokytis Goda Petrauskaitė, jos tėvas Kipras Petrauskas su šeima taip pat parvažiavo į Telšius, kur buvo jam jubiliejaus proga kaip žyniam operos dainininkui, padovanotas dvaras. Kipro Petrausko ir Boriso Dauguviečio šeima artėjant frontui patraukė į vakarus, o vyrai likę sutvarkyti reikalų, pasitraukti nebesuspėjo.

Šiais sūriniais karo metais jei mes ko nors išmokome, tai tik geru mokytojų dėka. Vadovėlių jau nebebuvo, teko mokytis iš užrašų. Gimnazijos mokytojai buvo aukštos kvalifikacijos, labai pasišventę darbui. Atlyginimai buvo maži, maistas pagal skurdžias korteles, kapelionas Kučinskas net organizavo pietus neturtingiems mokiniams.

Su gilia pagarba ir šiluma šiandien prisigeriu savo mokytojus, mūsų auklėtoja buvo Sofija Beniuševičiūtė-Rubaževičienė. Ji buvo farmacininkė, o mums dėstė fiziką. Ji buvo labai reikli, nepakęsdavo jei mergaitės garbanodavo plaukus, o berniukai nešiojo ilgesnes šukuosenas. Ji mokė mus ne tik fizikos, bet ir gero elgesio. Vadindavome ją „mamyte“.

Nuoširdžiai mus, aukštesniųjų klasių mokinius, matematikos mokė gimnazijos inspektorius Bronius Valiušaitis. Buvo puikus mokytojas ir labai reiklus – niekam nedarė nuolaidų, net ir savo sūnui Kęstučiui, kuris mokėsi kartu

1943 m. Telšių gimnazijos 6-ji klasė 1943 m. pavasarį.

su manim. Kartą per pertrauką jis atrado klasėje Kęstutį nusirašinėjantį namų darbus. Atėmė jo sąsiuvinį. Sekanti pamoka buvo matematika. Tuoj iškvietė prie lentos Kęstutį ir paprašė parodyti namų užduotį. Aišku, jis jos nebeturėjo. Parašė dvejetą ir liepė sėstis.

Įdomus buvo lotynų kalbos mokytojas K. Mockus. Jis leisdavo rašomojo metu naudotis žodynais ir kitomis knygomis. Sakė, jei per 45 minutes sugebėsite išversti tekstą pasinaudodami literatūra, viskas yra gerai. Sakė, kad mokykla negali visko išmokyti, ji tik gali mums duoti pagrindus ir kad žinotume kokioje literatūroje galime mums surasti reikalingų žinių. Jis redagavo laikraštį „Žemaičių žemė“. Pasitraukęs į vakarus, mokytojavo Vokietijoje Liubeko lietuvių pabėgėlių mokykloje.

Gimnazijoje visi dalykai man sekėsi, ypač matematika, kurią labai mėgau. Tačiau lietuvių kalbos aukštumos liko nepasiekiamos, trimestre visada turėjau ketvertą. Buvau klasėje antra mokinė, pirmoji visada buvo Basė Klemanskytė, būsima medikė ir mokslininkė. Jos trimestre puikuodavosi tik penketai.

1943 metų pavasarį gydytojas Repšys tikrino gimnazijos mokinių sveikatą. Jis pasiklausęs mano plaučių, paliepė man, vienintelei iš visos klasės, ateiti į tuberkuliozės dispanserį. Dispanseryje padarė kraujo tyrimą ir peršvietė rentgenu. Nuėjau su savo duomenimis vėl pas gydytoją Repšį. Jis parašė receptus vaistams ir paprašė, kad atvažiuotų mano tėvai. Parašiau laišką tėvams, nusiūčiau receptus. Atvažiavo dėdė vaistininkas iš Žarėnų ir atvežė man kalcio chlorido 10% tirpalo ampules ir pasakė, kad kitų vaistų jis neturi, net nežino kas tai. Senas vaistininkas neįstengė perskaityti daktaro išrašyto recepto. Atvažiavusi Mama nuėjo pas daktarą, pasirodė, jis pats turėjo man reikalingus vaistus. Nežinau, kiek mama sumokėjo už mano gydymą, bet manau nepigiai, nes dvi savaites vaikščiojau pas daktarą. Jis pats man į veną leido kalcio chlorido tirpalą ir kokią tai preparatą į raumenis.

Ačiū jam. Kai po poros metų stojau į universitetą, tikrinęs sveikatą gydytojas pasakė: „Mergaitė, gali džiaugtis tokius šviesius plaučius turėdama“.

Tęsinys kitame numeryje.

● 2016 m. rugsėjo 14–15 dienomis Lietuvoje, Vilniuje, įvyko „Verslios Lietuvos“ organizuota gyvybės mokslų tarptautinė konferencija – forumas „Life Sciences Baltics“ 2016, kuriame pristatyti 54 moksliniai tyrimai ir buvo 1300 verslo susitikimų.

Forume dalyvavo virš 1500 svečių, mokslo, politikos, verslo lyderių iš viso pasaulio. Šiais metais renginyje pranešimą skaitė Nobelio premijos laureatas prof. Dan Shechtman'as, ryšėdamas kvazikristalų sandarą primenančiais raštais išmargintu melsvu kaklaraiščiu. Šis mokslininkas apdovanotas prestižine premija už kvazikristalų atradimą chemijos srityje. Jis įrodė, kad atomai kvazikristaluose išsidėstę labai tvarkingai, tačiau skirtingai nuo įprastų kristalų, kur elementai kartojasi, juose gali būti ir nesikartojančių raštų. mokslininkas mikroskopu tirdamas aliuminio ir magnio lydinio kristalus pastebėjo, kad jų sandara panaši į arabiškų bei persiškų mozaikų raštus ir nesikartoja. Tas faktas prieštaravo fizikos dėsniams, tačiau aperiodinės mozaikos, panašios į Alhambros rūmuose Ispanijoje ar Darbi Imamo šventykloje Irane esančius raštus. Šis atradimas leido suprasti, kaip kvazikristalai atrodo atomų lygiu.

Konferencijos metu aptartos širdies ir kraujagyslių

ligų, regeneracinės medicinos, biobankų, genų inžinerijos, mokslo bei verslo komercializacijos ir kitos temos. Pažymėtina, kad forumo išskirtinė tema – kanabinoidai. Pranešėjo genetikos ir molekulinės biologijos mokslų daktaro Ronano Shemesho teigimu, kanabinoidų taikymas medicinoje – perversmas medicinoje.

Konferencijos metu Lietuvos universitetų, tame tarpe ir Vytauto Didžiojo universiteto stende pristatytos atviros prieigos centro veiklos, kuriamos intelektinės nuosavybės objektai.

Šis forumas – tai didžiausias tarptautinis gyvybės mokslų forumas šiaurės Europoje ir vienintelis Baltijos šalyse. Čia susitiko biotechnologijų, farmacijos ir medicinos mokslininkai, prietaisų ekspertai iš viso pasaulio. Renginio metu vyko konferencija, paroda, B2B susitikimų ir startuolių sesijos.

Prof. dr. Ona Ragažinskienė

● 2016 m. gegužės 19-20 d. Lietuvos mokslų akademijoje vykusioje biomedicinos, fizinių, technologijos mokslo sričių 10-joje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Vitai Nature Sign 2016“ („Gyvasis gamtos ženklas 2016“ dalyvavo LR Sveikatos apsaugos viceministre dr. Jadvyga Zinkevičūtė .

Ji atidarydama jubiliejinę konferenciją, pasveikino susirinkusiuosius ir įteikė LR Sveikatos apsaugos ministerijos padėkos raštus, Vytauto Didžiojo universiteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto mokslininkams bei vaistininkams praktikams BaltPHarmForum 2016 bei Žmogaus sveikatos ir gamtos saugos tarptautinių mokslinių -praktinių konferencijų organizatoriams: prof., akademikui, habil. dr. Audriui Maruškaui, prof. habil. dr. Eduardui Tarasevičiui, prof. dr. Onai Ragažinskienei, dr. Vitalijai Povilaitytei - Petri, doc. dr. Taurui Antanui Mekui, prof. dr. Liudui Ivanauskui, prof. dr. Nijolei Savickienei, dr. Jurgitai Daukšienei, etnologei Gražinai Kadžytei, doktorantei, vaistininkei, verslininkei - praktikei Indrei Trečiokienei, vaistininkei klinicistei Birutei Varanavičienei, vaistininkui, verslininkui - praktikui Arvydui Vengaliui. ir magistrei Erikai Šeinauskienei.

UŽUOJAUTA

Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) Valdyba nuoširdžiai užjaučia LSMU Analizinės ir toksikologinės katedros vedėją prof. dr. Liudą Ivanauską ir jo sūnų Domantą dėl mylimo Tėvelio ir Senelio mirties.

LFS Valdyba

● 2016 m. rugpjūčio 25 d. į Raseinių vaistinė susirinko KMI farmacijos fakulteto 15-osios laidos absolventai.

Šį kolegų susitikimą organizavo Raseinių vaistinės vedėjas provizorius Arvydas Šneideris ir doc. dr. Rimantas Klimas. Į šį renginį buvo pakviestas ir LFS prezidentas prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius. Susitikę po daugelio metų kurso draugai pasidalijo studijų laikų prisiminimais, kiekvienas papasakojo apie profesinės veiklos kelią, apžiūrėjo vaistinės patalpas, išpuoštas freskomis, įsiamžino nuotraukoje prie vaistinės ir prie skulptoriaus V. Grybo sukurtą Nepriklausomybės paminklo ŽEMAITIS. Vaistinė saugo įdomų nuotraukų albumą, liudijantį garbingus vaistinės veiklos periodus. Kolegos nutarė vėl susitikti po keleto metų. Taigi graži tradicija tęsiasi...

● Pasaulinė FIP konferencija, skirta farmacijai ir farmacijos mokslų studijoms. Nanjing, China – 7 & 8 November 2016 Together we will transform pharmacy!

An exceptional event is set to take place in November: the Global Conference on Pharmacy and Pharmaceutical Sciences Education -- «Creating a global vision for a global workforce».

This unique conference will gather pharmacy leaders from across the globe to set the future milestones for education and workforce development of pharmacists and pharmaceutical scientists, creating a global vision for transformative pharmacy and pharmaceutical sciences education.

Click here to see the top 10 reasons why you can't afford to miss this conference.

The International Pharmaceutical Federation (FIP) is proud to host, on 7 and 8 November 2016, in Nanjing, China, this seminal platform to establish dialogue and consensus among policymakers, education leaders and regulators on how pharmaceutical workforce competence can be assured through education.

FIP will lead the adoption of a clear roadmap on which we can all rely to advance education and training through a shared vision to accept fully responsibility and accountability for improving global health.

Participants of the Global Conference on Pharmacy and Pharmaceutical Sciences Education will be able to input into the following crucial documents:

- Global Vision for the Workforce and Workforce Development (in the context of education and training);
- Pharmaceutical Workforce Development Goals; and
- Professional Statements on Pharmacy and Pharmaceutical Sciences Education.

The draft documents are available for public consultation (click here) and will be ratified and adopted at the conference.

We look forward to welcoming you in China -- where major reform of pharmacy education is already taking place -- for this exciting opportunity to direct the future of our profession through education.

UŽUOJAUTA

Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) Valdyba nuoširdžiai užjaučia provizorių Romualdą Paulauską dėl jo mylimos Mamytės mirties.

LFS Valdyba

UŽUOJAUTA

Lietuvos farmacijos sąjungos (LFS) Valdyba nuoširdžiai užjaučia LSMU Analizinės ir toksikologinės katedros docentą dr. Vidmantą Diršę dėl jo mylimos Žmonos mirties.

LFS Valdyba

Farmacijos muziejus Varšuvoje

Magistrės Antuanetės Lesniewskos vardo Farmacijos muziejus – vienas iš Varšuvos muziejaus filialų, skirtas farmacijos istorijai Varšuvoje ir Lenkijoje.

Muziejus įkurtas Lenkijos farmacijos draugijos Varšuvos filialo pirmininko Kazimiero Radeckio iniciatyvos dėka bendradarbiaujant su farmacijos tiekimo įmone «Cefarm». Jis buvo atidarytas 1985 m. sausio 26 d. ir pavadintas

Antoninos Leśniewskos vardu. Ji buvo moterų emancipacijos farmacijos srityje pionierė ir pirmoji Lenkijos moteris, įgijusi provizorės diplomą, o vėliau magistro laipsnį vaistinėje.

Iš pradžių muziejus buvo įsikūręs Marszałkowska 72 gatvėje, kur nuo 1933 m. veikė Antuanetės Leśniewskos vaistinė. 1996 metais jis buvo perkeltas į „Cefarm“ būstinę Skierniewicka 16/20 gatvėje. Dabartinėse patalpose Piwna 31/33 gatvėje muziejus yra nuo 2006 m. balandžio mėn., o nuo 2002 m. birželio mėn. yra Varšuvos muziejaus filialas

Muziejuje surinkta apie 2,5 tūkstančių eksponatų, susijusių su farmacija ir jo kolekcijos didėja. Muziejaus biblioteka turi 2600 monografijų.

Farmacijos muziejus yra vienas mažiausių muziejų Varšuvoje. Parodos yra įsikūrusios trijose salėse.

Pirmajame kambaryje yra originali įranga iš Marcin Olechowski Wołomin miesto vaistinės Baldai yra pagaminti iš riešutmedžio ir kriaušių medienos. Vertingiausias yra keturios kampinės spintos su krištolo langais. Spintose eksponuojami originalūs porceliano, stiklo ir krištolo vaistinių indai ir kartoninės pakuotės vaistinėms medžiagoms laikyti, kurios buvo labdaros vaistinėje.

Vaistinės laboratorijos stalas buvo naudojamas gaminant sausus ir šlapius vaistus. Tarp eksponatų yra tarp tablečių gamybos mašina. Muziejuje taip pat galima pamatyti ir kitas priemones, įskaitant presus, piliulių gamybos prietaisus ir perkoliatorius. Vertingas eksponatas yra 1910 m. laikrodis iš A. Modro farmacijos įmonės. Eksponuojama beveik pilna laboratorinė 1973 m. vaistinės įranga su istorine 1895-1898 m. vaistų registracijos knyga. Gausus yra kalendorių rinkinys apimantis 1921-1930 metų periodą, tarpukario Lenkijos 12 tomų enciklopedija, farmacijos žurnalų rinkiniai.

2011 metais muziejų papildė seniausi vaistinės baldai iš XVIII ir XIX amžių sandūros. Jie perkelti iš Krokuvos priemiesčio 19 gatvės likvidavus vaistinę.

Farmacijos muziejuje galima pamatyti nuolatinę

ekspoziciją, skirtą populiariausių Japonijos vaistinių vaistams, Japonijos keliaujančių farmacininkų eksponatai, kuriuos padovanojo Kashimoto šeima..

Seniausi eksponatai yra iš kraujo iš vaistinės 1602 metų kolekcijos atrasti vykdant Karališkosios pilies archeologinius tyrimus.

Be nuolatinės ekspozicijos muziejus organizuoja laikinas parodas, taip pat vykdo švietimo veiklą vaikų darželiuose, vidurinėse ir aukštesiose mokyklose.

Taigi jei turėsite laiko vaikščiodami Varšuvos „Stare miasto“ gatvėmis aplankykite šįjaukų farmacijos istorijos muziejų.

Adresas: Piwna 31/33, 00-265 Warszawa, Poland
Tel.: +48 22 831 71 79

STOCKHOLM
PSWC 2017
21-24 May

Pharmaceutical Sciences World Congress

Stockholm, Sweden,
21-24 May 2017

SUBMIT YOUR
ABSTRACT
BEFORE
15 JANUARY

First registration deadline:
1 March 2017
www.fip.org/pswc2017

fip

STOCKHOLM
PSWC 2017
21-24 May

Stick the date of PSWC 2017 in your memory
www.fip.org/pswc2017

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) organizuoja farmacijos mokslininkų ir vaistinininkų išvyką į Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) **Farmacijos mokslų 6-įjį kongresą, kuris vyks Stokholme (Švedija) 2017 m. gegužės 21-24 d.** Šis kongresas skirtas naujų vaistų kūrimo, gamybos tobulinimo ir klinikinio vartojimo problemų ir iššūkių aptarimui. LFS kviečia kolegas iš anksto planuoti komandiruotę arba atostogas vykti kelti savo profesinę kvalifikaciją šiame tarptautiniame forume. Kongreso dalyviams bus įteikti pažymėjimai, įvertinant kiekvieną dalyvavimo kongrese dieną, po 9 val. už dieną. Dėl išsamesnės informacijos prašome kreiptis į LFS būstinę el. paštu : taredas@gmail.com, arba mob. tel. 868714474 iki kovo 1 d.